

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Historický ústav

Miloslava Grimichová (1891-1957)
Diplomová práce

Autor: Bc. Veronika Rýznarová
Studijní program: N7105 Historické vědy Mgr.
Studijní obor: NHI Historie
Vedoucí práce: prof. PhDr. Dana Musilová, CSc.

Hradec Králové, 2017

Zadání diplomové práce

Autor:	Veronika Rýznarová
Studium:	F15NP0042
Studijní program:	N7105 Historické vědy
Studijní obor:	Historie
Název diplomové práce:	Miloslava Grimichová (1891 - 1957)
Název diplomové práce AJ:	Miloslava Grimichová (1891 - 1957)

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Anotace: Tématem diplomové práce je osobnost novinářky, aktivistky a političky Miloslavy Grimichové. Práce zahrne tři okruhy její činnosti: jednak osobní život (životopisná data, vzdělávání, profesní kariéru apod.), dále redaktorskou a novinářskou činnost (zejména analýza textů z různých období jejího profesního života) a v neposlední řadě činnost v různých politických a zájmových organizacích, tedy činnost v Komunistické straně Československa a Československé straně sociálně demokratické. Dále budou zahrnuty její aktivity v sociálně demokratické a odborné škole na Hořálce, kde přednášela v kursech pro ženy, stejně tak činnost v ženském hnutí - mezinárodní ženské organizaci Wo-wo womens a Mezinárodní federaci žen. Metody: V práci bude použita zejména metoda biografická a analytická.

Literatura: BAHENSKÁ, Marie, Dana MUSILOVÁ a Libuše HECZKOVÁ, Iluze spásy: české feministické myšlení 19. a 20. století, České Budějovice 2011. BEDNÁŘOVÁ, Věra, České ženské hnutí do roku 1948, Český časopis historický, 2, 1991, s. 232-238. NEČASOVÁ, Denisa, Buduj vlast posílíš mír! Ženské hnutí v českých zemích 1945-1955, Brno 2011. Ženy a politika: (1890-1938), Marie BAHENSKÁ - Jana MALÍNSKÁ (edd.), Praha 2014. Prameny: Národní archiv, fond Miloslava Grimichová. Národní archiv, fond Archiv ÚV KSČ.

Garantující pracoviště:	Historický ústav, Filozofická fakulta
Vedoucí práce:	prof. PhDr. Dana Musilová, CSc.
Oponent:	doc. PhDr. Veronika Středová, Ph.D.
Datum zadání závěrečné práce:	18.12.2015

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala pod vedením vedoucí mé diplomové práce prof. PhDr. Dany Musilové, CSc. samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 3. 7. 2017

_____

Poděkování

Ráda bych poděkovala především své vedoucí práce prof. PhDr. Daně Musilové, CSc. za její cenné rady i připomínky i všechnen čas, který mi věnovala. Dále poděkování patří pracovním badatelny Národního archivu v Praze na Chodovci, jmenovitě PhDr. Renátě Purnochové za pomoc s vyhledáním archivním fondů, obsahujících relevantní informace o daném tématu, a v neposlední řadě své rodině a přátelům, bez nichž by tato práce nemohla vzniknout.

Anotace

RÝZNAROVÁ, Veronika. *Miloslava Grimichová (1891 – 1957)*. Hradec Králové: Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2017, s 88. Diplomová práce.

Diplomová práce pojednává o osobnosti novinářky, aktivistky a političky Miloslavy Grimichové. V práci jsou postihnuty dva nejdůležitější okruhy jejích aktivit. Prvním z nich je činnost politická a spolková, tedy činnost v Komunistické straně Československa, Československé sociálně demokratické straně dělnické a v dalších především ženských organizacích Ústřední komisi žen, Národní frontě žen, Radě žen i Mezinárodní demokratické federaci žen a Women's organization for world order. Druhý okruh se týká zaměstnání Grimichové – tedy redaktorské a novinářské činnosti. Mimo přehledu zaměstnání se jedná především o analýzu článků z různých období jejího profesního života, týkající se ženských otázek, politiky i dalších oblastí, kterým se věnovala.

Klíčová slova: Miloslava Grimichová, ženské hnutí, žurnalistka, Komunistická strana Československa, Československá sociálně demokratická strana dělnická

Annotation

RÝZNAROVÁ, Veronika. *Miloslava Grimichová (1891 – 1957)*. Hradec Králové: Faculty of Arts, University of Hradec Králové, 2017, p. 88. Diploma degree thesis.

Diploma thesis deals with personality of journalist, activist and politician Miloslava Grimichová. In thesis is covered two most important areas of her activities. First of them is her activity in politics and associations. Therefore in Communist Party of Czechoslovakia, Czechoslovak Social Democratic Workers Party and another mainly women's organizations like Central Commission of Women, National Women's Front, Women's Council, Women's International Democratic Federation and Women's Organization for World Order. Second area refers to Grimichová's employment – her editorial and journalistic activities. Outside the job overview, it is mainly about analysis of articles from different eras of her professional life on women's issues, politics and other areas, which she had been working on.

Keywords: Miloslava Grimichová, women's movement, journalist, Communist party of Czechoslovakia, Czechoslovak social democratic workers party

OBSAH

Úvod.....	8
1. Miloslava Grimichová v politických stranách a spolkové činnosti.....	15
2. Miloslava Grimichová – novinářka a redaktorka	48
2.1 Přehled žurnalistické kariéry.....	48
2.2 Články s ženskou tematikou.....	52
2.3 Další žurnalistická činnost	67
Závěr	78
Prameny a literatura	83
Seznam zkratk	86

ÚVOD

Tématem práce je novinářka, aktivistka a politička Miloslava Grimichová. Miloslava Grimichová (rozená Pospíšilová) se narodila 10. 6. 1891 ve Vídni v rodině c. k. úředníka a báňského inženýra Josefa Pospíšila a jeho manželky Anny rozené Paprskářové.¹ Z Vídně se rodina přestěhovala do středních Čech. Své školní vzdělání započala Miloslava v Příbrami na obecné pětileté škole 16. září 1897. Od školního roku 1902/1903 navštěvovala Měšťanskou dívčí školu ve stejném městě, kde kromě kreslení a přírodopisu studovala na výbornou. Po absolvování měšťanské školy ve školním roce 1905/1906 studovala dva semestry na Pokračovací škole a pensionátu pro dívky v Příbrami. Tam brala hodiny němčiny a francouzštiny, šití šatů a vyšívání, klavíru a sborového zpěvu. V následujících dvou letech složila na Filozofické fakultě C. k. české univerzity v Praze zkoušky z francouzského a německého jazyka. Již v listopadu 1909 složila před C. k. zkušební komisí pro školy obecné a měšťanské v Brně zkoušku způsobilosti vyučovat francouzský jazyk a to na všech vyučovacích ústavech v oboru školy národní s vyučovacím jazykem českým.² Po studiích začala pracovat a než se dostala k pozici redaktorky, vystřídala několik různých zaměstnání. Nejprve pracovala od února do listopadu 1910 jako soukromá učitelka devítiletého vnuka Marie Krulišové. Následující dva měsíce pak jako komptoiristka³ a korespondentka v českém, německém a francouzském jazyce u firmy Josef Novák v Praze ve Vodičkově ulici. Od února do dubna 1911 zastávala místo korespondentky v kanceláři Roberta Brodta v Praze, kde především psala upomínky osobám, jež na splátky odebíraly jím vydávané německo-české slovníky, a včas nedodaly své platby.⁴ Dne 4. listopadu 1912 se ve farním kostele v Rožnově pod Radhoštěm Miloslava Pospíšilová provdala za Jaroslava Grimicha,

---

¹ Národní archiv, fond Policejní ředitelství Praha II – všeobecná spisovna – 1941 – 1950 (dále PŘ 1941 – 1951), kart. 2603, sign. G 929/7 grimmich Miloslava, i. č. 1420. Rodný list.

² Národní archiv (dále NA), fond Miloslava Grimichová (dále MG), i. č. 603, kart. 1, sign. 1, Vysvědčení.

³ Komptoiristka - úřednice zaměstnaná v pisárně.

⁴ NA, f. MG, kart. 1, sign. 1, i. č. 603, Doporučení z předcházejících zaměstnání.

suplujícího učitele na dívčím učitelském ústavě v Brně. Na konci ledna roku 1913 se jim narodil syn César.⁵ Ještě před první světovou válkou byla zaměstnána ve vydavatelství A. Haase v administraci Keramických listů. V roce 1917 pak v Genossenschaft der Mährischen landwirtschaftlichen Grossbetriebe. Od 20. července 1917 do listopadu 1918 pracovala u Komanda k.u.k. Heeresbahn Nord v Radomi v Polsku jako kancelářská asistentka. Její nejdůležitější činností bylo kontrolování nákladních listin vojenských vlaků.⁶ Od prosince roku 1918 byla Miloslava členkou Československé sociální demokratické strany dělnické a jejího krajského výboru v Praze, Ústřední komise žen této strany a zastávala rovněž další funkce. V roce 1920 se přidala k marxistické levici a stala se zakládací členkou KSČ, z níž byla ale již v roce 1925 vyloučena. V době své činnosti v KSČ zasedala v jejím Ústředním výboru a působila v redakci Rudého práva. Svě vzdělání doplnila na právnické fakultě university Masarykovy, kde studovala v letech 1921 a 1922 jako mimořádná studentka Národní hospodářství. Manželství s Jaroslavem Grimichem bylo 6. prosince 1921 rozvedeno a 31. března 1923 pro nepřekonatelný odpor mezi manžely rozloučeno. Od 1. září 1926 do 1. července 1927 byla zaměstnána na pozici vedoucí úřednice s titulem tajemník v nakladatelství Družstevní práce.⁷ V této době vedla nakladatelství po organizační i administrativní stránce a také byla redaktorkou obchodní části časopisu Kulturní Zpravodaj-Panorama, který Družstevní práce vydávala.⁸ Po vyloučení z KSČ znovu vstoupila do sociální demokracie, v níž setrvala až do roku 1948. Od roku 1928 do roku 1930 absolvovala novinářské oddělení Svobodné školy politických nauk v Praze.⁹ V roce 1933 přeložila pro nakladatelství Družstevní práce dětskou knihu Žabákova dobrodružství od Kennetha Grahama, která byla tohoto roku vydána s ilustracemi Josefa Čapka.¹⁰ Její spolupráce s tímto vydavatelským domem tedy po opuštění místa tajemnice

---

⁵ *Tamtéž.*

⁶ *Tamtéž.*

⁷ NA, f. ASYN, kart. 6, i. č. 1308, Rozhodnutí o přijetí na pozici tajemníka z 1. 6. 1926.

⁸ *Tamtéž.*

⁹ NA, f. MG, kart. 1, sign. 1, i. č. 603, Potvrzení o absolvování Svobodné školy politických nauk.

¹⁰ NA, f. MG, kart. 1, sign. 1, i. č. 603, Kniha Žabákova dobrodružství byla s překladem Miloslavy Grimmichové znovu vydána v letech 1945, 1958, 1967, 1981, 1987 a 2001.

ve vedení nebyla zpřetrhána a i nadále pokračovala. Ve stejné dětské edici *Do života* vydalo nakladatelství v roce 1936 její další překlad, tentokrát knihu *Eda a Unku* od německé spisovatelky Alex Wedding.¹¹ Pracovala v redakcích mnoha časopisů a novin, kupříkladu mezi lety 1933–35 a 1945–48 v redakci *Práva lidu*. Ve školním roce 1938/1939 vyučovala němčinu na Odborné škole pro ženská povolání na Smíchově.¹² Toto místo jí bylo prodlouženo i na další školní rok, avšak v prosinci 1939 se vyučování dobrovolně vzdala a přešla plynule do dalšího žurnalistického zaměstnání.¹³ Za druhé světové války byla redaktorkou Tiskové služby Národního souručenství. Po válce obnovila svou angažovanost v ženském hnutí a zasedala v Ústředním výboru Rady žen a výkonného výboru Mezinárodní federace žen a byla členkou řady dalších spolků. Nadále se pohybovala také v žurnalistických vodách, a to až téměř do své smrti. Zdravotně však na tom Grimichová nebyla nejlépe, proto ji 25. července 1951 posílá lékař do Františkových Lázní.¹⁴ Od 1. ledna 1952 byla převedena mezi redaktory důchodce. Miloslava Grimmichová zemřela 16. října 1957.¹⁵

Tuto osobnost jsem si vybrala proto, že se jí ještě nikdo hlouběji nezabýval. V Národním archivu v Praze je přítom uložen rozsáhlý fond, v němž je obsaženo mnoho informací o její novinářské, politické a veřejné činnosti, zejména v ženském hnutí. Její život i práce nejen mezi ženami může být další možností, jak přispět k povědomí o aktivních ženách poloviny dvacátého století.

Hlavním cílem práce je zmapovat život a činnost Miloslavy Grimichové, a to ve všech oblastech, v kterých se angažovala. To v návaznosti na soudobé dění a události, jenž se aktivit Grimichové dotkly. Prvním z dílčích cílů práce je tedy postihnout její politickou a spolkovou činnost především v politických stranách a ženských vnitrostátních i mezinárodních organizací. Dalším dílčím cílem je přiblížit její novinářskou tvorbu v oblasti ženských otázek, politiky, kultury a ostatních oblastech, kterými se zabývala.

---

¹¹ Alex WEDDING, *Eda a Unku*, Praha 1936, 158 s.

¹² NA, f. ASYN, kart. 6, i. č. 1308, Pracovní potvrzení.

¹³ NA, f. MG, kart. 1, sign. 1, i. č. 608, Výpověď z Odborné školy pro ženská povolání.

¹⁴ *Tamtéž*, kart. 1, sign. 1, č. s. 91., i. č. 608, Žádanka o lázeňský pobyt.

¹⁵ NA, f. ASYN, a. j. Grimmichová m. evidence zemřelých.

Základna literatury, týkající se přímo osoby Miloslavy Grimichové, není příliš rozsáhlá. Patří mezi ně kniha Denisy Nečasové¹⁶, zabývající se ženskými organizacemi od roku 1945 do 1955. Grimichová je tam zmiňována v souvislosti s její činností v nich, především v MDFŽ a Radě žen. Jana Burešová ve své studii o společenském postavení komunistických žen ve 20. a 30. letech¹⁷ popisuje mezi jinými také proslov Grimichové na komunistické schůzi v Žabovřeskách u Brna v roce 1921. V příspěvku Evy Uhrové¹⁸ o ženách v KSČ ve 20. letech na stranách tisku lze nalézt informaci o její pozici jako předsedkyně pražského ústředí agitačního výboru KSČ pro práci mezi ženami. V kolektivní monografii *Ženy a Politika*¹⁹ se nachází zmínka v příspěvku *Nepolitická politika* spisovatelky Majerové od Dany Hůlkové Nývltové. Je zde také citována pasáž z článku Grimichové z roku 1923, která radikálně odsuzuje možnost spolupráce komunistek s dalšími stranami v Jednotné frontě žen.

Obecné a teoretické informace k českému feministickému myšlení 19. a 20. století jsou čerpány z knih Marie Bahenské, Libuše Heczkové a Dany Musilové²⁰. K problematice ženského hnutí v počátcích 20. století, jejichž některých aspektů se Grimichová později dotkla ve svých člancích, je možno uvést práce Bohuslava Franty²¹, Aloise Hajna²², či Jany Malínské²³. K období

---

¹⁶ Denisa NEČASOVÁ, *Buduj vlast – posilíš mír! Ženské hnutí v českých zemích 1945–1955*, Brno 2011.

¹⁷ Jana BUREŠOVÁ, *Reflexe společenského postavení žen v komunistické ideologii a politice ve 20. a 30. letech 20. století v Československu*, in: *Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu*, sv. II, eds. Zdeněk KÁRNÍK - Michal KOPEČEK, Praha 2004, s. 41-61.

¹⁸ Eva UHROVÁ, *Ženy v KSČ a stávkové hnutí textilních dělnic v Čechách ve 20. letech*, in: *Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu*, sv. II, Zdeněk KÁRNÍK - Michal KOPEČEK (eds.), Praha 2004, s. 28 - 40.

¹⁹ *Ženy a politika: (1890-1938)*, Marie BAHENSKÁ – Jana MALÍNSKÁ (eds.), Praha 2014.

²⁰ Marie BAHENSKÁ, Libuše HECZKOVÁ a Dana MUSILOVÁ, *Iluze spásy: české feministické myšlení 19. a 20. století*, České Budějovice 2011.

Marie BAHENSKÁ, Libuše HECZKOVÁ a Dana MUSILOVÁ, *Ženy na stráž! České feministické myšlení 19. a 20. století*, Praha 2010.

²¹ Bohuslav FRANTA, *Parlamentní právo žen*, Praha 1916.

²² Alois HAJN, *Ženská otázka v letech 1900-1920. Retrospektiva a kulturně historický dokument*, Praha 1939.

²³ Jana MALÍNSKÁ, *Do politiky prý žena nesmí – proč? Vzdělání a postavení žen v české společnosti v 19. a na počátku 20. století*, Praha 2005.

první republiky pak kniha²⁴ i příspěvek²⁵ Jany Burešové o postavení žen v této epoše, dále Dany Musilové²⁶ o ženách v československém parlamentu. Kontext doby této důležité životní etapy Grimichové lze nalézt v dílech Věry Olivové²⁷ a Zdeňka Kárníka²⁸. Obdobím po roce 45 se zabývají ve svých člancích, či příspěvcích Věra Bednářová²⁹, Dana Musilová³⁰ a Eva Uhrová³¹. Rozsáhlejší prací z této epochy je pak již výše zmiňovaná kniha Denisy Nečasové³². Příspěvky o ženách ve 20. století se nacházejí také v kolektivních monografiích, vzniklé pod vedením Mileny Lenderové a dalších³³. K dějinám komunistické a sociálně demokratické straně, ve kterých Grimichová působila, se váže kniha Jacquese Rupnika³⁴ a sborník editorů Marka Hrubce a Miloše Bárty³⁵.

Základním pramenem k výzkumu tohoto tématu je osobní fond s názvem Miloslava Grimichová³⁶, nacházející se v Národním archivu. Fond obsahuje část věnující se osobním náležitostem, dále činnosti v politických a zájmových organizacích a nakonec činnosti redaktorské. Části z něj byly předány ještě do dalších fondů, kde lze také nalézt relevantní informace. Jedná se o fond Ústřední

---

²⁴ Jana BUREŠOVÁ, *Proměny společenského postavení českých žen v první polovině 20. Století*, Olomouc 2011.

²⁵ Jana BUREŠOVÁ, *Společensko-politická aktivita a veřejná činnost žen v období první ČSR*, in: *Československo 1918-1938. Osudy demokracie ve střední Evropě*, II. díl, Praha 1999, s. 393-400.

²⁶ Dana MUSILOVÁ, *Z ženského pohledu. Poslankyně a senátorky Národního shromáždění Československé republiky 1918-1939*, České Budějovice, 2007.

²⁷ Věra OLIVOVÁ, *Dějiny první republiky*, Praha 2000.

²⁸ Zdeněk KÁRNÍK, *České země v éře První republiky 1918-1938*, Praha 2000, 2002, 2003.

²⁹ Věra BEDNÁŘOVÁ, *České ženské hnutí do roku 1948*, Český časopis historický, 2, 1991, s. 232–238.

³⁰ Dana MUSILOVÁ, *Ženské hnutí 1945-1948: naděje a zklamání*, in: *Československo na rozhraní dvou epoch nsvobody*, Zdeňka KOKOŠKOVÁ - Jiří KOCIAN, Stanislav KOKOŠKA (eds.), Praha 2005, s. 339-344.

³¹ Eva UHROVÁ, *Národní fronta žen a Rada československých žen – dva proudy ženského hnutí v českých zemích a jejich zájem o sociální a právní postavení žen*, In: Zdeněk KÁRNÍK – Michal KOPEČEK (eds.), *Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu*, sv. IV, Praha 2005, s. 88 – 113.

³² D. NEČASOVÁ, *Buduj vlast...*

³³ *Dějiny žen aneb Evropská žena od středověku do 20. Století v zasetí historiografie*, Kateřina ČADKOVÁ – Milena LENDEROVÁ – Jana STRÁNÍKOVÁ (eds.), Pardubice 2006.

Žena v českých zemích od středověku do 20. Století, Milena LENDEROVÁ – Božena KOPIČKOVÁ – Jana BUREŠOVÁ – Eduard MAUR (eds.), Praha 2009.

³⁴ Jacques RUPNIK, *Dějiny Komunistické strany Československa. Od počátků do převzetí moci*, Praha 2002.

³⁵ *Dějiny českého a československého sociálnědemokratického hnutí*, Miloš BARTA – Marek HRUBEC (eds.), Praha-Brno 2006.

³⁶ Národní archiv, fond Miloslava Grimichová, kart. 1-12, i. č. 603.

výbor KSČ (1921-1938)³⁷, kde je umístěn materiál o jejím působení zde. Materiál k ženskému hnutí po roce 45 pak ve fondu Ústřední komise žen a Rada žen.³⁸ Části, týkající se sociální demokracie, či komise žen při ní, se nachází ve fondu Sociální demokracie³⁹. Fond Archiv syndikátu novinářů Praha⁴⁰ obsahuje informace o pracovních pozicích, na nichž byla Grimichová zaměstnána i informace o době, kdy zaměstnána nebyla a byla jí Syndikátem přiznána podpora. Materiály především ohledně jejího trestního stíhání lze nalézt ve fondu Policejního ředitelství⁴¹ opět v Národním archivu v Praze. Informace o účasti Grimichové v tzv. Votavově aféře jsou umístěny ve fondu Ministerstvo vnitra – prezidium⁴². Dalšími prameny jsou pak články Grimichové z periodik, do kterých přispívala. Lze tedy uvést Dělnický deník, Rovnost: list sociálních demokratů českých, Ženské noviny, Rudé právo, Hlas pravdy, Družstevní práce, Duch času, Právo lidu, Pestré květy, Světový obchod.

Při zpracování tématu diplomové práce jsem využila několika metod: heuristické, analytické, syntetické a biografické. Každá z těchto metod měla své opodstatnění v různé pracovní etapě. Na počátku to byla metoda heuristická, následovala metoda analytická a při formulaci textu především syntetická a biografická.

Práce je rozdělena na dvě části. V první z nich je pojednáno o činnosti Miloslavy Grimichové v politických stranách, tedy v Komunistické straně Československa a Československé straně sociálně demokratické, dále práci v ženských organizacích, jako byla Národní fronta žen, Rada československých žen, či Mezinárodní demokratické federaci žen. Zde lze nalézt především doklady její agitační činnosti nejen na schůzích jednotlivých subjektů, ale také při konání různých letních škol, či školení. Poté následuje druhá část práce zabývající se její redaktorskou a novinářskou činností. Jedná se především o analýzu textů

---

³⁷ Národní archiv, fond Ústřední výbor KSČ (1921 – 1938), kart. 1 – 2, i. č. 1480/011.

³⁸ Národní archiv, fond Ústřední komise žen a Rada žen, i. č. 1261/1/17.

³⁹ Archiv ČSSD, fond Československá sociální demokracie (1920 – 1948), i. č. 71.

⁴⁰ Národní archiv, fond Archiv Syndikátu novinářů Praha, kart. 6, i. č. 1308.

⁴¹ Národní archiv, fond Policejní ředitelství Praha II – všeobecná spisovna – 1941 – 1950, kart. 2603, sign. G 929/7 grimmich Miloslava.

⁴² Národní archiv, fond Ministerstvo vnitra I – prezidium, Praha, kart. 93, sign. 225-93-5, i. č. 225.

z různých období jejího profesního života. Nejprve je zde zpracován souhrn pracovních míst Grimichové. Dále pak články týkající se ženských otázek, či žen obecně a nakonec její další články politické, hospodářské, či recenze literatury.

1. MILOSLAVA GRIMICHOVÁ V POLITICKÝCH STRANÁCH A SPOLKOVÉ ČINNOSTI

Miloslava Grimichová kořeny svého zaujetí o politiku, kterou považovala již od počátku především za boj o lepší život, vidí v roce 1910. Tehdy poprvé zažila „třídní boj“ ve firmě Josefa Nováka ve Vodičkově ulici v Praze, kde byla zaměstnána jako korespondentka v českém, německém a francouzském jazyce. Pracovala tam 10 hodin od 7:45 ráno do 7:45 večer s dvouhodinovou přestávkou na oběd. V rámci úspor se však ředitel kanceláře rozhodl podle vzdálenosti obydlí zaměstnanců polední pauzu zkrátit, těm co bydleli nejbliže, měla stačit hodina. Zaměstnanci byli s výnosem nespokojeni a navzájem spolu o tomto „bezpráví“ diskutovali. Impulzivní Miloslava však sepsala okamžitě petici za navrácení staré úpravy stejné pro všechny. Miloslavín podpis zůstal na archu osamocen, jelikož další spolupracovníci se zalekli možných následků. S tím se ovšem nehodlala smířit, a tak šla přímo k řediteli s výpovědí, kterou chtěla podat, pokud jí dvouhodinovou přestávku neponechá. Překvapením pro ni bylo, že ji nevyhodili a také si svoje požadavky uhájila. Po jejím úspěchu se ke stejnému kroku odhodlali další zaměstnanci. Zde si tedy uvědomila, jak důležité je nebát se za svá práva bojovat, i v případě, že ve svém úsilí člověk zůstane sám. I tak je možné zvítězit a k podobným snahám tak přivést další občany. V té době ještě dle svých slov nevěděla o existenci odborových organizací, které by jí mohly pomoci. Po této zkušenosti začala také kupovat a číst pravidelně noviny – Večerník Práva lidu, a zajímat se o politické dění.⁴³

Do Československé sociálně demokratické strany dělnické však vstoupila až na podzim roku 1918 ve svých 27 letech. Lze se domnívat, že v době po vzniku Československé republiky se chtěla aktivně podílet na utváření nového státu a bojovat za avizovaný lepší život. Ve svém úsilí pak pokračovala činností v politických stranách, či spolkách až do konce svého života. 15. června 1919 se Grimichová poprvé aktivně účastnila voleb. Jednalo se o volby do zastupitelstva Velkého Brna, kde jí na kandidátce patřilo číslo 47.⁴⁴ Grimichová kandidovala za

---

⁴³Národní archiv Praha (NA), fond. Miloslava Grimichová (dále MG), kart. 2, sign. 3/17, i. č. 603, Dopis Karlu Kreibichovi z května 1955.

⁴⁴ NA, f. MG, kart. 11, sign. 46, i. č. 603, Dělnický deník ze 7. června 1919.

Československou sociální demokracii také do Národního shromáždění při volbách 18. dubna 1920 za desátý volební kraj, což byla jihlavská župa. V kandidátce byla uvedena na sedmém místě jako učitelka ze Žabovřesk⁴⁵ a zvolena nebyla.

Její politické smýšlení se stále více radikalizovalo, a proto se přidala k marxistické levici. Ta se podle Šafáře⁴⁶ poprvé veřejně přihlásila vydáním prvního čísla časopisu Sociální demokrat na konci února 1919. Chtěla stranu směřovat k radikálnějším postojům k politické a společenské situaci v novém státu. V říjnu 1919 se na konferenci zastupitelstva strany levice podle Rupnika ustavila jako spjatý blok – strana ve straně. 7. prosince 1919 již na svém vlastním shromáždění přijala Prohlášení levice za svůj program, kde požadovala návrat k původnímu marxistickému programu strany, tedy socializaci výroby, vytvoření dělnických rad a diktaturu proletariátu. Dále akcentovali revoluční výchovu mas a především opuštění koaliční politiky. Toto levé křídlo se snažilo nejprve postupně převzít politiku strany zevnitř, což se nepodařilo a tak dne 30. září 1920 na ustavujícím sjezdu zakládají Československou sociálně demokratickou stranu – levici.⁴⁷

Působení v marxistické levici popisuje ze svého pohledu Grimichová v dopise Jindřichu Veselému v roce 1949. Jedná se o reakci na jeho článek s názvem 30 let od prosincových událostí.⁴⁸ V něm se vymezuje proti některým tezím, které ve svém článku uvedl a které podle Grimichové činnost marxistické levice značně a neprávem snižují. Proto sepsala výše zmíněný dopis, v němž se pokusila z pohledu účastnice dění obhájit činnost levice a její správné jednání při klíčových událostech. Zdůrazňovala především nutnost marxistické levice na sebe před nadcházejícím sjezdem sociální demokracie neupozorňovat a zabránit tak vyloučení a předčasnému utvoření komunistické strany. O to se postaral především opatrný Bohumír Šmeral, jehož „prozíravosti“ tehdy přál i Lenin. Levice tedy byla dostatečně revoluční, ale musela brát ohled na zvolenou taktiku a

---

⁴⁵ NA, f. MG, kart. 11, sign. 47, i. č. 603, Dělnický deník z 24. března 1920.

⁴⁶ Bohumil ŠAFÁŘ, *Marxistická levice*, Praha 1923, s. 11.

⁴⁷ Jacques RUPNIK, *Dějiny Komunistické strany Československa: Od počátků do převzetí moci*, Praha 2002, s. 48 – 50.

⁴⁸ Jindřich VESELÝ, *30 let od prosincových událostí*, Tvorba 19 (49), 1949, s. 1-2.

zdat se umírněnější. Podle Grimichové byla také celá skupina pod dohledem. Příkladem je možno uvést její cestu na Kladno, kam doprovázela blíže nespecifikovaného „soudruha“ z Vídně k Antonínu Zápotockému. Na místě schůzky si zapoměla deštník, a proto se musela ještě vrátit. Už to bylo považováno za nebezpečné a ve vlaku byli sledováni.⁴⁹ Základní taktikou levice bylo tedy zůstat nepozorovanými do sjezdu Československé strany sociálně demokratické, který se měl konat na konci září 1920, ale právě kvůli zmatkům ve straně byl odložen na prosinec.

Ideologický a mocenský střet uvnitř ČSDSD se vyhrotil v prosinci 1920, kdy byla z Lidového domu vykázána tiskárna Rudého práva. Boj o Lidový dům pak zapříčinil generální stávkou, která ve dnech 10. až 16. prosince zachvátila téměř celou zemi.⁵⁰ Grimichová byla již od srpna roku 1920 Rovností vyslána do Prahy jako parlamentní zpravodajka a posílala zprávy také do kladenské redakce časopisu Svoboda. Byla tedy přítomna všem podzimním událostem a telefonicky předávala zprávy a pokyny do Brna i Kladna. Na základě jejích uveřejněných článků právě v kladenských novinách Svoboda byla dokonce zatčena, ale pro nedostatek důkazů téměř ihned propuštěna. Od vzniku samostatné levice bylo podle ní velmi málo času na přípravu dělnictva k revoluci. Při obraně Lidového domu se velice těžko hledali ochotní pražští dělníci, kteří by jej ohlíželi, vždy se tam nacházelo pouze pár lidí. Proto byli vlastně vehnání do stávkou i s vědomím, že ji nemohou vyhrát. Stávkovalo nejvíce 250 000 dělníků a někteří jen pár hodin. Problém viděla v nezralosti situace k revoluci – již přestávala nouze o potraviny, ustupovala prvotní nezaměstnanost, v Maďarsku byla v tu dobu poražena republika rad a v Rusku byli zaměstnání svými vlastními problémy. Miloslava v době stávkou přijímala v parlamentním klubu marxistické levice posly žádající instrukce a zpětně od nich získávala zprávy o průběhu stávkou. Všichni poslové dle ní s nadějí čekali na to, až budou moci se stávkou přestat. V Praze se nic radikálního nedělo, vůdcové stávkou byli zatčeni, lidé se začali bát a nechtěli dále stávkovat. 15. ledna 1921 cestovala zpět do Brna, kde v Rovnosti citelně chyběli

---

⁴⁹ NA, f. MG, kart. 2, sign. 3/18, i. č. 603, Dopis Jindřichovi Veselému z roku 1949.

⁵⁰ J. RUPNIK, *Dějiny...*, s. 50 – 51.

dva zatčení redaktori, a tam sama viděla, že lidé v tehdejší době nebyli revoluci příznivě nakloněni. Na Rosicku a Oslavansku bylo mnoho mužů uvězněných a jejich ženy do redakce Rovnosti chodily vracet členské legitimace a vyhrožovat přivedením dětí na výživu, protože bez pracujícího otce se nemohli obejít.⁵¹

Postup, který marxistická levice volila, považovala Grimichová za adekvátní podmínkám dané doby. Kvůli její osobní angažovanosti pro ni bylo jistě důležité obhájit své působení v počátcích vlastní politické kariéry. Dopis⁵² tedy napsala ve velmi ostrém tonu, ale adresáta neobviňovala z úmyslného pokroucení tehdejší reality. Příčinu jeho pohledu viděla především v tom, že dobu sám nezažil a na události nazíral anachronicky z pohledu své současnosti.

Marxistická levice se v květnu 1921 přerodila v Komunistickou stranu Československa. Grimichová se stala její členkou jako redaktorka Rovnosti. Ve straně jí byla často přidělována agitační činnost na základě velmi dobrých řečnických schopností. Po dobu svého členství ve straně byla předsedkyní pražského ústředí agitačních výborů KSČ pro práci mezi ženami.⁵³ Právě za své ústní, či písemné přesvědčovací proslovy byla nejednou stíhána policejními orgány.

Účast Grimichové lze vysledovat na schůzi výkonného výboru strany 16. června 1921, jejímž hlavním tématem byl požadavek amnestie politických vězňů v brněnské župě. V tu dobu se jednalo o 95 členů reálně vykonávajících svůj trest a 539, kterým byl trest odložen. Věc se projednávala na základě dopisu v té době uvězněného Karla Votavy, k němuž měla Grimichová blízký vztah. Miloslava byla toho názoru, že je třeba co nejdříve dosáhnout osvobození politických vězňů nejlépe masovou protestní akcí v továrnách. A to z toho důvodu, že KSČ by se měla postarat kolektivně o propuštění svých členů a zlikvidovat pozůstatky po první nepovedené akci, než se vůbec začne pouštět do přípravy akcí dalších. Dle ní by se totiž straníci pod hrozbou dlouhého věznění mohli odmítnout zúčastnit

---

⁵¹ NA, f. MG, kart. 2, sign 3/18, i. č. 603, Dopis Jindřichovi Veselému z roku 1949.

⁵² *Tamtéž.*

⁵³ Eva UHROVÁ, *Ženy v KSČ a stávkové hnutí textilních dělnic v Čechách ve 20. letech*, in: *Boševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu*, sv. II, Zdeněk KÁRNÍK - Michal KOPEČEK (eds.), Praha 2004, s. 29.

nadcházejících aktivit. Je zde ale možné vysledovat také osobnější zaměření požadavků Grimichové, kdy usilovala především o propuštění sobě blízkých osob v čele právě s Votavou. Většina výboru v čele s Bohumírem Šmeralem však prosadila, aby tato otázka dále nebyla projednávána a to především před širším obecnstvem. Nepovažovali totiž za možné, aby KSČ přistoupila k ústupkům již ve chvíli, kdy je uvězněno několik set jejích členů, jedná se o stranu masovou a ta by se měla s touto situací vyrovnat.⁵⁴

Miloslava Grimichová hovořila také na veřejné schůzi komunistické strany v Žabovřeskách dne 17. září 1921. Sešlo se zde na 80 osob. Jednalo se o typický agitační projev, v němž se snažila přesvědčit o prospěšnosti strany nejen členy, ale také protivníky, kteří se dostavili do místního hostince U Hanušů. Její řeč sestávala ze tří zásadních částí. Nejprve hovořila o těžké situaci dělnictva, přičemž navrhovala rozprodat lidem nashromážděné zásoby za levnější ceny, aby se dostali z kritického bodu a mohli nadále kvalitně pracovat. Druhým bodem pak bylo vysvětlení vztahu komunistické strany k republice. Negovala zde myšlenku strany jako rozvratitelky státu a upozorňovala na snahu o zavedení pracovní povinnosti pro všechny a socializace velkopřůmyslu. Nakonec se zmínila o ruském příkladu. Právě to, co dokázalo Sovětské Rusko i přes velké překážky, mělo implikovat jen ty nejlepší úmysly KSČ.⁵⁵

10. listopadu 1922 byla odsouzena na základě zákona o tisku⁵⁶ k 200 korunám pokuty nebo 5 dennímu vězení za v trestním listu blíže nespecifikovaný článek „trestuhodného obsahu“ napsaný v srpnu toho roku.⁵⁷ Na základě stejného zákona již s uvedením „politického důvodu“ byla odsouzena ještě o rok později k pokutě 60 korun či 48 hodinám vězení. V obou případech zvolila variantu

---

⁵⁴ NA, f. Ústřední výbor KSČ (1921 – 1938), sign. 1, i. č. 19, Zápis z jednání výkonného výboru KSČ z 16. června 1921.

⁵⁵ Jana BUREŠOVÁ, *Reflexe společenského postavení žen v komunistické ideologii a politice ve 20. a 30. letech 20. století v Československu*, in: Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu, sv. II, eds. Zdeněk KÁRNÍK - Michal KOPEČEK, Praha 2004, s. 56.

⁵⁶ Zákon č. 3/1863 ř. z., o tisku ze dne 17. prosince 1862.

⁵⁷ NA, f. PŘ 1941 – 1951, kart. 2603, sign. G 929/7 grimich miloslava, i. č. 1420, Trestní list z 10. listopadu 1922.

odčinění před zahlazením. Tedy rozhodla se své tresty odčinit pobytem ve vězení.⁵⁸

V neděli 22. dubna 1923 odpoledne přednesla před přibližně 200 členným obecnstvem na veřejné schůzi žen ve Velkém Meziříčí, pořádané komunistickou stranou, referát na téma „Všeobecná situace a úkol žen v dělnickém hnutí“. Ve své řeči tehdejší vládní systém přirovnala k režimu předválečnému. Akcentovala protekce a různá zvýhodnění pro osoby blízké vládnoucím kruhům, korupci i bezcennost volebního práva z důvodu nemožnosti zbavit zvolené zástupce mandátu, v případě rozporů se zájmy voličů.⁵⁹ Za tento projev byla na základě zákona č. 50/1923, Sb. z. a n., na ochranu republiky⁶⁰ krajským soudem v Jihlavě odsouzena za „štvavé hanobení státu“ k 8 dnům vězení s 1 půstem. Stalo se tak 30. května 1924.⁶¹

Po komunálních volbách v roce 1923 se Grimichová zabývala především aktuálními důležitými úkoly komunistických žen.⁶² Jednalo se ve velké míře o funkci krajských agitačních komisí, které měly nejprve zhotovit statistické zprávy o počtu žen zvolených za KSČ do obecních zastupitelstev a s nimi pak nadále udržovat osobní spojení. Grimichová chtěla dosáhnout možnosti, aby „uvědomělé soudružky“ mohly samostatně ovlivňovat stranu a působit při tvorbě její politiky i taktiky. Toho chtěla docílit větším zastoupením žen ve všech organizačních stupních strany. Ženy by podle ní měly dělat stejnou politiku jako muži. K tomu však bylo nutné jejich další sebevzdělávání, aby mohly problémy pochopit a zaujmout k nim vlastní stanovisko.⁶³ Tento názor u ní přetrvával i nadále a vystupňoval se až do kritiky žen, činných v tehdejší politice, za což byla výrazně kritizována.⁶⁴

---

⁵⁸ *Tamtéž.*

⁵⁹ NA, f. Ministerstvo vnitra I – prezidium, Praha (dále PMV-AMV), kart. 93, sign. 225-93-5, i. č. 225, Zápis ze schůze z 22. dubna 1923.

⁶⁰ Zákon č. 50/1923 Sb., na ochranu republiky, § 14, č. 5.

⁶¹ NA, f. PŘ 1941 – 1951, kart. 2603, sign. G 929/7 grimmich miloslava, i. č. 1420, Trestní list z 30. 5. 1924.

⁶² NA, f. MG, kart. 12, sign. 50, i. č. 603.

⁶³ Miloslava GRIMICHOVÁ, *Nejbližší úkoly komunistických žen*, Žena 2(41), 1923, s. 1 – 2.

⁶⁴ Pojednáno níže na s. 23.

Koncem roku 1923 ztratila svoji pozici ve straně při neshodách v brněnském vedení, nazvaných časopisem Venkov „brněnskou aférou Karla Votavy a Míly Grimichové“. Spojuje ji také s dalšími problémy té doby – Munovou činností na Kladně, odchodem Antonína Hessa v Prostějově, či odstraněním profesora Kamenáče z pozice ideového vůdce strany. Kvůli těmto rozporům dle Venkova ztratila KSČ svoji akceschopnost a vznikly obavy z navrácení se k neradikální sociálně demokratické politice, kde byly jako vrchol odvahy vyzvedávány dělnické problémy na stranách tisku.⁶⁵

Karel Votava byl redaktorem deníku Rovnost stejně jako Miloslava Grimichová. Při prosincových událostech roku 1920 se velmi výrazně exponoval při pokusu o puč v Oslavanech a byl také uvězněn na nejdější dobu. Za jeho nepřítomnosti se na něj v komunistickém ústředí v Brně zaměřili jeho odpůrci, kteří měli obavy z toho, že budou navráťivším se Votavou zastíněni a odstaveni od moci. Jednalo se především o dalšího redaktora Rovnosti Jana Doležala a koncipienta dr. Bohumila Ečera ve spolupráci s ilegálním výborem Muny, jenž se snažil promlouvat vůči oficiálním vůdcům nejen v Brně, ale i v Praze. Proto již v době jeho věznění rozšiřovali informace o jeho nemůžném chování před soudem a ve vězení a také ho nepravdivě obvinili ze špionáže pro brněnskou policii. Votava tedy po svém návratu musel nejprve vyvrátit vznešená obvinění a teprve poté mohl dále zastávat pozici krajského důvěrníka.⁶⁶ Jelikož na jeho veřejném působení nebylo možné shledat žádné vážnější chyby, zaměřili se jeho odpůrci na soukromý, poněkud neurovnaný život. Často se opíjel v barech a restauracích, žil ve společné domácnosti se svou manželkou a při tom udržoval intimní vztah právě s Miloslavou Grimichovou.⁶⁷ Zásadní útok na Votavu přišel v listopadu 1923, kdy proběhla kontrola v pokladně brněnského kraje a vyšlo najevo, že si od tajemníka Karla Školáka vypůjčil postupně určitý obnos, který nikdy nevrátil. Toto se projednávalo na plenární schůzi důvěrníků politických organizací

---

⁶⁵ NA, f. PMV-AMV, kart. 93, sign. 225-93-5, i. č. 225, výstřižek z časopisu Venkov ze dne 19. ledna 1924.

⁶⁶ NA, f. PMV-AMV, kart. 93, sign. 225-93-5, i. č. 225, Poměry mezi vůdci komunistické strany v Brně, zpráva z 3. 12. 1923.

⁶⁷ NA, f. PMV-AMV, kart. 93, sign. 225-93-5, i. č. 225, Rozpory ve vedení komunistické strany v Brně, zpráva z 2. 2. 1924.

komunistické strany Velkého Brna 6. prosince 1923. Votavovi byla výkonným výborem udělena důtka za neurovnaný osobní život a zbavili ho funkce krajského důvěrníka. V jeho prospěch hovořila Grimichová, při čemž akcentovala jeho utrpení ve vězení, důležitou činnost pro stranu a také probíhající rozvod, jenž nevhodnosti jeho osobního života učiní za dost. Její řeč končila prohlášením Votavovy výpovědi ve straně a také výpovědi její vlastní, kterou podala nejen z loajality, ale hlavně kvůli nevděku strany ke svým věrným členům. Na schůzi poté zavládl chaos a řešení věci nebylo dosaženo.⁶⁸ Votava s Grimichovou si vzali do konce prosince dovolenou z redakce Rovnosti, v níž byli oba smluvně zaměstnáni do 31. března 1924. Votava vyčkával na následující vývoj událostí v Brně a postupně zjistil, že jeho pozici neprospívá poměr s Grimichovou, která ve straně nebyla příliš oblíbená.⁶⁹ Pražský výkonný výbor nechtěl výpověď přijmout a snažil se spor urovnat a oba jmenované nadále udržet ve straně. Nakonec zůstali členy KSČ. Votava byl jmenován tajemníkem spolku „Zentralverband der Handler“⁷⁰ v Brně a zavázal se k dalšímu nevměšování se do politiky. Grimichová se navrátila do redakce Rovnosti a při nejbližší možné příležitosti byla převelena do Prahy. Tím byla aféra formálně ukončena.⁷¹

Grimichová se však poškozené pověsti nezbavila ani v Praze. V roce 1924 hovořila na prvomájovém shromáždění právě v hlavním městě. Proti ní se však postavila Gusta Müllerová z krajské agitační komise žen. Ta odsoudila její příspěvek s tím, že jim nebude radit někdo, koho vyhodili z Brna za zpronevěření peněz. Označila ji za maloměšťácký živel a naznačila, že by bylo vhodnější rehabilitované členy strany alespoň na nějakou dobu suspendovat.⁷² Müllerová za tuto reakci sice dostala důtku, ale obvodní výkonný výbor KSČ obvodu Praha VII se v srpnu 1924 na jejím základě rozhodl znovu prozkoumat protežování Grimichové v ústředí strany. Výsledkem byla žádost o zbavení všech jejích funkcí

---

⁶⁸ NA, f. PMV-AMV, kart. 93, sign. 225-93-5, i. č. 225, Poměry mezi vůdci komunistické strany v Brně, zpráva z 3. 12. 1923.

⁶⁹ *Tamtéž.*

⁷⁰ Centrální svaz prodejců.

⁷¹ NA, f. PMV-AMV, kart. 93, sign. 225-93-5, i. č. 225. Rozpory ve vedení komunistické strany v Brně, zpráva z 2. 2. 1924.

⁷² NA, f. MG, kart. 1, sign. 3/9, i. č. 603, Dopis ze dne 3. 6. 1924 výkonnému výboru I. kraje KSČ.

v KSČ, jelikož jí podle nich nebylo možné důvěřovat, založením ji pokládali za politickou byrokratku, která své vlastní potřeby staví nad zájem strany.⁷³ Sama Miloslava se v této chvíli nechtěla vzdát svých pozic především kvůli přípravě na říšskou agitační komisi žen, kde měla přednést svůj příspěvek.⁷⁴ Ten byl však nakonec předán Julii Prokopové a Grimichová se z celonárodní politické scény stahuje.⁷⁵

Pohled na Grimichovou jako měšťku, zajímající se především o své vlastní potřeby, s troškou obdivu a troškou závisti popisuje článek z probíhajícího sjezdu KSČ v listopadu 1924: „Grimichová – dezertérka z měšťáctví s bílým obličejem, lesklýma hnědýma očima, s kloboukem, který je tak vkusný, že by jí ho mohla závidět leckterá divadelní primadona, lounská Galachová dívá se naň se zbožným obdivem a drobet nepřejícně.“⁷⁶

Nástup Grimichové k vykonání osmidenního trestu za výše zmíněný projev z dubna 1923 proběhl 20. ledna 1925 v 9 hodin. Příchod Grimichové do věznice na Smíchově provázela přítomnost asi 150 žen, které se zde shromáždily. Rudé právo z 21. ledna 1925 o demonstraci hovoří jako o manifestaci žen proti perzekuci komunistů. Účastnice shromáždění měly kolemjdoucím ženám vysvětlovat nespravedlnost Miloslavina věznění, kde akcentovaly nesmyslnost války, při níž chudí lidé umírají a bohatí ještě více bohatnou. Kolemjdoucí se měly připojit, v průvodu dojít k věznici a na jejím dvoře zazpívat píseň „Pryč s tyrany“ a ukázat tak, že vězněním komunistů nedojde k jejich zastrášení.⁷⁷ Ze zprávy policejního ředitelství však vyplývá, že ženy se sice před věznicí nacházely, ale po jejím vstupu dovnitř provolaly několik hesel a poté se pokojně

---

⁷³ NA, f. MG, kart. 1, sign. 3/9, i. č. 603, Dopis Sekretariátu žen KSČ Obvodní agitační komisi v Praze VII ze dne 28. 7. 1924.

⁷⁴ *Tamtéž.*

⁷⁵ NA, f. MG, kart. 1, sign. 3/9, i. č. 603, Návrh Obvodní agitační komise žen v Praze VII ku konferenci žen, pořádané na Smíchově.

⁷⁶ NA, f. MG, kart. 5, sign. 16/2, i. č. 603, Rudé Právo večerník z 2. listopadu 1924.

⁷⁷ NA, f. Zemský úřad Praha – Prezidium zemského úřadu v Praze (dále ZÚP-PZÚ), kart. 463, sign. 207-463-30, i. č. 207, Výstřižek z Rudého práva z 21. ledna 1925.

rozešly bez jakéhokoli zpěvu. O osm dní později při propuštění Grimichovou nikdo neočekával a odešla sama.⁷⁸

Z KSČ byla Grimichová vyloučena v březnu 1925 poté, co se postavila na stranu Josefa Bubníka.⁷⁹ Ten jako první ve straně upozorňoval na její tři základní problémy – vměšování Kominterny do vnitřních záležitostí KSČ, materiální výsady jejích vedoucích funkcionářů a nedostatek demokratické diskuze v řešení problémů. Ze strany byl vyloučen 25. února 1925, čímž byla vyvolána vážná krize v řadách KSČ. Jeho největší podporovatelé v počtu 9 poslanců a 30 členů strany pak byli vyloučeni v následujícím měsíci.⁸⁰

V lednu 1926 byla přijata již podruhé do ČSDSD při řádné schůzi okresního výkonného výboru strany v Praze-Karlíně na základě usnesení o možnosti přijetí příznivců Josefa Bubníka.⁸¹ Ještě v témže roce se angažovala především v organizaci schůzí v různých částech republiky. Při svém letním pobytu na Valašsku svolala několik ženských i veřejných schůzí, kde hovořila především o nástrahách komunistické strany ve výše zmíněných mezích Bubníkových.⁸² Na podzim je pak žádána župním sekretariátem v Pardubicích k dalším promluvám na Žamberecku a v Heřmanově Městci, aby pomohla upevnit pozice na jednotlivých místech podobně jako podle nich na velice úspěšné schůzi v Ústí nad Orlicí.⁸³

Zanedlouho po svém návratu do strany se však opakovala situace z dob její činnosti v KSČ, opět se proti ní postavily ženy. Jednalo se o iniciativu sociálních demokratek, jež ráznou Grimichovou považovaly za konkurenci ve svých řadách. Již koncem roku přišla k vedení strany ženská deputace požadující, aby Grimichová nebyla dále vysílána na schůze a nepsala do stranických novin a to z důvodu její komunistické minulosti. Vedení strany žádosti vyhovělo a vyzvalo

---

⁷⁸ NA, f. ZÚP-PZÚ, kart. 463, sign. 207-463-30, i. č. 207, Zpráva policejního ředitelství v Praze z 11. února 1925.

⁷⁹ NA, f. MG, kart. 2, sign. 3/16, i. č. 603, Dopis z 21. 5. 1928 vedení Ústřednímu výkonnému výboru strany sociálně- demokratické.

⁸⁰ J. RUPNIK, *Dějiny...*, s. 70.

⁸¹ NA, f. MG, kart. 2, sign. 3/16, i. č. 603, Dopis z 21. 5. 1928...

⁸² NA, f. MG, kart. 2, sign. 3/16, i. č. 603, Děkovný lístek z dovolené na Valašsku ze srpna 1926.

⁸³ NA, f. MG, kart. 2, sign. 3/16, i. č. 603, Dopis od župního sekretariátu v Pardubicích z roku 1926.

Grimichovou, aby vyčkala na uklidnění situace.⁸⁴ Proto se koncem 30. let angažuje především ve Svazu národního osvobození. Vyvrcholením této nevráživosti pak byla aféra, týkající se jejího článku v Národním osvobození z 22. května 1928 s názvem Nepochopené snahy o zrovnoprávnění žen.⁸⁵ V něm se zmiňovala bez udání jmen o poslankyních, které při dopravě a volných chvílích v Poslanecké sněmovně místo studia zákonů provádějí různé ruční práce, což považovala za nevhodné. Měly by se podle ní spíše snažit proniknout do probíraných otázek v parlamentu, aby tam byly co nejvíce užitečné. 27. května při okresní plenární schůzi žen v Praze VII využila Božena Ecksteinová pozdního příchodu Grimichové a na místo avizovaného tématu Žena a sociální demokracie začala rozebírat právě výše zmíněný článek. Článek však nebyl na schůzi řádně přečten, referentka pouze celkově shrnovala jeho obsah, především s hodnocením negativních dojmů, jež na ní zanechal. Po svém příchodu se Grimichová snažila vyvrátit obvinění ze lži a uvedla dva případy, kdy na vlastní oči tuto situaci viděla. Jednalo se o poslankyně Františku Skaunicovou a Josefu Rosolovou, které ve vlaku pletly. Navíc, když se snažila ještě v KSC prosazovat větší účast žen v různých státních orgánech, bylo jí jedním z členů vedení řečeno: „*Nejste na to vyspělé, budete tam plést punčochy jako matka Skaunicová.*“⁸⁶ Ona sama ve svém článku však nikoho nezmiňovala a odmítla tedy obvinění z poškození dobrého jména, především zesnulé Skaunicové.⁸⁷ Její identitu veřejně prozradily až odpůrkyně v článku O dobré jméno dělnické poslankyně⁸⁸, jak Grimichová tvrdila „*pouze z nenávisti k ní samotné.*“⁸⁹ Stejně tak považovala za velmi zvláštní opožděnou adoraci Františky Skaunicové, jež zemřela jako komunistka, a stále se stupňující útoky proti ní samotné, která byla řádně opět přijatá do strany. Kvůli tomu byla Miloslava přesvědčena, že je pronásledována z nepolitických konkurenčních důvodů, jinak by se její oponentky musely také zaměřit na další

---

⁸⁴ NA, f. MG, kart. 2, sign. 3/16, i. č. 603, Dopis z 21. 5. 1928...

⁸⁵ M. GRIMICHOVÁ, *Nepochopené snahy o zrovnoprávnění žen*, Národní osvobození 5(114), 1928.

⁸⁶ NA, f. MG, kart. 2, sign. 3/16, i. č. 603, Dopis z 21. 5. 1928 vedení Ústřednímu výkonnému výboru strany sociálně- demokratické.

⁸⁷ *Tamtéž.*

⁸⁸ NA, f. MG, kart. 2, sign. 3/16, i. č. 603, Výstřižek z Ženských novin, č. 20, 1928.

⁸⁹ NA, f. MG, kart. 2, sign. 3/16, i. č. 603, Dopis z 21. 5. 1928...

ženy, které byly alespoň krátkou dobu členkami KSČ. Při této příležitosti se snažila ostatním vysvětlit také to, že rozbití sociální demokracie a vznik KSČ jistě nemohl být přičítán k její vině, jelikož k tomu došlo nejen v republice, ale také v dalších státech. Stejně tak by tedy mohla obvinít starší sociální demokratky z rozbití strany ještě v době monarchie.⁹⁰ Grimichová se však veřejné polemiky ve prospěch strany vzdává, jelikož by jí takto nemohla prospět.⁹¹

Nenávistné akce proti Grimichové byly jistě alespoň zčásti nespravedlivě vystupňované. Proti její činnosti ve straně se totiž postavila pouze ženská část členstva. Mužské vedení ji naopak přesvědčovalo k trpělivosti a na regionální úrovni byla velice oblíbenou řečnicí, jež byla i opakovaně zvána na schůze, týkající se aktuálních témat. Grimichová, která své veřejné působení považovala za jednu ze zásadních náplní svého života, v tuto chvíli ustoupila a pustila se především do práce na mezinárodním spolkovém poli a později také v zahraničních komisích, kde byla díky svým jazykovým a redaktorským schopnostem uznávána, a útoky proti ní časem téměř vymizely.

Na začátku 30. let se Grimichová připojila k Women's organization for world order (dále WOWO) s centrem v Ženevě. Cílem této organizace bylo především zajistit pro ženy potřebné politické a ekonomické vzdělání. Ty podle nich v případě správné informovanosti a kvalitních znalostech mohly zachránit světovou politiku a ekonomiku. Jejich heslo v českém překladu znělo: Příští politická příležitost nesmí ženy znovu zasáhnout nepřipravené.⁹² Členky této organizace byly v 6 semestrech od podzimu 1931 do léta 1934 podrobeny přednáškám a také diskuzím k následujícím tématům – základní principy politické ekonomie, domácí politika včetně programů všech politických stran, zahraniční politika, kulturní a populační politika, problémy masové psychologie a politické propagandy, soudobé politické otázky a v neposlední řadě také informace o nových feministických podnětech. Při konání přednášek však narazily na několik problémů – především na nedostatek času žen, dále malé množství financí

---

⁹⁰ *Tamtéž.*

⁹¹ *Tamtéž.*

⁹² Originál: The next political opportunity must not find the women again unprepared.

NA, f. MG, kart. 3a, sign. 7/1, i. č. 603, Resolution: Why is political training necessary for women.

určených na jejich podporu a také chabá disciplína posluchaček, jež se nebyly schopny zapojit i do jednoduchých diskuzí. Zajímavou myšlenku lze nalézt právě ve zprávě vídeňské pobočky WOWO o průběhu ženského školení. Za nejlepší zbraň ženy považovaly především její krásu a doporučovaly jí tedy společně se vzděláním nadále využívat k navýšení vlivu a síly žen právě v politice a ekonomice.⁹³ Ve Vídni také sama Grimichová 9. února 1937 vedla přednášku v německém jazyce⁹⁴ o tarifních clech a problémech s měnou.⁹⁵

České ústředí této organizace, v němž se Grimichová angažovala, navrhovalo větší propracovanost jejího vnitřního členění. Jednalo se o zřízení odborných komisí pro zemědělství, národní hospodářství, ženské otázky a další úseky, které by se zabývaly aktuálními otázkami a zaujímaly by k nim určité stanovisko. Jednotlivé země by nemusely zřizovat komise všechny, ale pouze ty, jež se týkaly problémů v daném státě aktuálních. Nejdůležitějším požadavkem českého ústředí bylo, kromě rozšíření politické a hospodářské moci na ženy a jejich společenské svobody, nevystupovat jako nepřátelé mužů. Štěstí lidstva chtěly členky dosáhnout v harmonickém sepětí obojího pohlaví. Nesnažily se rovnoprávnost požadovat doslova, ale uplatnit vliv zhruba 75 % v oborech ženám více vyhovujících a 25 % v těch především mužských. Jak obory v tomto směru rozlišovaly, však již neuvádějí. České ženy své semináře v Praze neskládaly pouze z přednášek a diskuzí, ale přidaly také společné čtení ekonomických, politických, a jiných odborných knih, což se později ujalo v celé organizaci.⁹⁶

Členky WOWO v jednotlivých zemích v druhé polovině 30. let zpracovávaly ankety informující o životě žen v jednotlivých státech. V roce 1937 takovou sepsalo i české ústředí, které se inspirovalo ve Švédsku otázkami svědomí ženy Elise Wägnerové. Nejprve se ptalo po spokojenosti ženy se svým životem. Dále se pak dotazník dělil na tři části. Nejkratší se týkala žen neprovdaných, kde nejvíce otázek zastávala ekonomická problematika, tedy jak žije a stravuje se a kolik financí za to vydává, poté se zaměřovala na to, jestli se

---

⁹³ *Tamtéž.*

⁹⁴ Přednášky WOWO byly často proslovovány i ve Vídni v angličtině.

⁹⁵ NA, f. MG, kart. 3a, sign. 7/1, i. č. 603.

⁹⁶ NA, f. MG, kart. 3a, sign. 7/1, i. č. 603, Protokol zasedání WOWO z 3. 9. 1937 na Líčkově.

žena chce vdát a mít děti. V části pro vdané ženy se akcentuje její spokojenost v manželství a chování manžela k ní, k výchově dětí a také jejího volného času. Zajímavou otázkou bylo, zdali by se dala rozvést, kdyby byla finančně nezávislá. U rozloučených žen se překvapivě nezajímaly o příčiny rozluky, ale především o ekonomické i psychologické důsledky, pracovní poměry a politickou organizovanost.⁹⁷

V červnu 1935 intervenovala dopisní formou za ponechání provdaných zaměstnankyň ve státních a veřejných službách u poslankyně Fráni Zemínové. Ta ji ve svých odpovědích ujistila o své urputné snaze toto dodržet, ale musela vzít v potaz mnoho nezaměstnaných mladých žen a také příklady ze zahraničí, kde propouštění žen v manželském svazku k řešení hospodářské krize přispělo.⁹⁸ Později jí Zemínová sděluje také úspěch ve vyjednávání, kdy se podařilo do pozměňovacího zákona o mimořádné moci nařizovací⁹⁹ včlenit klauzuli o důvodném ponechání ženy ve službě, pokud tam má svůj význam. Aby ženy při provdání nebyly propouštěny vůbec, se jim však ani společnou snahou dosáhnout nepodařilo.¹⁰⁰

Miloslava Grimichová se aktivně účastnila pořádání letních internátních škol sociálně demokratických žen – odborárek na Hořálce. Ve zprávě¹⁰¹ určené Dělnickému rozhlasu Grimichová za pořadatele vysvětluje důvod konání – tedy politickou a hospodářskou osvětu žen. Ty nebyly v těchto oblastech dostatečně vzdělány a tak samy sebe nemohly efektivně bránit. První z těchto škol se konala v létě 1937 a zúčastnilo se jí 40 posluchaček ze svazů dělnictva a také vedoucí funkcionářky politického hnutí žen z pardubické a lounské župy. Přednášelo se ve dvou blocích – dopoledne to byla teoretická přednáška a na ni odpoledne navazovala praktická část, zaměřená již především na témata bezprostředně se žen týkající. Vyučovala se témata jako Úvod do politiky, Úvod do národního

---

⁹⁷NA, f. MG, kart. 3a, sign. 7/1, i. č. 603, Čtyřicet otázek ze života švédské ženy.

⁹⁸NA, f. MG, kart. 2, sign. 3/22, i. č. 603, Dopis Fráni Zemínové ze 7. 6. 1935.

⁹⁹ Zákona ze dne 26. června 1935 č. 131/1935 Sb., kterým se prodlužuje a doplňuje zmocnění podle čl. I zákona ze dne 21. června 1934, č. 109 Sb. z. a n., o mimořádné moci nařizovací.

¹⁰⁰NA, f. MG, kart. 2, sign. 3/22, i. č. 603, Dopis Fráni Zemínové z 24. 6. 1935.

¹⁰¹NA, f. MG, kart. 3, sign. 6/1, i. č. 603, Zpráva Dělnickému rozhlasu o I. internátní škole žen-odborárek na Hořálce z 18. 9. 1937.

hospodářství, Hospodářský plán socialismu, dále různé příspěvky o platné ústavě, či odborovém hnutí. Živý zájem vzbudily především národohospodářské předměty, ke kterým měly posluchačky vzhledem k obtížnosti tématu předem vypěstovanou určitou averzi. Zde jim však podle Grimichové byla tato témata zjednodušeně a poutavě vysvětlena, a proto se při odjezdu již k národohospodářství nestavěly tak odmítavě jako na začátku školy. V podvečerních hodinách se společně diskutovalo a rozvíjely se velmi živé debaty. Při nich účastnice určily v 5 bodech, čeho bylo pracující ženě v tehdejší době nejvíce zapotřebí. Za prvé rychlé uzákonění odborného pokračovacího školství pro mladé dělnice v tovární a dílenské výrobě, stejně tak jako pro pomocnice v domácnosti. Za druhé zkrácení pracovní doby a zavedení úplného nedělního klidu, zákaz práce přes čas, rozšíření placené dovolené na 14 dní. Za třetí zachování práva žen na dělnickou práci. Za čtvrté dodržování tarifních smluv podle usnesení národní odborové konference žen z Londýna 1936, tedy zaručení stejného platu pro ženy za stejný výkon. A nakonec zajištění stejného služebního postupu pro ženy jako muže. I přes to, že byl služební řád pro muže i ženy identický, ženy častěji dostávaly výpověď než vyšší plat. Kromě přednášek a debat tento tábor sloužil také k rekreaci, pořádaly se zde různé výlety, procházky a koupání. Ženy tedy neodjížděly jen nabyté novými vědomostmi, ale také odpočaté.¹⁰²

Sama Grimichová zde pronesla dvě přednášky. První s názvem Výchově činná žena v sociální politice, kde se zabývala především otázkou mateřské dovolené, na kterou měla žena nárok před i po porodu. Využívaly ji však především pouze ženy v definitivní službě, ty ostatní měly strach z propuštění. Dále hovořila o 8 hodinové pracovní době, při čemž ženy mohou pracovat déle a v noci pouze výjimečně, pokud jsou starší 18 let a vyžaduje-li to veřejný zájem. Upozorňuje na možnost žen vykonávat živnosti, kromě těch zednických, tesařských, kamenických a studnařských. Dále akcentuje nutnost snahy získat pojištění pro ženu v době mateřství a také poznatek, že ženy nejsou vyňaty z branné povinnosti, to pouze matky, které vychovávají nezletilé děti. V druhé

---

¹⁰² NA, f. MG, kart. 3, sign. 6/1, i. č. 603, Škola na Hořálce – teze a programy.

z nich využila své redaktorské a novinářské znalosti a týkala se tisku, propagace, organizace a knihy.¹⁰³

Po tomto pilotním ročníku školy bylo rozhodnuto, že je třeba nadále pokračovat v jejím konání, protože ženy jsou neznalé v politických, hospodářských i dalších důležitých otázkách. V létě 1938 již proběhla škola ve dvou běžích, jeden se odehrál v červenci a druhý v srpnu. V prvním běhu vystoupila Grimichová dokonce se třemi příspěvky. Přednáška *Co má žena vědět z národního hospodářství* se týkala především ujasnění socialistické ekonomické teorie. Jednalo se o vysvětlení pojmů jako vykořisťování, kolektivní vlastnictví, proletarizace, či třídní boj. Současnou bídu dělnictva vysvětluje jako konkurenční boj mezi kapitalisty a anarchií ve výrobě. Téma *Žena ve výdělečné práci* rozvedla později v srpnovém běhu v příspěvku *Sociální problémy výdělečné práce žen*, kde jako hlavní problém vidí nízkou mzdu. Vliv na ni pak mělo podle Grimichové několik faktorů – výkonnost pracujících, v níž však nespatořovala žádné velké rozdíly, nemocnost žen podle pojišťoven byla srovnatelná s muži, spíše šlo o nižší kvalifikaci, ženy považovaly svoje zaměstnání často za přechodné, pracovaly tedy nádenicky, a nekvalifikovaných sil je vždy určitý přetlak. Dále pak nižší požadavky, vyplývající z podřízeného postavení žen ve společnosti, horší organizovanost žen, jelikož nemají kvůli práci v domácnosti tolik času na schůze. Důležitou součástí byly také tradice a veřejné mínění, kde část stále ještě viděla působiště ženy jen v domácnosti. Jako další problémy zde zmiňuje nedostatečnou ochranu v mateřství, škody na zdraví vzniklé racionalizací ve výrobě, ale také osobní problémy – žádný vnitřní poměr ke svému povolání a také těžší hledání rovnocenného druhu. Stejně jako u dalších přednášek však akcentuje nutnost postupu vpřed i přes problémy, které lze najít. *Kulturní poslání ženy* se pak zaměřovalo především na duševní stránky člověka a cílem Grimichové bylo upozornit na patrně mezi odborářkami ještě ne příliš samozřejmou věc, tedy že i žena má svůj duševní život a patřičným způsobem je třeba ho rozvíjet. K tomu předpokládá využití tří zásadních nosičů – novin, knih a rozhlasu. V otázce

---

¹⁰³ NA, f. MG, kart. 3, sign. 6/1, i. č. 603, Osnovy k přednášce *Výdělečně činná žena v sociální politice*.

dělnického tisku upozorňuje na nutnost jeho nákupu všemi pracujícími dělníky, a to stejně tak muži jako ženami. Jen v tomto případě se může stát nezávislým a jeho redaktoři budou moci sloužit svému přesvědčení. Ženský tisk však považuje pouze za přechodný prostředek k tomu, jak naučit ženy noviny číst. Rozhlas uznává za dobrý popularizační počín, avšak v tehdejší podobě jej považuje spíše za „paumění“. Svě kulturní poslání pak žena může splnit i v zařízení bytu, tedy nevydávat peníze za kýče, ale pořídit si vybavení v socialistickém a pokrokovém stylu. Stejně tak by měla dbát na svůj zevnějšek. Za důležité považovala také vychování synů, kdy by je ženy měly vést k samostatnosti, aby se z nich pak po jejich vlastní svatbě nestávali tyrani.¹⁰⁴

V druhém běhu letní školy se přihlásilo 20 odborářek především mladšího věku, což se kvitovalo s povděkem, jelikož jim bylo školení podle vedení školy nejvíce zapotřebí. Pro Miloslavu však zůstalo velkým překvapením, že žádnou členku nevyšlala velká uskupení, jako kupříkladu Svaz textilního dělnictva. Zde již měly žákyně obě přednášky dopoledne, odpoledne pak sloužilo k rekreaci. V podvečer probíhaly diskuze, cvičení a zkoušení. To vedla Grimichová v tomto běhu sama a jako nejvhodnější formu vybrala zadávání otázek jednotlivým účastnicím, které pak ústně odpovídaly před ostatními. Pouze jednu v celém běhu uznala za opravdu neschopnou. Na exkurzi zamířily žákyně druhého běhu do Kavaliérových skláren v Sázavě. Kromě výše zmíněné přednášky o výdělečné práci žen Grimichová přednášela o poklesu porodnosti a zlepšení kvality dorostu. Zde opět použila svůj tradiční přístup, tedy srovnání postupu jiných zemí v Evropě. V Itálii a Belgii akcentuje rodinné mzdy s příplatky na další členy své rodiny, mládeneckou daň, i fakt, že ženatí muži mají přednost při hledání pracovního místa. Ve Francii pak natalitní prémie zvyšující se s každým dalším dítětem, úlevy otců při záložní vojenské službě, či slevy na železnici. V Německu zmiňuje sňatkové půjčky a také propuštění svobodných mužů ve věku 25 let z pracovního místa. Ve Švýcarsku bezplatnou pomoc při porodu. V republice by bylo potřeba, aby každá rodina měla alespoň 3 děti. Nápravu vidí právě v zavedení příspěvků k založení rodin a rodinných mezd, také ve zlepšení hygieny

---

¹⁰⁴ NA, f. MG, kart. 3, sign. 6/2, i. č. 603, Teze k přednáškám letní školy na Hořálce 1938.

a životní úrovně všech obyvatel státu a především v potírání negativistického stanoviska k životu a také sobeckému přístupu užívání si života bez rodiny.¹⁰⁵

Na počátku okupace se Miloslava stáhla do ústraní. Její byt však sloužil ke schůzkám odbojové skupiny kolem bývalého tajemníka Svazu zaměstnanců bank a pojišťoven Andršta. Pokoušela se zřejmě zapojit do činnosti skupiny, její členové však s účastí žen na odbojových aktivitách nepočítali. Proto vyčkávala, kdyby přece jen byla její pomoc potřeba a před koncem války pomáhala v Lidovém domě.¹⁰⁶

Ihned po vzniku třetí republiky se Grimichová výrazně profilovala v Ústřední komisi žen Československé sociálně demokratické strany, připsána jí byla starost o věci finanční a organizační. Komise se scházela v začátcích nejméně jednou týdně a Miloslava se jí účastnila velmi svědomitě. V červenci a srpnu 1945 se zde probírala zejména aktuální témata jako transfer Němců z republiky, ale také otázky bezprostředně se týkající žen a rodinného života. Tedy zaopatření vdov a sirotků, zřízení ozdravoven v pohraničí, stejně jako velmi špatná situace v zásobování uhlím. Komise intervenovala za vyšší přiděly uhlí, cukru a zeleniny. Důležité bylo také upevnění nižších organizačních jednotek strany, kde bylo potřeba hledět především na dodržení poměrného zastoupení žen s ohledem na jejich schopnosti. Při župním výboru mužů měly být zřízeny župní komise žen. Dále se detailně diskutovalo o Mezinárodním sjezdu žen v Paříži, kterého se také Grimichová zúčastnila 6. září 1945.¹⁰⁷ Poslední víkend v listopadu přednášela na Škole referentek v Praze na Pankráci. Hned v sobotu odpoledne přispěla tématem Dějiny sociálně demokratického hnutí a Internacionály poté, co Anna Jungwirthová pojednala o programu strany. Přednášky probíhaly až do nedělního odpoledne, byly 40 minutové, doplněné debatou.¹⁰⁸

Další ženskou organizací, v níž se angažovala, byla Národní fronta žen (dále NFŽ). Ta byla založena 1. června 1945 a jednalo se o dobrovolné sdružení

---

¹⁰⁵ NA, f. MG, kart. 3, sign. 6/2, i. č. 603, Zpráva Odborovému sdružení o I. běhu odborové školy žen na Hořálce.

¹⁰⁶ NA, f. MG, kart. 1, sign. 1, i. č. 603, Osobní prohlášení o vlastní činnosti za 2. světové války.

¹⁰⁷ NA, f. MG, kart. 4, sign. 15/2, i. č. 603, Zpráva o činnosti Ústřední komise žen 1945.

¹⁰⁸ Archiv ČSSD, f. Československá sociální demokracie (1920 – 1948), a. j. 156, i. č. 71, Program školy referentek 24. a 25. 11. 1945

při Národní frontě. Organizace se měla především podílet na uskutečnění plné rovnoprávnosti žen na všech úrovních. NFŽ byla vystavěna na základě parity a členkami jejího výboru byly vždy po dvou členkách 4 stran v Národní frontě zastoupených. Za sociální demokratky to byla vedle Grimichové Anna Jungwirthová. Podle vzoru Národní fronty se zde členky měly shodnout na stanovisku přijatelném pro všechny, což však bylo pro rozdílnost jejich stranického zaměření velmi složité. NFŽ existovala oficiálně až do února 1948, ale poslední zápisy ze schůzí ústředního výboru lze nalézt z listopadu 1946.¹⁰⁹ Na schůzích, jichž se hned po válce Grimichová účastnila, se řešila povinná předškolní výchova, kterou Miloslava neschvalovala. Také se zde akcentovaly chybějící potraviny a další esenciální potřeby obyvatel, stejně jako otevírací hodiny obchodů.¹¹⁰ NFŽ zorganizovala 10. července 1945 na fotbalovém hřišti v Praze-Libni veřejný projev jejích členek k tématu Účast žen při budování státu, pod heslem Nástup žen do práce a nového života! Za sociální demokratky promluvila právě Grimichová. Kromě zástupkyň 4 stran v NFŽ spojených se krátkým příspěvkem připojili také zástupci Rudé a Československé armády. Kulturní část akce zajistil dívčí pěvecký sbor z Prahy-Kobylis.¹¹¹ Na sjezdu NFŽ na podzim 1946 Grimichová za sociální demokracii vedla referát.¹¹² Z NFŽ odchází v září 1947.¹¹³

Nejen na schůzích ústřední komise žen ČSDSD se Miloslava Grimichová začala výrazně projevovat na začátku roku 1946. Aktivně se zapojovala do diskuzí o všech tématech, které se probíraly. Referovala o své účasti na Mezinárodním světovém kongresu žen v Paříži v září 1945 kromě komise také 11. února 1946 při manifestačním projevu delegátek ve Slovanském domě, stejně jako na schůzi funkcionářek Velké Prahy o 3 dny později.¹¹⁴ Na tomto kongresu byla ustavena Mezinárodní demokratická federace žen, v jejíž radě Československo získalo 4

---

¹⁰⁹ Denisa NEČASOVÁ, *Buduj vlast – posílíš mír*, Brno 2011, s. 85 – 94.

¹¹⁰ NA, f. MG, kart. 4, sign. 15/2, i. č. 603, Poznámky ke schůzím NFŽ z léta 1945.

¹¹¹ Archiv ČSSD, f. ČSD (1920 – 1948), a. j. 164, i. č. 71, Plakát k veřejnému projevu v Libni 10. 7. 1945.

¹¹² Archiv ČSSD, f. ČSD (1920 – 1948), a. j. 153, i. č. 71, Zápis ze schůze Užší ústřední komise žen z 24. 9. 1945.

¹¹³ Archiv ČSSD, f. ČSD (1920 – 1948), a. j. 153, i. č. 71, Zápis o schůzi ÚKŽ užší z 19. 6. 1947.

¹¹⁴ Archiv ČSSD, f. ČSD (1920 – 1948), a. j. 153, i. č. 71, Zápis o schůzi ÚKŽ užší z 8. 2. 1946.

místa – Milada Horáková, Anežka Hodinová – Spurná, jako náhradnice Anna Josková a právě Miloslava Grimichová.¹¹⁵ Na předvolební škole žen 23. února referovala v domě u „Černé růže“ v Praze na Příkopech o úkolech sociálně demokratického tisku.¹¹⁶ V květnu 1946 se Grimichová hlasitě ozvala proti kritické situaci žen delegátek po volbách, kdy byla v prvním skrutiniu zvolena pouze jediná žena. Utvořila tedy delegaci, která mířila k vedení strany a dala si za cíl získat ve druhém skrutiniu pro ženy další poslancecké mandáty. Nakonec se podařilo vyjednat jeden na Moravě pro Ludmilu Jankovcovou a jeden v Čechách pro Annu Jungwirthovou.¹¹⁷ V červnu se dožadovala většího respektu strany k ženám. Grimichové se především jednalo o větší zařazování žen do zahraničních delegací, jelikož do nich by mohla díky svým jazykovým schopnostem být vybrána právě ona. Požadovala také alespoň jednu referentku na plenárních schůzích strany. Nadále pokračovaly její snahy zabývat se ženskou výdělečnou prací a podařilo se jí zřídit samostatnou sekci komise s tímto obsahem.¹¹⁸ V listopadu 1946 se Grimichová společně s Ludmilou Jankovcovou vyjadřuje v tom smyslu, že NFŽ je pouze koordinačním výborem a tento názor nadále propagovaly právě na schůzích NFŽ.¹¹⁹ V prosinci se pak komise shodla na nutnosti vydávat časopis, sloužící nejen ke sdělování organizačních informací, ale také k politickému informování členek. Místo vedoucí redaktorky bylo nabídnuto Miloslavě, ale ta jej pro nedostatek času musela odmítnout. I přesto však přislíbila veškerou pomoc, kterou jim ve svém volném čase zvládne poskytnout.¹²⁰ První číslo avizovaného časopisu pod názvem Ženský list však bylo vydáno až o 4 měsíce později a Grimichová v něm otiskla svůj článek Žena ve dvouletce. Další se pak zabývaly také především aktuálními hospodářskými a sociálními problémy.¹²¹ První vedoucí redaktorkou se stala Anna Weisbauerová, redaktorka

---

¹¹⁵ Archiv ČSSD, f. ČSD (1920 – 1948), a. j. 154, i. č. 71, Zápis o schůzi ÚKŽ širší z 10. 2. 1946.

¹¹⁶ Archiv ČSSD, f. ČSD (1920 – 1948), a. j. 156, i. č. 71, Program předvolební školy žen z 23. a 24. 2. 1946.

¹¹⁷ Archiv ČSSD, f. ČSD (1920 – 1948), a. j. 154, i. č. 71, Zápis o schůzi ÚKŽ širší z 10. 5. 1946.

¹¹⁸ Archiv ČSSD, f. ČSD (1920 – 1948), a. j. 153, i. č. 71, Zápis o schůzi ÚKŽ užší z 28. 5. 1946.

¹¹⁹ Archiv ČSSD, f. ČSD (1920 – 1948), a. j. 153, i. č. 71, Zápis o schůzi ÚKŽ užší z 22. 11. 1946.

¹²⁰ Archiv ČSSD, f. ČSD (1920 – 1948), a. j. 153, i. č. 71, Zápis o schůzi ÚKŽ užší z 3. 12. 1946.

¹²¹ Archiv ČSSD, f. ČSD (1920 – 1948), a. j. 153, i. č. 71, Zápis o schůzi ÚKŽ užší z 10. 2. 1947.

Práva lidu v Hradci Králové.¹²² Na tiskové komisi bylo později rozhodnuto pokusit se tento časopis postavit alespoň na roveň či dokonce kvalitou přesáhnout ženské tiskoviny dalších politických stran a dát mu 16 stránkový formát revuálního charakteru s obálkou, jež bude využita k inzerci.¹²³

Za MDFŽ se Grimichová účastnila v roce 1946 schůze jejího výkonného výboru v Paříži ve dnech 22. – 26. června.¹²⁴ V Paříži se ve stejnou dobu konal také mezinárodní sjezd socialistických stran. Sjezdu se účastnilo pouze 60 delegátek z celkového počtu 3000 účastníků ve 22 cizích delegacích. Na sjezdu bylo mimo jiné vyjádřeno nepochopení k odsunu Němců a Maďarů z republiky. Grimichová si zde povšimla ženského časopisu s názvem *La vie heureux*, který srovnávala s českým časopisem Hvězda.¹²⁵ 18. a 19. listopadu stejného roku se zúčastnila sjezdu sociálně demokratických žen ve Vídni společně s Annou Jungwirthovou, která zde byla přítomna i na společném sjezdu strany.¹²⁶

Nejvíce se ale Grimichová angažuje v otázkách, jež se jí bezprostředně týkaly. Sama se živila již od svých 19 let, proto vždy bojovala za pracující ženy a zasadila se o zřízení samostatné sekce ÚKŽ, věnované právě zájmům výdělečně činných žen. Ta se za jejího předsednictví scházela od září 1946. Na druhé schůzi v lednu 1947 bylo konstatováno, že žen se do práce hlásí více, než kolik je pracovních příležitostí. Za nebezpečné považovaly především platovou diskriminaci v odvětvích určených výhradně ženám, jako bylo například ošetrovatelství. Dále se usnesly dohlédnout na kvalifikační zkoušky, při nichž by se měli zkoušet všichni zaměstnanci a ne jen ženy a tedy při propouštění opravdu rozlišovat podle schopností. Účastnice se dohodly na několika výstupech, které pak dále zprostředkovávaly. Jednalo se o následující výstupy: předejít tvorbě nekvalitních výrobků označením, podporovat výrobu dětských vybaviček, oblečení a dalších potřeb především pro novorozence, kontrolovat neúměrně

---

¹²² Archiv ČSSD, f. ČSD (1920 – 1948), a. j. 154, i. č. 71, Zápis o schůzi ÚKŽ širší z 27. 1. 1947.

¹²³ Archiv ČSSD, f. ČSD (1920 – 1948), a. j. 155, i. č. 71, Zápis ze schůze tiskové komise z 10. 1. 1947.

¹²⁴ Archiv ČSSD, f. ČSD (1920 – 1948), a. j. 154, i. č. 71, Zápis o schůzi ÚKŽ širší z 10. 5. 1946.

¹²⁵ Archiv ČSSD, f. ČSD (1920 – 1948), a. j. 154, i. č. 71, Zápis o schůzi ÚKŽ širší z 13. 9. 1946.

¹²⁶ Archiv ČSSD, f. ČSD (1920 – 1948), a. j. 154, i. č. 71, Zápis o schůzi ÚKŽ širší z 8. 11. 1946.

vysoké ceny a také prozatím povolit napojení na síť i neznačkovým elektrickým spotřebičům, aby mohla lépe pokračovat mechanizace domácnosti.¹²⁷

V lednu 1947 Grimichová upozorňovala na nutnost reorganizovat stranické školy pro ženy a dosáhnout většího počtu referentek. Navrhuje tedy školy smíšené pro muže i ženy, zaměřené více na praktické přednášky spojené s cvičeními. Týdenní letní školy pouze pro ženy stále doporučuje, ony samotné však potřebám nedostačují.¹²⁸ Miloslava také ještě ve stejném měsíci usilovala o jmenování zástupkyň do dílčích komisí pro dětství, koloniální a rasové otázky a také komise pro práva žen. Do této poslední navrhla sama sebe, jelikož dle svých slov v tomto oboru pracovala už přes třicet let. I přes námitky některých kolegyň byl její návrh komisí schválen.¹²⁹ Grimichová byla také určena delegátkou pro sjezd žen v Rumunsku, který se konal 1. a 2. října 1947.¹³⁰ Později však byla z účasti odvolána z finančních důvodů. To považovala za útok proti své osobě. Namísto toho byla navržena do delegace na Mezinárodní socialistickou konferenci žen v Rakousku.¹³¹ Konala se ve Vídni ve dnech 23. – 25. července při sjezdu Internacionály. Grimichová o průběhu jednání sepsala důslednou zprávu. Politiky se týkal pouze jeden úvodní příspěvek namířený proti fašismu. Rozsáhlejším blokem pak byly referáty, zabývající se hospodářským postavením ženy v soudobé společnosti, zde ženy požadovaly přístup ke všem pro ženy vhodným povoláním, stejnou mzdu za stejný výkon a podporu v nezaměstnanosti. Nejvíce bylo třeba jednat u zemědělských žen, kde nefungovala téměř žádná sociální opatření. Na konferenci bylo také odmítnuto hnutí Open door především z důvodu jejich zamítání sociální podpory pro ženy¹³², stejně jako snahy směřující v dobách krize k odstraňování žen z pracovních pozic. Účastnice se zde také zabývaly jednotnou úpravou státní příslušnosti žen při sňatku, s tím výsledkem, že

---

¹²⁷ Archiv ČSSD, f. ČSD (1920 – 1948), a. j. 155, i. č. 71, Zápis o schůzi sekce ÚKŽ pro zájmy výdělečně činné ženy z 31. 1. 1947.

¹²⁸ Archiv ČSSD, f. ČSD (1920 – 1948), a. j. 153, i. č. 71, Zápis o schůzi ÚKŽ užší ze 17. 1. 1947.

¹²⁹ Archiv ČSSD, f. ČSD (1920 – 1948), a. j. 154, i. č. 71, Zápis o schůzi ÚKŽ širší z 10. 1. 1947.

¹³⁰ Archiv ČSSD, f. ČSD (1920 – 1948), a. j. 153, i. č. 71, Zápis o schůzi ÚKŽ užší z 19. 9. 1947

¹³¹ Archiv ČSSD, f. ČSD (1920 – 1948), a. j. 153, i. č. 71, Zápis o schůzi ÚKŽ užší z 29. 9. 1947.

¹³² Více o odmítnutí hnutí Open door Miloslavou Grimichovou viz 2. kapitola.

by si manželka měla sama vybrat, zdali si přeje občanství manželovo, nebo si ponechat svoje původní. V neposlední řadě se řešila také otázka potratů.¹³³

Grimichová se také v rámci MDFŽ zabývá přípravou jejich sjezdu, který se konal od 20. února do 1. března 1947. Kromě jednání výkonného výboru federace se v jeho rámci pořádala veřejná schůze s proslovy cizích delegátek v pražské Lucerně, které českým ženám měly přibližovat život ve svých zemích. Tyto proslovy doplňovaly ukázky lidového tance s ryze českým hudebním doprovodem.¹³⁴ Dále byly připraveny recepce Rady žen a NFŽ, parlamentu, vlády, či města Prahy, stejně tak čaj u Hany Benešové. Delegátky navštívily operu *Prodaná nevěsta* v Národním divadle a premiéru filmu *Siréna*. Na 27. února bylo také přičleněno 250 míst pro slavnostní představení českého barevného filmu *Jan Roháč z Dubé* v kině Sevastopol za účasti prezidenta republiky.¹³⁵ Delegátky se mohly vydat navštívit České Budějovice, Pardubice, Ostravu, Brno, nebo i Slovensko.¹³⁶ Zájezdu na Slovensko se zúčastnilo 10 sociálních demokratek, mezi nimi právě i Miloslava. Jejich cesta jim byla představenstvem strany proplacena.¹³⁷ Grimichová sama se zabývala především tiskovými a propagačními záležitostmi, divadelním představením a také prostorami k veřejným schůzím. Stejně tak informovala o postupu příprav výkonný výbor MDFŽ a zastávala s ním téměř veškerý písemný styk. Kromě článků v různých periodících zařídila také dárky pro delegátky – publikaci o sovětské ženě, další knihy a také jabloneckou bižuterii. V rezoluci, kterou v Praze výkonný výbor přijal, se zmiňuje především o práci na obraně míru a boji proti fašismu. Energicky varoval proti jakékoli reakci, jež destabilizuje Společnost národů a vnáší rozpory mezi lid. Výkonný výbor také varoval své sekce před vznikem nových mezinárodních organizací žen a rozdělením ženského hnutí ve světě. Usnesení byla distribuována v českém

---

¹³³ NA, f. MG, kart. 8, sign. 34, i. č. 603, O čem se jednalo na Mezinárodní socialistické konferenci žen ve Vídni, strojopis.

¹³⁴ NA, f. MG, kart. 3a, sign. 7/2, i. č. 603, Protokol schůze přípravného výboru pro zasedání Rady MDFŽ dne 29. 1. 1947.

¹³⁵ NA, f. MG, kart. 3a, sign. 7/2, i. č. 603, Jednatelská zpráva pro výborovou schůzi Rady čsl. žen dne 26. 1. 1947.

¹³⁶ Archiv ČSSD, f. ČSD (1920 – 1948), a. j. 153, i. č. 71, Zápis o schůzi ÚKŽ užší z 10. 2. 1947

¹³⁷ Archiv ČSSD, f. ČSD (1920 – 1948), a. j. 153, i. č. 71, Zápis o schůzi ÚKŽ užší ze 17. 2. 1947

prostoru prostřednictvím časopisu *Československá žena*, s níž Grimichová taktéž spolupracovala.¹³⁸

V srpnu 1947 se Grimichová vrací na Hořálku, kde se opět může věnovat své oblíbené osvětové a vzdělávací činnosti. Konaly se zde dva turnusy Ústřední školy žen, kterou pořádala Ústřední komise žen Československé sociální demokracie v Praze. Přednášeli zde na rozdíl od letních škol předválečných ve větší míře také muži, kupříkladu Zdeněk Fierlinger a Bohumil Laušman. Ženy zde však nehovořily pouze o ženských otázkách, jak by se mohlo usuzovat z přítomnosti mužů. O politickém vývoji sociální demokracie hovořila Anna Jungwirthová, o základech národohospodářství Ludmila Jankovcová. Sama Grimichová přispěla tématem Významu dvouletého plánu pro ženy.¹³⁹ Kromě školy na Hořálce v srpnu téhož roku proběhla ještě škola žen I. pražského kraje. V ní musela Miloslava převzít všechny přednášky do svých rukou, jelikož kromě Ladislava Pičmana žádný z pozvaných referentů nedorazil. Přítomné ženy vyjádřily s průběhem a obsahem školy spokojenost, ale o měsíc později se objevil protest, v němž bylo odsouzeno stanovisko Grimichové k první republice a Zdeňkovi Fierlingerovi.¹⁴⁰ Jaké však toto stanovisko bylo, již zápisy nesdělují.

Stranický časopis sociálních demokratek, který byl již přejmenován na *Svět žen*, v říjnu 1947 Grimichová označuje za málo organizační a málo socialistický, navrhuje tedy jeho razantní obnovu, nebo zrušení. Další členky ÚKŽ s ní sice nesouhlasí, ale podaří se jí již nadcházející číslo opatřit mnohem vhodnější články, jako je její článek o začátcích ženského hnutí a prvních sjezdech strany a Ludmily Jankovcové o ilegální práci.¹⁴¹ Miloslava se také podílela na přípravě dalšího sjezdu strany v rámci programové komise. Připomínky, jež ÚKŽ měla k programu strany probíranému na sjezdu, stejně jako sjezdovou rezoluci, sepsala právě ona.¹⁴² Ženy zde v souladu s připravovanou ústavou i akčním programem strany požadovaly faktickou rovnoprávnost ve všech

¹³⁸ NA, f. MG, kart. 3a, sign. 7/2, i. č. 603, Rezoluce ze zasedání Rady MDFŽ Z 1. 3. 1947.

¹³⁹ NA, f. MG, kart. 3, sign. 6/2, i. č. 603, Teze k přednáškám k Ústřední škole žen 1947.

¹⁴⁰ Archiv ČSSD, f. ČSD (1920 – 1948), a. j. 153, i. č. 71, Zápis o schůzi ÚKŽ užší z 19. 9. 1947.

¹⁴¹ Archiv ČSSD, f. ČSD (1920 – 1948), a. j. 153, i. č. 71, Zápis o schůzi ÚKŽ užší z 29. 9. 1947.

¹⁴² Archiv ČSSD, f. ČSD (1920 – 1948), a. j. 153, i. č. 71, Zápis o schůzi ÚKŽ užší z 31. 10. 1947.

složkách strany, mzdovou rovnoprávnost, ženské poradní sbory při hospodářských ministerstvech a odpovídající péči v těhotenství a prvních letech života dětí.¹⁴³

Na konci roku 1947 při příležitosti projevu Bohumila Laušmana na schůzi Ústřední komise žen s krajskými předsedkyněmi¹⁴⁴ Grimichová opět akcentovala malé zastoupení žen v komisích a výkonném výboru strany. Její boj za větší účast žen, který je možné vysledovat u Grimichové již v roce 1946, tedy pokračuje i nadále. Přidávají se k ní další členky, jež po Laušmanovi požadují finanční pomoc komisím žen a větší samostatnost jejich krajských stupňů. Ten situaci okomentoval tím, že je třeba pracovat k upevnění strany všemi možnými prostředky a získávat nové příslušníky a příslušnice. Žádnou nápravu tedy nepřislíbil.

Miloslava Grimichová se při únorových událostech okamžitě společně s Julií Prokopovou přihlásila k připojení Rady československých žen k akčnímu výboru Národní fronty. I přes snahy předsedkyně Milady Horákové se jim podařilo RČŽ 26. února 1948 převzít a Horákovou, stejně jako další členky nesouhlasící s jejich postupem, z organizace odstavit.¹⁴⁵ Miloslava byla také členkou Akčního výboru v Lidovém domě. Za svůj postoj v době komunistického převratu získala Grimichová Řád 25. února 1948.¹⁴⁶ V nově utvořeném Ústředním akčním výboru Rady československých žen se hlavní slovo dělilo mezi ženy komunistické, sociálně demokratické a zástupkyně ÚRO. Sociální demokratky se tam pokoušely získat pozice ve vedení i ve všech důležitých komisích. Grimichová byla navržena do komise kulturní. Miloslava ale byla ve stejné době zbavena funkce v předsednictvu NFŽ, a tak požadovala post ve vedení Akčního výboru a členství v kulturní komisi odmítla.¹⁴⁷ Rozhodnutím ÚKŽ z 22. března byla do předsednictva Akčního výboru navržena společně s 5 dalšími ženami.¹⁴⁸

---

¹⁴³ Archiv ČSSD, f. ČSD (1920 – 1948), a. j. 153, i. č. 71, Zápis o schůzi ÚKŽ užší z 3. 11. 1947.

¹⁴⁴ Archiv ČSSD, f. ČSD (1920 – 1948), a. j. 154, i. č. 71, Zápis z ustavující schůze ÚKŽ s krajskými předsedkyněmi z 8. 12. 1947.

¹⁴⁵ D. NEČASOVÁ, *Buduj vlast...*, s. 152.

¹⁴⁶ NA, f. MG, kart. 1, sign. 1, i. č. 603, Řád 25. Února 1948, Stříbrná medaile.

¹⁴⁷ Archiv ČSSD, f. ČSD (1920 – 1948), a. j. 154, i. č. 71, Zápis o schůzi ÚKŽ užší ze 17. 3. 1948.

¹⁴⁸ Archiv ČSSD, f. ČSD (1920 – 1948), a. j. 154, i. č. 71, Zápis o schůzi ÚKŽ užší z 22. 3. 1948.

Ke Dni žen v roce 1948 připravila Ústřední komise žen k vydání speciální číslo časopisu Svět žen. Jeho základní částí měly být články, popisující vývoj dělnického hnutí od jeho počátků až po okupaci a soudobé problémy. První část, týkající se právě počátků dělnického hnutí do roku 1914 dostala na starosti Grimichová. V další skupině článků, zabývajících se významnými ženami byly Miloslavě přiděleny Karla Máchová, Františka Skaunicová a Běla Pažoutová.¹⁴⁹

Miloslava se účastnila i zasedání MDFŽ v Římě mezi 18. – 20. květnem 1948 společně s Anežkou Hodinovou-Spurnou a Marií Švermovou. Kromě již výše zmíněného boje proti reakci a fašismu se hovořilo o dalších tématech. Bylo rozhodnuto oslavovat každoročně 8. března jako Mezinárodní den žen vždy v těch intencích, které odpovídají poměrům a tradicím v dané zemi. Zde také přišly první podněty k uspořádání konference asijských žen, příprav na ni se pak česká delegace aktivně účastnila. Dalším velkým tématem byl problém dětství a stále ještě časté úmrtnosti kojenců.¹⁵⁰

Rada československých žen byla přetvořena ve staronovou organizaci s názvem Rada žen a za účasti Grimichové poprvé vystoupila před širokou veřejností slavnostní valnou schůzí ve Slovanském domě 19. – 20. července 1948.¹⁵¹ Grimichová o této akci informovala ve svém článku v deníku Právo lidu¹⁵². V něm shrnula tradici ženského hnutí, ale především sepsala příspěvky, které byly na schůzi prosloveny, a také seznam členek nově zvoleného předsednictva.

Svoji pozici v Radě žen si upevnila získáním funkce místopředsedkyně zahraniční komise výboru a to především díky jejím jazykovým znalostem, výhodným k vyřizování záležitostí MDFŽ. Za nepřítomnou předsedkyni Gertrudu Sekaninovou navštěvovala zasedání MDFŽ, kupříkladu hned v květnu 1948 v Itálii.¹⁵³ Na něm bylo zastoupeno 16 států. Obsáhle se tam hovořilo především o problémech dětí a nutnosti zabránit dalším válkám.¹⁵⁴

¹⁴⁹ Archiv ČSSD, f. ČSD (1920 – 1948), a. j. 153, i. č. 71, Zápis o schůzi ÚKŽ užší z 19. 2. 1948.

¹⁵⁰ NA, f. MG, kart. 3a, sign. 7/2, i. č. 603, Zasedání MDFŽ v Římě.

¹⁵¹ D. NEČASOVÁ, *Buduj vlast...*, s. 166.

¹⁵² M. GRIMICHOVÁ, *O perspektivě žen v lidové demokracii*, Právo lidu, 22. 6. 1948, s. 5.

¹⁵³ Archiv ČSSD, f. ČSD (1920 – 1948), a. j. 153, i. č. 71, Zápis o schůzi ÚKŽ užší z 12. 4. 1948

¹⁵⁴ Archiv ČSSD, f. ČSD (1920 – 1948), a. j. 153, i. č. 71, Zápis o schůzi ÚKŽ užší ze 4. 6. 1948

Při sloučení Československé sociálně demokratické strany s Komunistickou stranou Československa v červnu 1948 byla Miloslava Grimichová jednou z 1/3 sociálních demokratů, kteří byli do KSČ přijati.¹⁵⁵ S ohledem na Řád 25. února 1948, o jehož zisku bylo pojednáno výše, a její činnosti v akčních výborech to byla reakce celkem pochopitelná.

Na konci září 1948 se připravovaly delegátky zahraniční komise na nadcházející sjezd v Budapešti. Kromě přípravy referátů o politickém, sociálním, hospodářském a kulturním postavení žen u nás, si také rozdělily jednotlivě země, jejichž současný vývoj měly sledovat. Grimichové se týkaly země dvě – Francie a Jugoslávie. Dále ženy monitorovaly Ameriku, Anglii, Maďarsko, Německo, Švýcarsko, Španělsko, Bulharsko, Skandinávské státy a samozřejmě také SSSR.¹⁵⁶

Sjezd MDFŽ v Budapešti se konal od 1. do 6. prosince 1948. Z 56 členských zemí, se v Maďarsku sešlo 36 delegací s téměř 400 účastnicemi. Již se zde hledělo na jejich pracovní zařazení – z Československa to bylo kromě 1 redaktorky Grimichové - 11 poslankyň, 6 dělnic, 3 zemědělkyně, 1 spisovatelka, 1 architektka, 1 generální sekretářka Rady žen a 1 úřednice, pracovnice ženského hnutí. Největší delegace přijela ze SSSR a dle slov Grimichové se také těšila obrovské pozornosti společně s dalšími delegacemi lidově demokratických zemí. Sjezd se konal v zasedací síni maďarského parlamentu. Nejvíce se hovořilo o 3 letech existence MDFŽ, jejich velkých manifestacích a další práci za mír, demokracii, rozšíření ženských práv a zlepšení podmínek dětství. V diskuzích si zásadní slovo braly sovětské soudružky a Grimichová zde poznamenává, že jejich diskusní příspěvky byly rozsahem spíše malými sjezdovými referáty. Za československou delegaci promluvila Anežka Hodinová-Spurná, která hovořila především o „úspěších plánovaného hospodářství a budovatelského nadšení československého lidu“. Do budoucnosti ujistila, že československé ženy vyvinou

---

¹⁵⁵ NA, f. MG, kart. 1, sign. 2, i. č. 603, Životopis.

¹⁵⁶ NA, f. MG, kart. 1, sign. 2, i. č. 603, Protokol o schůzi zahraniční komise z 29. 9. 1948.

veškeré úsilí k posílení lidově demokratického Československa, čímž posílí také snahy MDFŽ i SSSR o mezinárodní mír.¹⁵⁷

MDFŽ také v prvních letech svého působení nechala zpracovat v členských zemích ankety o různých aspektech života žen, z kterých pak později vycházela. Československý dotazník zaměřený na ženský tisk v zemi zpracovala právě Miloslava Grimichová, logicky vzhledem ke svému žurnalistickému povolání. Její soupis může být zajímavým příspěvkem ke stavu soudobého ženského tisku. V první části obsahující přehled vycházejících tiskovin zmiňuje nejprve dva týdeníky zaměřené na široké ženské vrstvy vycházející ve statisícovém nákladu – *Československou ženu* NFŽ a *Vlastu* RČŽ – v nichž ženy mohly nalézt aktuální informace z domova i ze zahraničí nejen z politiky, ale také dění v ženských organizacích. Dále informuje o obrázkovém čtrnáctideníku Ústředí československých hospodyň *Naše domácnost*, jenž obsahoval spíše odborný obsah, týkající se všech aspektů práce v domácnosti. Dalším čtrnáctideníkem byl časopis *Venkovská žena*, vydávaný ministerstvem zahraničí k osvětě zemědělských žen. Nacházely se zde také stranicko-informační a výchovné měsíčníky politických stran *Rádkyně* KSČ, *Svět žen* sociální demokracie a *Hlasatelka* národních socialistek. K tomu připomněla několik časopisů módních a poradních, ženské hlídky téměř ve veškerém denním tisku a věstníky ženských organizací, vydávané několikrát do roka. V druhé části ankety zdůraznila, že tisk v Československu poskytuje zprávy o všech významných akcích ženského hnutí a velkou pozornost věnuje i MDFŽ.¹⁵⁸

V květnu 1949 Grimichová přednášela na dvoutýdenním školení funkcionářek Rady žen v Kokoříně. Tam započala druhý týden školy přednáškou o postavení ženy ve veřejném životě. Nahradila tak původně zamýšlený referát o náboženství a církvích v úsilí o spravedlivý světový řád, kterou považovala za nevhodnou v takovémto typu školení.¹⁵⁹

---

¹⁵⁷ NA, f. MG, kart. 3a, sign. 7/2, i. č. 603, Ženy dneška – II. Sjezd MDFŽ v Budapešti.

¹⁵⁸ NA, fond KSČ – Ústřední výbor 1945 – 1989, Praha – komise – ústřední komise žen 1945 – 1954, a. j. 98, i. č. 22, Anketa o ženském tisku.

¹⁵⁹ NA, f. MG, kart. 11, sign. 47, i. č. 603, Řád přednášek na školení funkcionářek Rady žen v Kokoříně.

V říjnu 1949 se rámci mírové akce Rady žen v Hřensku konalo setkání českých a německých žen na hranicích mezi oběma státy. Za Radu žen jej navštívila právě Miloslava a také tam přečetla poselství československých žen. Z Německa přijela 70 členná deputace, jejíž zástupkyně československým ženám věnovaly Goethovy spisy. České ženy z děčínských závodů předaly cukroví, mýdlo a voňavky. Za Němky hovořila E. Schmidtová, která ujistila české ženy, že otázka hranic je v Německu vyřízena a není třeba se obávat jakýchkoli budoucích revizí.¹⁶⁰

Grimichová se v listopadu 1949 účastnila zasedání MDFŽ v Moskvě. To považovala za špatně organizačně zvládnuté. Už proto, že se delegátkám nepodařilo na jednání včas dojet. Dále nebyly k dispozici písemné propozice k programu, na což již ale byla zvyklá z předchozích zasedání. České delegátky hovořily pouze k prvnímu bodu jednání, což byl boj o světový mír. V referátu však našla Grimichová politické protichůdnosti a proto jej musela ještě před proslovem poslankyně Hodinové-Spurné upravovat. K druhému bodu, tedy k hospodářským otázkám se vyjadřovaly především zástupkyně kapitalistických zemí. Nezapomněla také dodat, že československá delegace zaujímala čestná místa a bylo jí děkováno za aktivitu především v otázce pomoci stávkujícím italským zemědělským dělníkům a při přípravě konference asijských a afrických žen.¹⁶¹

Miloslava Grimichová byla ještě v prosinci 1949 na kongresu MDFŽ zvolena za Radu žen jako členka revizní komise do výkonného výboru organizace společně s 6 dalšími členkami této organizace.¹⁶² 31. března 1950 však v pražské Lucerně byla Rada žen sloučena se slovenskou Živenou – Svazem slovenských žen v organizaci jednu - Československý svaz žen.¹⁶³ Grimichová je zde zvolena členkou ústředního výboru ČSŽ. Za tuto organizaci svými veřejnými přednáškami plédovala na podporu procesu se skupinou Milady Horákové, který

---

¹⁶⁰ NA, f. MG, kart. 3a, sign.7/2, i. č. 603, Mírové setkání žen v Hřensku, strojopis.

¹⁶¹ Archiv ČSSD, f. ČSD (1920 – 1948), a. j. 164, i. č. 71, Zápis o schůzi Předsednictva Rady žen z 6. 12. 1949.

¹⁶² NA, f. KSČ-ÚV 1945 – 1989, a. j. 98, i. č. 22, Zpráva z kongresu MDFŽ.

¹⁶³ D. Nečasová, *Buduj vlast...*, s. 218.

probíhal od 31. května do 8. června 1950. Tyto příspěvky můžeme považovat za její poslední celostátní počin v ženských organizacích.¹⁶⁴

Ve svých tezích k přednáškám prohlašovala obžalované v procesu za „*nástroje temných zpátečnických sil amerických imperialistů*“, kteří se před únorem 1948 dostali na významná politická i hospodářská místa a snažili se zabránit vybudování socialistického státu. Po únoru pak ti z nich, již neemigrovali, započali s dalším bojem, tentokrát za zničení lidově demokratického režimu. Za cíle obžalovaných zločinců pak proklamovala návrat kapitalismu, což by pro pracujícího člověka znamenalo opět nezaměstnanost, bídu a hlad. K dosažení svých cílů počítali s válkou. Své příkazy dostávali ze zahraničí od emigrantů Ripky a Zenkla, kteří byli napojeni na anglo-americké vedení, dle jmen uvedených v procesu, především amerických diplomatů. Celá skupina měla připravovat sabotáže v továrnách a na dopravních cestách. Její nejrozsáhlejší činností však bylo podávání špiónážních zpráv. Důležitou částí přednášek pak byl popis jednotlivých usvědčených osob. Kupříkladu Miladu Horákovou a Oldřicha Pelcla zde udávala za „zavilé třídní nepřátele“. Záviše Kalandru za trockistu a „rozbíječe dělnické třídy“, Vojtěcha Dundra pak také za nacistického kolaboranta a všechny ostatní především za špiony a teroristy. Závěrem pak upozorňuje na nutnost ostráživosti a včasného odhalení jakýchkoli dalších nepřátel a tím předejít válce, či dalším pokusům o rozvrácení státu.¹⁶⁵

Důvodů, proč se angažovala proti obviněným v procesu s Miladou Horákovou, bylo jistě více. Vždy zastávala velmi radikální politické postoje, dokázala následovat linii strany, v níž právě působila, a pokud měla problémy, pak spíše pro své povahové vlastnosti než názory. I v tomto případě jedná zcela v souladu s linií KSČ a komunistickou propagandou, přesně tak, jak to dělala po celý svůj aktivní politický život. Za první republiky neustále přecházela z jednoho místa na druhé a mnohdy si nemohla ani slušné zaměstnání najít, mohla tedy být vděčná za to, že se jí po druhé světové válce dařilo i přes pokročilý věk dobře.

---

¹⁶⁴ *Tamtéž*, s. 246.

¹⁶⁵ NA, f. MG, kart. 8, sign 34, i. č. 603, Teze k přednáškám k procesu Milady Horákové.

Svou roli mohl sehrát i nedobrý zdravotní stav, a tudíž snaha využít proces jako příležitost k jednomu z posledních velkých veřejných vystoupení.

Koncem roku 1950 se již především vzhledem ke svému zdravotnímu stavu téměř neúčastnila schůzí ČSŽ.¹⁶⁶ Proto bylo otázkou času, než bude odstavena i z výkonného výboru MDFŽ. To proběhlo v lednu 1951, kdy Československý svaz žen zaslal Sekretariátu ÚV KSČ žádost o změnu členek v MDFŽ, kvůli tomu, že přestaly „pracovat mezi ženami“, či dokonce být funkcionářkami vůbec. Miloslavou Grimichovou nahradila ve funkci členky revizní komise dr. Anna Šlechtová. Žádost byla přijata.¹⁶⁷ Grimichová se tedy již nadcházejícího zasedání výkonného výboru MDFŽ v Berlíně začátkem února roku 1951 neúčastnila a její působení v ženských organizacích bylo oficiálně ukončeno.

Neskončilo tak však veškeré Miloslavino veřejné působení. Své mnohaleté zkušenosti z politiky i žurnalistiky chtěla zužitkovat v další spolkové činnosti. Od roku 1951 se angažovala alespoň ve spolku Krematorium. Takto se nazýval spolek přátel žehu, jehož hlavním cílem byla propagace myšlenky žehu a kulturní práce s tímto spojená. Žeh nepovažovali jen za věc pokroku hygieny, techniky a socialistické humánní péče o člověka po jeho úmrtí, ale především pokroku lidského myšlení, již nezatíženého pověrami a předsudky. Tedy „*boj mezi tmářstvím a poznáním, mezi starým a novým, mezi reakcí a pokrokem!*“¹⁶⁸. Sama Grimichová měla k této myšlence jako ateistka vždy velmi blízko. K propagaci myšlenky dokonce použili i krátký dokumentární film s názvem Náboženství a idea žehu. Nejdůležitějšími prvky propagace byly ale hlavně přednášky a náborové nových členů. Ty také od roku 1953 jako expertka ústředního výboru spolku Grimichová prováděla na území celých českých zemí. Kromě přednášek kremačních se také jednalo o přednášky osvětové, věnované především lékařství či historickým osobnostem. Dále zapisovala zprávy z jeho valných hromad i výborových schůzí, stejně jako vypracovávala rezoluce na nich projednané. V okresním výboru pražském zastávala funkci propagační, kulturní a tiskové

---

¹⁶⁶ NA, f. KSČ-ÚV 1945 – 1989, a. j. 98, i. č. 22, Zpráva výkonného výboru MDFŽ z 15. 1. 1951.

¹⁶⁷ *Tamtéž.*

¹⁶⁸ NA, f. MG, kart. 3, sign. 10, i. č. 603, Stanovy spolku Krematorium.

referentky. V obvodním výboru Prahy 7 byla Míla Grimichová od roku 1953 jeho místopředsedkyní a od roku 1955 předsedkyní.¹⁶⁹ Kromě popularizačních článků propagujících tento způsob pohřbu a věnujících se i velmi často názoru významných osobností na věc, kupříkladu Jana Nerudy, psala pro Krematorium návrhy proslovů vhodné při pohřbu žehem pro různá zaměstnání i další pozice zesnulých a v článku Zbavme pohřby pompy se k tomuto problému vyjádřila také teoreticky.¹⁷⁰

V roce 1953 vstoupila do Československého Červeného kříže (dále ČsČK), kam se dostala kvůli sporu, jež zahlazovala právě za spolek Krematorium. Zdravotní kurz úspěšně vykonala ještě v témže roce. Již o rok později byla zvolena předsedkyní 16. místní skupiny ČsČK. Brzké usazení do vedoucí funkce zhodnotila hospodářka místní skupiny Anežka Černá slovy: „*Mladá Červenokřížačka, ale stará redaktorka a funkcionářka.*“¹⁷¹ Později dodala jménem celého výboru: „*Jsmo se svou předsedkyní spokojeny, vychovává funkcionářky, radí se a obětavě pomáhá, stará se o náplň schůzi a je energická.*“¹⁷² Grimichová zde své redaktorské schopnosti opět mohla zúročit při psaní výročních zpráv, zápisů a usnesení ze schůzí i rozsáhlé korespondence nejen mezi členy spolku samotnými, ale také lékaři, či zdravotními sestrami.¹⁷³ Jako předsedkyně řídila schůze podle programu, který získala od okresního výboru ČsČK, a vedla věcné diskuze k probíraným tématům. I v rámci svého působení v této organizaci přednesla několik přednášek. V několika z nich se zabývala důležitostmi ošetrovatelských škol pro zdravotnictví, přednesla však i přednášku o domovních zdravotnických hlídkách v Sovětském svazu v době druhé světové války, která nevybočovala z rámce jejích politických názorů. Navzdory narůstajícím zdravotním problémům se dění v organizaci účastnila až do svých posledních dnů.

---

¹⁶⁹ NA, f. MG, kart. 3, sign. 11, i. č. 603, Zpráva o činnosti spolku Krematorium v roce 1953.

¹⁷⁰ NA, f. MG, kart. 4, sign. 13, i. č. 603, Články Grimichové, týkající se spolku Krematorium.

¹⁷¹ NA, f. MG, kart. 3, sign. 8, i. č. 603, Hodnocení členů ČsČK Anežkou Černou.

¹⁷² NA, f. MG, kart. 3, sign. 8, i. č. 603, Výroční zprávy 16. místní skupiny ČsČK.

¹⁷³ *Tamtéž.*

Miloslava Grimichová byla tedy od roku 1918 politicky organizovaná až do konce svého života. Nejprve byla členkou Československé sociálně demokratické strany dělnické, v roce 1921 se stala jednou ze zakládajících členek Komunistické strany Československa. V roce 1925 však při tzv. bubníkovské secesi stranu opustila a o rok později se navrátila do sociální demokracie. V roce 1948 pak při sjednocení obou stran opět vstoupila do KSČ. Po celou svoji politickou kariéru se věnovala velkou měrou agitační a edukační činnosti, a to nejen na schůzích, ale také letních školách a dalších přednáškách. Od 30. let 20. století až do svého stáří pracovala v řadě ženských vnitrostátních organizací – Ústřední komisi žen při ČSDSD, Národní frontě žen, Radě československých žen, Československém svazu žen. A také ve dvou mezinárodních – Women's organization for world order a později v Mezinárodní demokratické frontě žen. Zabývala se tam ve velké míře problémy výdělečně činných žen. Na sklonku svého života pak byla členkou spolku Krematorium a Československého Červeného kříže.

2. MILOSLAVA GRIMICHOVÁ – NOVINÁŘKA A REDAKTORKA

2.1 PŘEHLED ŽURNALISTICKÉ KARIÉRY

Počátek žurnalistické kariéry Grimichové je možné datovat 15. srpnem 1920, kdy byla přijata do redakce deníku Rovnost v Brně, a v němž pracovala do 31. března 1924. V Rovnosti působila především jako parlamentní a všeobecně politická zpravodajka, v posledním roce zde pak psala také články národohospodářské. Od tohoto data je také členkou Syndikátu československých novinářů. Jednalo se o organizaci, která novináře sdružovala a v případě potřeby svým členům zaručovala výplatu podpory v nezaměstnanosti, stejně jako jim opatřovala vhodné nabídky k práci. Grimichová v Syndikátu vykonávala po dlouho dobu různé neplacené funkce ve výboru organizace a ve 30. letech 20. století byla za ně přisedící u soudu.¹⁷⁴

V době svého působení v Komunistické straně Československa¹⁷⁵ pracovala Grimichová od 1. dubna 1924 do 31. března 1925 v redakci Rudého práva v Praze.¹⁷⁶ Její příchod do redakce krátkou notickou okomentoval také Večerník Práva lidu.¹⁷⁷ V Rudém právu se věnovala nejen politickým otázkám, ale stále více otázkám ženským, v čemž pak pokračovala téměř celý svůj život. Od 1. května 1925 do 31. července stejného roku působila v deníku Hlas Pravdy v Praze.¹⁷⁸ Zde psala nadále především články politické a v menší míře také články s ženskou problematikou.

Následně od 1. října 1927 do 31. března 1932 byla Miloslava zaměstnána v redakci Ducha Času v Moravské Ostravě a to jako jejich externí pražská dopisovatelka.¹⁷⁹ Jejím hlavním úkolem bylo získat a zpracovávat zprávy z Československé tiskové kanceláře a denně kromě neděle je telegrafovat právě do Ostravy. Zprávy, které zprostředkovávala, mohla vybírat sama dle svého

¹⁷⁴ NA, f. Archiv Syndikátu novinářů, Praha (dále ASYN), kart. 6, zn. evidence syndik.grimichová, inv. č. 1308, Členská přihláška z 15. 8. 1920.

¹⁷⁵ O stranické příslušnosti a činnosti v průběhu života Miloslavy Grimichové je pojednáno výše v 1. kapitole.

¹⁷⁶ NA, f. ASYN, kart. 6, i. č. 1308, Členská přihláška z 1. dubna 1924.

¹⁷⁷ NA, fond Ministerstvo vnitra I – prezidium, Praha, kart. 93, sign. 225-93-5, i. č. 225, Ve znění: Míla Grimichová vstoupila do pražské redakce „Rudého práva“.

¹⁷⁸ NA, f. ASYN, kart. 6, i. č. 1308, Členská přihláška z 1. května 1925.

¹⁷⁹ NA, f. ASYN, kart. 6, i. č. 1308, Členská přihláška z 1. října 1927.

vlastního uvážení, především se jednalo o záznamy z jednání senátu a sněmovny, politického života, případně zpracovávala i komplexní články monitorující politické události jednoho týdne.¹⁸⁰

Po výpovědi z redakce Ducha Času se zotavovala v lázeňském městě Teplice. Již od 1. září 1932 však byla přijata jako redaktorka deníku Právo lidu. Tam však namísto předchozích parlamentních zpráv pracovala především pro obrazovou přílohu Pestré Květy a psala drobné zprávy pro Večerník a Ranní Noviny.¹⁸¹ S prací pro Pestré Květy nebyla příliš spokojena, počítala s tím, že se budou zabývat dělnickou kulturou, nakonec však shledala požadavky na jejich obsah pouhými „bulvárními a dalšími triviálními záležitostmi vhodnými tak pro měšťáky, či kavárenské snoby“.¹⁸²

Jako redaktorka národohospodářského týdeníku Světový obchod pracovala Grimichová pro Exportní ústav československý od 1. září 1935. V týdeníku setrvala do 20. června 1938, kdy byla propuštěna z rozpočtových důvodů.¹⁸³

V období druhé světové války se Miloslava věnovala pouze své novinářské činnosti. Od prosince 1939 do prosince 1942 byla zaměstnána v Tiskové službě Národního souručenství (dále TSNS).¹⁸⁴ Již od 13. října 1942 však byla poslána na zdravotní dovolenou.¹⁸⁵ TSNS vznikla po zrušení Výboru zmocněnce pro propagandu, přičemž se jednalo o samostatné oddělení Národního souručenství (dále NS). To se zabývalo především propagačně/zpravodajskou a publicistickou činností, ale i ostatními druhy tehdy moderní propagandy – letákovou, plakátovou, světelnou, obrazovou, filmovou i zvukovou. TSNS vydávala denně pro pražský denní tisk a jednou týdně pro mimopražský tisk zprávy, pojednávající především o činnosti jednotlivých výborů NS, o dění v obcích, či různých událostech, a zpracovávala informace získané z říšského tisku. Tyto zprávy pak byly dalšími novinami a časopisy otiskovány. TSNS nebyla institucí sama pro

---

¹⁸⁰ NA, f. MG, kart. 2, sign. 3/16, i. č. 603, Dopis z redakce Ducha času z 12. 9. 1927.

¹⁸¹ NA, f. ASYN, kart. 6, i. č. 1308, Členská přihláška z 1. září 1932.

¹⁸² NA, f. MG, kart. 2, sign. 3/16, i. č. 603, Dopis sekretariátu I. pražské župy ČSDSD z 13. 10. 1932.

¹⁸³ NA, f. ASYN, kart. 6, i. č. 1308, Členská přihláška z 1. září 1935.

¹⁸⁴ NA, f. ASYN, kart. 6, i. č. 1308, Potvrzení Karla Havránka o pozici v NS.

¹⁸⁵ NA, f. MG, kart. 1, sign. 1, i. č. 603, Vlastní zápisky.

sebe, neměla tedy vyjadřovat vlastní mínění, ale oficiální stanovisko NS. Každá zpráva musela být upravena, ověřena, případně také povolena příslušnými úřady. Nelze také úkoly TSNS zaměňovat s denními listy, nebylo totiž možné psát zprávy o politických a zahraničně-politických otázkách a to především z cenzurních důvodů. Různé listy přetiskovaly zprávy TSNS v rozdílném rozsahu, nejvíce Národní Listy, Venkov a České Slovo.¹⁸⁶

Sama Grimichová začínala v TSNS na pozici prozatímní redaktorky na měsíční zkušební dobu. Od října 1941 již byla pověřena i vedením překladatelny a řízením kurzů německého jazyka pro zaměstnance NS.¹⁸⁷ Zabývala se především zprávami z komisí, a to národohospodářské, finanční, průmyslové, soukromozaměstnanecké, družstevnické, stejně jako ženskými otázkami. Pokud zpráv nebyl dostatek, hledala podněty pro další články především na stránkách říšského tisku – jednalo se o témata, která byla v souladu s potřebami tehdejší doby, či alespoň taková, jež jim neodporovala.

V TSNS se také angažovala za lepší platy tamějších zaměstnanců, přičemž mohla využít své zkušenosti z politické činnosti, jíž se v době války úplně vyvarovala. V redakci pracovalo pro denní zprávy pouze 6 redaktorů, 2 pro krajský tisk a 2 síly v novinářském archivu, pro objem určené práce nedostatečný počet. Zdejší zaměstnanci byli placeni méně, než určovala zákonem schválená kolektivní mzdová smlouva mezi Svazem vydavatelů a nakladatelů a odborovou organizací Národním svazem novinářů a dle jejich názoru plat nepostačoval na základní lidské potřeby. Žádali tedy platové úpravy, které sestavili do návrhu kolektivní smlouvy pro redaktory TSNS, především 30 % zvýšení platu, provedené již ve všech ostatních redakcích, rodinné přídatky, cestovní diety, dokonce i pohřebné ve výši dvouměsíčního platu.¹⁸⁸

V roce 1943 byla Grimichová na krátkou dobu tehdejším tajemníkem Václavem Krychtálkem vyškrtuta ze Svazu československých novinářů¹⁸⁹ z důvodu „*nepřijetí svazem nabídnutých zaměstnání a vymíňování si psaní jiných*

---

¹⁸⁶ NA, f. MG, kart. 6, sign. 24, i. č. 603, Co je TSNS?, strojopis.

¹⁸⁷ NA, f. MG, kart. 5, sign. 22, i. č. 603, Pověření o vedení kurzů německého jazyka.

¹⁸⁸ NA, f. MG, kart. 5, sign. 22, i. č. 603, Dopis NS za úpravu platů redaktorů TSNS.

¹⁸⁹ Nástupce výše zmíněné Syndikátu československých novinářů.

než *politických článků*.¹⁹⁰ Miloslava se nechtěla zaplést s okupačním režimem, a proto čekala na vhodnější nabídku nejlépe směřovanou na tehdy nekonfliktní ženské otázky.

Od 1. června do 31. srpna 1943 pracovala v Tiskovém oddělení Národní odborové ústředny zaměstnanecké (NOÚZ).¹⁹¹ Toto místo jí bylo nabídnuto Národním svazem novinářů a byla zde zaměstnána jako ženská redaktorka.¹⁹² Psala zde články týkající se především práce žen, avšak obvykle se okrajově dotýkala rozsáhlejšího problému. Grimichová patrně hned při nástupu do zaměstnání obdržela leták s informacemi ohledně chování na pracovišti. Podle něj v kanceláři rozhodovala pouze práce, byly zde zakázány rozhovory o politice stejně jako ty soukromé. Kromě výkonnosti a dochvilnosti se požadoval taktéž čistý a nenápadný zevnějšek, stručné a srozumitelné vyjadřování a čisté, jasné psaní bez překlepů. Důraz se kladl také na znalost němčiny. Z ní měla Grimichová skládat koncem srpna 1943 jazykovou zkoušku. Byla přesvědčená, že své znalosti němčiny již dostatečně prokázala, a tak žádala ze zdravotních důvodů o prominutí zkoušky. Argumentovala potřebou práce ve slušném prostředí, kde se šetří její nervy, jinak trpí návaly krve do hlavy a potížemi se žlučníkem. Upozornění na své zdravotní problémy se jí nevyplatilo a na konci srpna byla z NOÚZ propuštěna. Pokusila se o nápravu soudní cestou, ale taktéž neuspěla.¹⁹³ Do konce války nepracovala a setrvala v pracovní neschopnosti.

Od července 1945 se vrací do redakce Práva lidu. Tam má na starosti jeho ženskou hlídku.¹⁹⁴ Setrává zde až do června 1948, kdy jej v době sloučení sociální demokracie s KSČ opouští. V červenci roku 1948 žádala Grimichová o místo redaktorky Československého rozhlasu, nabízená pozice byla však dle jejich názoru vhodná pro někoho s menší praxí, než má ona, a tak jej nezískala.¹⁹⁵ Následně se jí ale podařilo obdržet pracovní pozici v redakci Národního

---

¹⁹⁰ NA, f. ASYN, kart. 6, i. č. 1308, Dopis od Václava Krychtálka z roku 1943.

¹⁹¹ NA, f. ASYN, kart. 6, i. č. 1308, Členská přihláška z 1. června 1943.

¹⁹² NA, f. MG, kart. 1, sign. 1, i. č. 603, Dopis o přijetí do NOÚZ z května 1943.

¹⁹³ NA, f. MG, kart. 5, sign. 22, i. č. 603, Podmínky práce v NOÚZ; Výpověď z NOÚZ a následné dopisy.

¹⁹⁴ NA, f. ASYN, kart. 6, i. č. 608, Dotazník Svazu československých novinářů z 1. 7. 1945.

¹⁹⁵ NA, f. MG, kart. 1, sign. 3/3, i. č. 603, Dopis z 14. 7. 1948.

osvobození, kde pracovala od 1. září do 31. prosince 1948.¹⁹⁶ V něm se mimo ženských otázek zabývala kupříkladu retrospektivními články v dobách výročí důležitých událostí.

Od 1. července 1949 pracovala jako tisková referentka úřadu předsednictva vlády.¹⁹⁷ Již od 1. listopadu 1950 a dále v roce 1951 byla v zaměstnaneckém poměru jako redaktorka časopisu *Nová skutečnost Svazu občanů bez vyznání v Praze*.¹⁹⁸ Toto periodikum jí bylo jistě díky jejímu ateismu blízké.

Dne 1. ledna 1952 byla Míla Grimichová oficiálně převedena mezi redaktory *důchodce*.¹⁹⁹ Na smlouvu o dílo však od 1. ledna 1951 pracovala v redakci časopisu *Přátelství spolku Krematorium* až do 10. září 1953, kdy časopis přestal vycházet.²⁰⁰

2.2 ČLÁNKY S ŽENSKOU TÉMATIKOU

Zájem Miloslavy Grimichové o ženskou otázku lze vysledovat k počátkům její novinářské činnosti. Ve svých člancích a projevech se jim věnovala průběžně celý svůj profesní život. Ve 30. letech a později po druhé světové válce je možné vidět i její přímé spojení s místními a mezinárodními ženskými organizacemi, v nichž se sobě vlastní rozhodností angažovala. Na následujících stranách lze nalézt průřezově zvolené články s ženskou tematikou, které se podařilo dohledat.

První skupina těchto článků pochází z poloviny 20. let 20. století. Miloslava Grimichová v tu dobu pracovala v *Rudém právu* a její články jsou vázány především na mezinárodní i vnitropolitické události a mají agitační charakter. Ten lze sledovat nejen ve 20. letech, ale téměř po celou její kariéru.

K 8. březnu 1924 se vztahuje článek *Mezinárodní den žen*.²⁰¹ Jeho účelem bylo „vytáhnout proletářskou ženu ze spánku, zrekapitulovat jí dosavadní vývoj společnosti, ukázati nedostatky dneška a naznačiti cesty k nápravě. Povzbuditi ji

---

¹⁹⁶ NA, f. ASYN, kart. 6, i. č. 1308, Dotazník Svazu československých novinářů z 14. 7. 1950.

¹⁹⁷ *Tamtéž*.

¹⁹⁸ NA, f. ASYN, kart. 6, i. č. 1308, Formulář o přestupu z 1. 11. 1950.

¹⁹⁹ NA, f. ASYN, kart. 6, i. č. 1308, Žádost o převedení mezi redaktory *důchodce* z 1. ledna 1952.

²⁰⁰ NA, f. MG, kart. 1, sign. 1, i. č. 603, *Vlastní životopis*.

²⁰¹ NA, f. MG, kart. 5, sign. 17, i. č. 603, článek *Mezinárodní den žen*, rukopis, připsáno 1924.

*k nové naději, ... a zmobilizovat ji k boji proti kapitalismu.*²⁰² Cílem této ženy měl být komunismus, ve kterém teprve dosáhne opravdové rovnoprávnosti. Jejich požadavky tedy v této době zákonitě musely znít v duchu budování jednotné fronty pracujících, boji proti blížícímu se zákonu na ochranu republiky, proti imperialistickým válkám a také dosažení mezinárodního uznání pro Sovětský svaz. Velkou část článku věnovala historii Mezinárodního dne žen a poukazuje zde na dva významné letopočty – rok 1871, kdy pařížské ženy daly signál k prohlášení komuny, a rok 1917, v němž dělnice v Petrohradu zažehly demonstraci za svobodu revoluci.

Při říšské konferenci žen v roce 1924 napsala Grimichová článek *Nenuťte nikoho*²⁰³. Na konferenci byl částí účastnic navrhován nátlak při získávání nových stoupců strany. Zde můžeme vidět tehdejší pohled Miloslavy na členství v KSČ. Za nejdůležitější považuje příchod občanek z vlastní vůle. Počet členů nepovažuje za směrodatný, podle ní je nejdůležitější, aby to byli lidé ve straně aktivní. Ne tedy především manželky zaměstnanců strany, které sice ve straně jsou, ale o dění se vůbec nezajímají. Tuto situaci nelze vyřešit rozkazem, ale je třeba pátrat po příčinách. Jednu z hlavních příčin vidí v kapitalistickém řádu, kde se podle ní neberou lidé, ale peníze. Podle Grimichové se i dělníci málokdy berou z pravé lásky, ale muži většinou hledají hospodyně, jež se jim postará o domácnost. Nevyjasňují si tedy mezi sebou svůj životní názor, a proto se jednoduše stane, že pokud muž je komunista, tak žena tento názor nesdílí, a naopak. K tomu také dodává: *„Skutečnost, že jest někdo pokrevně příbuzný s komunistou, nebo že s ním byl oddán někde na úřadě, neposkytuje ještě žádné záruky, že by byli tito lidé zvláště způsobilí k tomu stát se členy nebo funkcionáři komunistické strany.*²⁰⁴ Grimichová tedy závěrem radí nesoudit bezohledně a nikoho nenutit, pokud nejsou členové ve straně z vlastního přesvědčení, jsou tam podle ní vlastně zbyteční a ještě snižují její úroveň.

---

²⁰² *Tamtéž.*

²⁰³ NA, f. MG, kart. 5, sign. 17, i. č. 603, článek *Nenuťte nikoho*, strojopis, připsáno 1924, Rudé právo.

²⁰⁴ *Tamtéž.*

V říjnu 1924 následně po III. Mezinárodní konferenci žen v Moskvě byl otištěn v Rudém právu její článek s názvem *Otázka ženského hnutí v Československu*²⁰⁵. Nejednalo se o pouhé převyprávění postulátů, které byly na konferenci přijaty. Grimichová zde především srovnává přípravy československých delegátek, jež ke každému projednávanému bodu přicházely s vlastními přichystanými návrhy a velmi často se s později přijatými rezolucemi shodovaly. Tím chtěla zdůraznit, že české komunistky dovedou uvažovat podobným způsobem jako ženy sovětské. Zásadním zde bylo rozhodnutí o přeložení těžiště hnutí žen z agitačních komisí do továren a podniků. Dále rozhodly o tom, že by se nadále neměly zabývat pouze ženami, ale celkově všeobecnou prací ve straně. Zde Grimichová vnímá problém tehdejších ženských agitačních komisí. Ty totiž vysílaly ženy do stranických institucí. Jak vyplývá z dikce článku, Miloslava patrně z vlastní zkušenosti ví, že ne všechny komise toto rozhodovaly podle politických schopností jejich členek. Proto s návrhem, aby v institucích „*zasedaly soudružky jako plnoprávní členové strany, a ne jen jako ženy*“²⁰⁶, souhlasí. V druhé části článku pak Grimichová obhajuje Komunistickou stranu Československa obviněnou na zmiňované konferenci z oportunistické úchyvky v rámci jednotné fronty. S tímto obviněním kategoricky nesouhlasí a žádné důkazy zde nevidí. Potřebu pracovat s ostatními dělnickými stranami považuje za nutnou, například při projevech proti vysokým cenám. Naopak je podle ní s podivem, že nebyly vyzdviženy žádné kladné aspekty - organizováno bylo tehdy v Československu celých 17 procent žen, které se aktivně zapojovaly do akcí dělnictva, hospodyně jsou také aktivně solidární s oběťmi stávek. Vyznění článku je velmi pročeskoslovenské, Grimichová byla očividně pyšná na práci svou, říšské agitační komise žen i dalších straníků.

Článek z roku 1925²⁰⁷ ukazuje, že se Miloslava nezaměřovala pouze na ženy československé, ale také ženy dalších národností a později především na jejich vzájemné porovnání. Jednalo se o práci vídeňských žen. Autorka uvedla, že z žen mezi 14 až 45 lety jsou jich ve Vídni zaměstnány čtyři pětiny, počet žen

²⁰⁵ M. GRIMICHOVÁ, *Otázka ženského hnutí v Československu*, Rudé Právo 5(232), 1924, s. 2-3.

²⁰⁶ *Tamtéž*, s. 2.

²⁰⁷ NA, f. MG, kart. 8, sign. 35, i. č. 603, *Práce vídeňských žen, výstřížek z Hlasu Pravdy*, 1925.

zaměstnaných v bankách se od předválečné doby zčtyřnásobil, na železnici ztrojnásobil a počet služebnictva klesl asi na dvě třetiny. Tuto zprávu lze považovat za předzvěst pozdějšího velkého počtu článků, ve kterých čerpala velmi výrazně ze statistik. Často používala statistiky již vytvořené, ale v některých případech si je zpracovávala i sama.

Ve 30. letech 20. století se Grimichová zabývala tématy představujícími život a problémy žen zaměstnaných v různých odvětvích. Zajímala se především o ženy pracující v zemědělství a také textilní dělnice. Kde i jestli vůbec byly články vydány, však nelze s jistotou říci, protože si je Grimichová ponechala bez dalších poznámek pouze ve strojopise. V těchto článcích se shodně opírala o výsledky sčítání lidu z roku 1930. Je v nich tedy obsaženo mnoho různých čísel, procent a dalších statistických údajů. Těmito nepřiliš rozsáhlými přehlednými zprávami se Miloslava pokoušela upozornit na podmínky, jež panovaly v různých pracovních sférách, a navrhnout možnosti vylepšení jejich situace. Kupříkladu u textilních dělnic²⁰⁸ akcentuje především množství stavů, které musí ženy obsluhovat, což vyžaduje jejich neustálou pozornost. Dále také těžké kusy látek, jež musí přenášet, a velké množství prachu na pracovištích. Navrhuje tedy omezit zákonně počet i šíři stavů, o které se může jedna dělnice starat a tím snížit její duševní přepětí. U žen, zaměstnaných v potravinářském průmyslu²⁰⁹, se zaměřuje především na odvětví výroby nápojů a mlékárenské. Na pozicích čištění nádob a zde používaných lahví byly zaměstnány ženy téměř výhradně. I přesto, že se jednalo o práci strojovou, dělnice zde byly ve styku se studenou vodou, a hrozily zde mimo obvyklá nachlazení i revmatické problémy. V chladných prostorách ženy nebyly dostatečně opatřovány teplým oblečením a ochrannými pracovními pomůckami. Diametrálně odlišnými problémy trpěly ženy, pracující v zemědělství²¹⁰. Grimichová zde upozorňuje nejen na malé platy, ale především na nejdelší pracovní dobu. Toto pak podle ní nejvíce přispívá k úniku zemědělských dělnic do města za lepším výdělkem. K tomu se pak přidávají tristní poměry v jejich

---

²⁰⁸ NA, f. MG, kart. 8., sign. 34, i. č. 603, Postavení textilní dělnice, strojopis.

²⁰⁹ NA, f. MG, kart. 8., sign. 34, i. č. 603, Ženy v průmyslové výrobě potravin a poživatin, strojopis.

²¹⁰ NA, f. MG, kart. 8., sign. 34, i. č. 603, Postavení zemědělské ženy, strojopis.

pojištění a především také na východě špatné podmínky k bydlení. I přesto se nejvíce dětí, ať už manželských, či nemanželských rodilo v těchto chudých rodinách. Proto Miloslava navrhovala zřízení společných prádelen, jeslí, školek, jako nejvíce potřebných, nejen ve městech, ale právě na venkově, kde ženy nemají čas k poklizení vlastní domácnosti a vychovávání dětí.

V téže době se věnovala také otázce vdovství.²¹¹ Opět je to článek plný statistických údajů. Nejprve v něm vysvětluje vyšší počet vdov než vdovců, příčinu vidí v sňatcích mladých žen s podstatně staršími muži a větší rizikovostí práce mužů. Následně zmiňuje osud vdov v různých kulturách. Jejich obětování v Indii se zemřelým manželem, či středověký přístup židovský, kdy si je musel za manželku vzít bratr zesnulého. Dále zmiňuje vdovské pokladny v 18. století a dostává se až k tehdejšímu sociálnímu zákonodárství. V něm mají dělnické vdovy nárok na penzi až po 60 letech věku a její hodnota je podle Grimichové naprosto nedostatečná. Jako možnost nápravy udává názory spisovatelky Karen Michaelisové. Ta chtěla zavést pojištění, které by se platilo od uzavření manželství pro případ smrti, či rozvodu, aby byla žena i nadále zajištěna. V soudobé Anglii se takovéto nepovinné pojištění dalo uzavřít. Miloslava v něm však vidí zásadní problém, a to, že neřeší opět problémy chudých dělnických vdov, protože ty by si platit další pojištění nemohly dovolit. Mohou tedy buď žít v nuzných podmínkách, případně se o ně mohou postarat dospělé děti. Avšak z ekonomického hlediska pro ně nejlepším možným řešením zůstávalo další manželství. Jak však opakovaně Grimichová ve svých člancích zmiňuje, sama zastává názor, že by se lidé měli brát z lásky, a proto toto východisko vidí, jako určitý nátlak na vdovu, která je nasouvána do situací, na něž nemusí být psychicky připravena.

Na konci 30. let se zabývala také otázkou, proč se lidé rozvádějí. Zde můžeme najít další typický rys jejích článků a to je srovnání situace v jednotlivých zemích Evropy opět v kombinaci se statistickými údaji. Při srovnání našla několik vzorců. K velké vlně rozvodů a rozluk těsně po první válce došlo především v zemích, které se jí aktivně účastnily. Manželé byli od

---

²¹¹ NA, f. MG, kart. 8., sign. 34, i. č. 603, Osud vdov, strojepis.

sebe na dlouhou dobu odloučení a změnily se jejich životní návyky. U států neutrálních tato vlna zaznamenána nebyla. Avšak u všech států po válce počet rozvodů stoupal. Pokud se jednalo o Československou republiku, počet rozvodů byl nejvyšší v Čechách, v zemi moravsko-slezské to bylo méně, ještě menší počet pak na Slovensku a nejméně jich proběhlo na Podkarpatské Rusi. Tedy jejich množství stoupá společně se vzdělaností a blahobytem, což podle Grimichové souvisí s komplikovaností člověka – čím je člověk vzdělanější a kulturnější, tím je více komplikovaný a tím větší požadavky pak klade na svého životního partnera. Problémem však také byla nezaměstnanost a bída. V dělnických vrstvách již většinou žena do manželství s tímto výhledem vstupovala, větší problém to však byl u manželů ve vrstvách vyšších. Rozváděli se lidé po několika málo letech manželství, ale i po manželství 30letém – tedy lidé různých věkových kategorií. Velkou roli při koncích manželství hrával také věkový rozdíl. Oficiálně býval nejčastějším důvodem rozluky a rozvodu vzájemný nepřekonatelný odpor, v němž se ale často skrývaly mnohem těžší případy – jako opakovaná nevěra, či dokonce týrání ze strany jednoho z partnerů.²¹²

Grimichová se také zabývala důležitou otázkou novelizace rozlukového zákona z roku 1919.²¹³ Ve svých názorech se patrně inspirovala elaboráty Výboru pro reformu rodinného práva v čele se senátorkou Františkou Plamínkovou.²¹⁴ Odpůrci samotného zákona především z klerikálních a národně-demokratických kruhů však brzy odstartovali kampaň proti němu, k čemuž jim napomáhalo také nedodržování alimentálních povinností rozvedených mužů. Zde Grimichová vidí vinu také v příslušných úřadech, které dostatečně tyto dluhy nevymáhaly. Proto i mnohé ženské agitátorky k propagandě o novelizaci využívaly vzor v Rakousku, kde mohli být neplatiči stíženi až vězením. Miloslava však tento způsob trestu nepovažuje za vhodný pro moderní demokracii. Zajímavé je, že ve 30. letech 20. století se Grimichová domnívá, že „pouhé“ věznění není

---

²¹² NA, f. MG, kart. 8, sign. 34, i. č. 603, Proč se lidé rozvádějí, strojopis.

²¹³ NA, f. MG, kart. 8., sign. 35, i. č. 603, K novelizaci rozlukového zákona, strojopis.

²¹⁴ D. MUSILOVÁ, *Z ženského pohledu...*, s. 72.

slučitelné s demokracií a o necelých 20 let později entuziasticky podporuje popravu Milady Horákové ve vykonstruovaném procesu.²¹⁵

Dále se Miloslava zaměřila na děti. Velkých sympatií se podle ní dostávalo dětem z rozloučených manželství. Ale ona sama byla toho názoru, že by se společnost měla mnohem více zajímat o děti nemanželské a zařídit, aby bylo povinností otce se o ně postarat. To by však narušovalo shromažďování soukromého majetku v rodině. Z toho důvodu se podle ní nemanželskými dětmi nikdo nezabývá. Závěrem upozorňuje na to, že by se nerada dočkala toho, že se budou odpůrci domáhat povolení rozvodu a rozluky pouze podle principu viny, tedy jen těžkým mravním proviněním proti druhému v manželství. Možnost nepřekonatelného odporu by tedy nebyla povolena. Toto stanovisko je více než pochopitelné, jelikož se jí téma přímo dotýkalo, sama Miloslava byla právě na základě nepřekonatelného odporu mezi manželi rozloučena.

Ve stejné době psala také článek o hnutí Open Door, založeném v roce 1906 v Paříži a namířeném především k „otevření dveří“ pro ženy do všech povolání a k získání identických pracovních podmínek, jako mají muži. Miloslava jejich názory hodnotí spíše negativně a dalo by se říci, že je proti nim v opozici. Ve svých počátcích toto hnutí totiž zavrhovalo jakékoli způsoby sociální ochrany žen. Později se členky přihlásily alespoň k ochraně v době mateřství, ale nadále pak tvrdily, že ženy tuto ochranu vlastně ani nepotřebují, protože je tak nedostatečná, že by se bez ní obešly. Toto Grimichová nemohla pochopit, jelikož pokud se jim zdá podpora v mateřství malá, měly by přeci usilovat o její zvýšení a ne doufat v to, že pokud se veškerá pomoc zruší, budou ženy placeny stejně jako muži. Přívrženkyňe tohoto hnutí také brojily proti zákazu práce žen v noci. Zde však Miloslava počítala s nemožností většiny pracujících nabrat zpět síly, v noci by sice vydělávaly více, ale přes den by se v malých dělnických bytech místo spánku staraly o domácnost a děti. Problém viděla v tom, že hnutí Open Door propagovalo vždy zásadu rovných práv žen. Ale rovný může být srovnáván pouze s rovným. Nemohou tedy podle ní být na roveň postaveny fyzicky slabší ženy se silnějšími muži. Kromě toho ženy jsou také oslabeny svojí mateřskou povinností,

---

²¹⁵ Viz kapitola 1.

což by jim ale nemělo být vyčítáno. I muži požívali sociálních ochran, například při vojenských cvičeních nemohli být propuštěni. Obranu státu považovala tedy za stejně důležitou jako mateřství. Grimichová však nevidí jako hnutí Open Door problém rozdílného platu v širších sociálních ochranách žen, ale v jejich nižší odborové organizaci. Ženy by neměly být přehnaně skromné, naučit se většímu sebevědomí a za své potřeby bojovat právě v odborech.²¹⁶

Těsně před 2. světovou válkou se Grimichová pokoušela ženám, příležitostně i mužům, vysvětlit především otázky nutnosti pracovního zařazení ženy velmi zjednodušenou a atraktivní formou rozhlasových scének. Například ve scéně *Práva ženy na práci*²¹⁷ se jednalo o rozhovor mezi třemi bývalými spolužačkami, dvě ze stejného města potkaly třetí – z rodného města odstěhovanou – Vlastu. Povídaly si o svých dětech, jimž se podařilo vystudovat. Dcera jedné z nich se chce po dostudování na učitelku vdávat. Vlasta jim osvětlí, že to pro ni bude náročné, velmi pravděpodobně bude po sňatku muset svoje pracovní místo opustit, případně budou terčem pomluv kvůli dvojímu platu, který bude rodina pobírat. Ženy chtějí vědět, jak proti tomu bojovat. Vlasta je ohromí čísly, týkajícími se studujících děvčat a vysvětlí jim základní body, kvůli nimž jsou ženy propouštěny, a jak se proti tomu bránit. Za hlavní příčinu nedostatku zaměstnání zde zdůrazňovala výrobu pro zisk a ne pro dobro občanů. Další pak byl rozhlasový rozhovor s názvem *Žena pracuje*²¹⁸, v němž vystupovaly postavy pouze dvě – mladý dělník Karel a dělnice Eva. Eva hovoří s Karlem o své kamarádce, která při zvyšování platů v jiném podniku přidáno nedostala. Karel uznává, že je to špatně, ale sám hned nachází argumenty, proč se tak stalo – on sám má průmyslovou školu a Eva stejně jako další děvčata ne. Eva namítá, že rodiče často dívky studovat nenechají. Dále udává, že ženy jsou v zaměstnání kratší dobu než muži. Hlavní částí rozpravy, kde nemůže Eva Karla umlčet, se týká větších vydání muže, tedy muž více utratí za své děvče, než děvče za svého

---

²¹⁶ NA, f. MG, kart. 8, sign. 35, i. č. 603, Hnutí Open door a pracující ženy, strojopis.

²¹⁷ NA, f. MG, kart. 8., sign. 34, i. č. 603, Právo ženy na práci, strojopis, rozhlasová scéna pro dělnický rozhlas.

²¹⁸ NA, f. MG, kart. 8., sign. 34, i. č. 603, Žena pracuje, strojopis, rozhlasová scéna, Československý rozhlas.

hochá, ať už v listcích do kina, nebo útraty za večeři. Eva pak na konci přiznává, že kdyby se vdala, raději by zůstala doma a starala se o domácnost a Karlovi vyčte neochotu mladých mužů k svatbě. Grimichová však v této scéně nevyjadřuje žádné své stanovisko, spíše pouze ukazuje různé pohledy žen a mužů a nechává na posluchači, aby si vybral to, co sám považuje za důležité.

Za války, jak je výše uvedeno, pracovala na nepolitických tématech, která souvisela s válečným hospodářstvím a osvětou při řešení aktuálních problémů. Je třeba zohlednit, že zprávy v TSNS vyjadřovaly úsudek Národního souručenství a ne přílišné zaujetí samotných redaktorů. V únoru 1940 vyšla její zpráva o nutnosti podpory populace,²¹⁹ kde v souladu s válečnými požadavky doby upozorňuje nejen na potřebu více rodit, ale spíše se starat o snížení kojenecké a dětské úmrtnosti. Vyzdvihuje zde také možnosti využít útulek na Štvanici – Ochranu matek a dětí, o níž dle ní panuje velmi malé povědomí.²²⁰ Dalším tématem, kterému se v této době věnovala, bylo vzdělání mladých dívek a žen a jejich zapojení do pracovního procesu. Jednalo se především o podporu hospodyňských škol²²¹. Stejně tak kontinuálně podávala zprávy o školení německých hospodyň, čímž se zabýval spolek Deutsche Frauenwerk. Hlavní náplní spolku byla distribuce kurzů, v nichž se ženy učily využívat pouze dostupné potraviny, šít nové předměty ze starých látek, či účelně nakupovat.²²² Tento spolek se zabýval také technizací domácnosti, především z úhlu přizpůsobení se strojů domácnostem a jejich účelností.²²³ Dále Grimichová zprostředkovávala informace o výhodách i problémech ženské výdělečné práce v Říši²²⁴, kde akcentuje zvláštní systém, který dovoluje ženám pracovat na odpovědných pozicích, bez zanedbávání své vlastní domácnosti. Svobodné dělnice pracují stejně jako muži. Ženy, jež se starají o

---

²¹⁹ M. GRIMICHOVÁ, *Pro podporu populace*, TSNS, 28. 2. 1940, s. 1.

²²⁰ Téma, stejně jako další okruhy, kterými se Grimmichová v době své činnosti v TSNS zabývala, vždy o něco později recyklovala a pod podobným názvem jej uveřejnila znovu – patrně bylo veřejnost potřeba situaci opět připomenout. U zmíněného tématu další články: M. GRIMICHOVÁ, *Zlepšení porodnické pomoci*, TSNS, 5. 9. 1941, s. 1. TÁŽ, *Péče o matky a kojence na Valašsku*, TSNS, 19. 9. 1941, s. 3.

²²¹ TÁŽ, *Pro lepší vzdělání selských dívek*, TSNS, 21. 11. 1940, s. 2.

²²² TÁŽ, *Školení německých hospodyň*, TSNS, 29. 4. 1942, s. 3.

²²³ TÁŽ, *Technizace domácnosti*, TSNS, 25. 6. 1942, s. 2; TÁŽ, *Předpoklady racionalizace domácnosti*, TSNS, 30. 6. 1942, s. 1; TÁŽ, *Jak vésti účelně domácnost*, TSNS, 2. 7. 1942, s. 3.

²²⁴ TÁŽ, *Pracovní systém pro tovární dělnice v Říši*, TSNS, 23. 11. 1940, s. 1; TÁŽ, *Některé problémy ženské práce výdělečné v Říši*, TSNS, 25. 11. 1940, s. 1-2.

rodinu, pak brzy od rána do desíti a po obědě do pěti hodin. Při psaní těchto článků vycházela především z informací z říšských deníků, či jiných periodik.

V roce 1943 psala v době svého působení v NOÚZ články, týkající se zaměstnání žen v různých oborech. Jedním z nich byla zpráva s názvem *Práce žen v potravinářském průmyslu*. V ní se zabývá otázkou, zda je stroj pouze k prospěchu zaměstnavatele a jeho větší rentability, nebo jestli je také činitelem k prospěchu samotného dělnictva. Velké množství žen, zaměstnaných v tomto oboru, připisuje Grimichová tomu, že ženám je zde možno vyplácet nižší mzdu než mužům. Podle ní si ale ženy i muži přejí navzájem takový plat, aby se mohli všichni uživit. Opět zde Miloslava akcentuje odborové organizace, kterým by se ženy neměly vyhýbat. Pokud se ženy nebudou více angažovat, odbory nemohou svoje povinnosti vůči nim správně plnit.²²⁵ K vytvoření tohoto typu článků si vypracovala několika stránkový dotazník, kam si zapisovala odpovědi na již připravené otázky. Bylo třeba zjistit alespoň přibližný počet žen pracujících v určitém odvětví, jejich zastoupení v příslušných odborových organizacích i závodních výborech, jak jsou ženy placeny, informace o pracovní době, přesný popis práce, kterou ženy vykonávají, škodlivé vlivy a snahy zdraví pracovníků ochránit, hygienu závodů i stížnosti samotných žen. Například ženy zaměstnané v cihelnách si nestěžují, naopak „čekají na pracovní příležitost jako na spasení“. V dotaznících se objevují i zajímavé detaily ze života dělnic. Ženy vyrábějící cihly chodily pracovat jen pár dní po porodu a novorozeňata si braly do práce. Na pracovištích bylo možno často vidět kočárky, kolébky, nebo polštářem vystlané dřevěné truhlíky.²²⁶

V posledních válečných letech své články převedla také do několika úspěšných přednášek v Českém rozhlasu. Za ně byla po válce nejednou prohlašována konfidentkou či „pomahačkou tehdejšího režimu“. Své jednání si však dokázala obhájit. Nejednalo se totiž o žádná politická témata, ale vždy si vybrala jednu z významných německých žen, nebo také matek, dcer, manželek významných německých mužů. Jednalo se především o dámy, které pocházely

---

²²⁵ NA, f, MG, kart. 7, sign. 32, i. č. 603, Práce žen v potravinářském průmyslu, výstřižek z roku 1943.

²²⁶ NA, f, MG, kart. 7, sign. 32, i. č. 603, Dotazníky k pracovním odvětvím, Ženy v cihelnách.

z národnostně smíšených rodin a zemřely již v 19. století. Některé se v určitých oblastech svých názorů stavěly proti Němcům samotným. Kupříkladu Bettina von Arnim, německá spisovatelka, dokonce napsala manifest s názvem „Tato kniha patří králi“, v níž pléduje za zrovnoprávnění židů. Sama Grimichová počítala s tím, že pásmo týkající se právě Bettiny, jí nebude povoleno, ale cenzura jej nezakázala, patrně z nevědomosti o jejím díle. Poslední z válečných přednášek proběhla 30. září 1944 a pojednávala o Goethově matce. V ní se jí podle vlastních slov podařilo zakomponovat podporu pro tehdejší lid, obávající se bombardování. Za života Goethovy matky taktéž probíhala válka. Grimichová jejími slovy upomínala na to, že je třeba neztrácet hlavu, využívat přítomnou chvíli a žít svůj obvyklý život, „*přečkat dny méně dobré a dočkat se dnů lepších.*“²²⁷ Její aktivity v rozhlase se setkaly prostřednictvím korespondence s rozsáhlým pozitivním ohlasem v především ženském publiku. Kupříkladu Marie Plachá ze Všetat zaslala Grimichové dopis, ve kterém jí děkuje za zajímavá témata, nevěnující se již ohranému zašívání, vaření a úklidu. Rozhlas prý zapíná především kvůli jejím přednáškám o německých ženách. Dle ní dokáže přesvědčit posluchače k většímu optimismu i za těch pár desítek minut, jež jsou vysílání vyčleněny.²²⁸

Těsně po válce se zabývala také otázkou nutnosti speciálního ženského tisku. Ve svém článku vyjádřila důrazně stanovisko, které k tomuto problému zastávala. I přes své přesvědčení, že „*zásadně není zvláštní ženské otázky, ale otázky lidské a sociální*“²²⁹, je podle ní prozatím ženský tisk důležitý a to jak ve formě samostatných zvláštních listů i tzv. ženských hlídek v denním tisku. Negativně zde hodnotí nezáměr žen o politické úvodníky a obecně politiku. Podle Grimichové se zajímaly především o politiku konkrétní, jako jsou špatně vytopené školní budovy, nedostatek určitého druhu potravin na trhu nebo drahota, ne o dlouhá a abstraktní jednání sněmovny. Proto navrhovala nějakým způsobem odvést čtenářky od této názornosti k určité abstrakci a tím i k celkové politice své strany i celého státu. Toho mohli vhodně docílit právě žurnalisté. Správně

---

²²⁷ NA, f. MG, kart. 1, sign. 1, i. č. 603, Mé přednášky v rádiu za války.

NA, f. MG, kart. 8, sign. 34, i. č. 603, Teze k přednáškám o velkých německých ženách.

²²⁸ NA, f. MG, kart. 2, sign. 3/12, i. č. 603, Dopis Marie Plaché ze Všetat z podzimu 1944.

²²⁹ NA, f. MG, kart. 11, sign. 46, i. č. 603, Ženský tisk, strojopis.

postupující novinář by tedy podle Miloslavy měl sepsat své články takovým jazykem, aby mu ženy dobře rozuměly, a používat k vysvětlení všeobecných termínů především konkrétní případy. K tomu by se podle ní hodily nejlépe zase ženy. Ovšem Grimichová byla skeptická k otázce výběru a školení těchto redaktorek. Podle ní pokud nemá člověk pro toto tlumočení do jednoduššího jazyka nadání, není třeba ho nadále nějak školit, protože nemůže být dobrým redaktorem. Technické věci lze snadno pochopit, ale bez talentu by neměl být přijímán nikdo, nejen ženy.²³⁰

V Právu Lidu nadále pokračuje ve svém tradičním tématu – tedy ženské výdělečné práci. Oproti článkům předválečným, kdy se povětšinou zabývala vždy jedním oborem práce, zde shrnuje všeobecně historii ženského zaměstnávání a zaměřuje se také na výsledky, projevující se v postavení ženy. Jedná se o článek ze 4. dubna 1948, jenž se nazývá *Od dělnic k ministryni*²³¹ a byl sepsán k 70. výročí od vzniku sociální demokracie. V průřezu zde právě od doby vzniku strany upozorňuje nejen na reformy týkající se podmínek průmyslových dělnic, ale žen celkově – především se zaměřuje na získání mateřské dovolené a zlidštění podmínek v závodech. Článek je opět plný statistických údajů, kterými Grimichová právě posuny v této oblasti dokládá. Na piedestal jsou zde pak postaveny ženy, které za sociálně demokratickou stranu vstoupily do veřejného života – jmenovitě Betty Karpíšková, Anna Malá, Františka Skaunicová, Božena Ecksteinová a Marie Majerová. I tak se ale ve stejné době věnuje i jednotlivým profesím, například porodním asistentkám.²³² Článek píše vzhledem k připravované úpravě jejich poměrů, po níž již budou asistentky zaměstnankyněmi státu se všemi svými právy a povinnostmi. Budou se muset podrobit alespoň dvouletému kurzu, získají však pevný měsíční plat i náhrady svých služebních výloh, stejně jako dvoupokojový byt v centru svého přiděleného okrsku. Dle názoru Grimichové byl takovýto zákon velice potřebný, vzhledem

---

²³⁰ *Tamtéž.*

²³¹ NA, f. MG, kart. 11, sign. 46, i. č. 603, *Od dělnic k poslankyni*, *Právo lidu*, 4. 4. 1948, výstřížek.

²³² *Tamtéž.*

k ještě stále rozšířeným nekvalifikovaným porodním babičkám, či naopak kvalifikovaným porodním asistentkám, které se nemohly dobře uživit.

Mimo tyto články, již pro Miloslavu typické, se zde ve větší míře objevují články agitační, v nichž ženám představuje aktuální politická témata, či problémy a v nichž je vlastně navádí ke „správnému socialistickému“ chování. Můžeme zde uvést předvolební agitaci z května 1948. Již z názvu článku z 27. května *Ženy zahodí bílé lístky, protože nechtějí návrat starých časů*²³³ lze vysledovat hlavní argument pro volbu jednotné kandidátky. Pokud by volily jinak, přišly by o své výdobytky, které v posledních letech ženy získaly. Naopak nová ústava pak přinese nejen práci pro každého, ale také stejnou mzdu za stejný výkon. V článku již nalezneme známé ustálené obraty, které předvídají cestu „k stále světlejším zítřkům“. Podle Grimichové ženy v tuto chvíli „*mohou klidně hledět vsříc pětiletce, na jejímž konci se obraz Československa velmi změní k lepšímu nejen už proti první republice, nýbrž i ve srovnání s dneškem.*“²³⁴ Své úsilí vystupňovala ještě o den později v článku *Ženy budou volit jednotnou kandidátku, aby ještě lépe zajistily budoucnost svých dětí!*²³⁵ Grimichová využívala k agitaci informace ze zasedání MDFŽ, s nimiž pracovala dogmaticky. Jako příklad zde uvádí péči o dítě a Itálii, kde se nachází až 8 milionů dětí, které by potřebovaly pomoci, mnoho z nich ani nechodí do školy a i při obrovské nezaměstnanosti se v Itálii nebudují nové byty, takže rodiny v některých místech bydlí i v počtu 12 osob v jedné místnosti. Tímto Miloslava apeluje na československé ženy, aby si uvědomily své „sociální vymoženosti“, ale se současným stavem se nespokojily a chtěly pokračovat stále dál, jak vyplývá z následujícího úryvku: „*Nechceme zůstat stát na jednom místě, chceme jít dál, a proto naše ženy podepřou uvědoměle obrozenou Národní frontu.*“²³⁶

V červnu 1948 Grimichová v rozlučkovém článku pro Ženskou hlídku Práva lidu velmi sugestivně shrnula svoje tříleté pracovní úsilí, které ztotožňuje

---

²³³ NA, f. MG, kart. 10, sign. 42, i. č. 603, *Ženy zahodí bílé lístky, protože nechtějí návrat starých časů*, Právo lidu 27. 5. 1948, výstřižek.

²³⁴ *Tamtéž.*

²³⁵ NA, f. MG, kart. 10, sign. 42, i. č. 603, *Ženy budou volit jednotnou kandidátku, aby ještě lépe zajistily budoucnost svých dětí!*, Právo lidu 28. 5. 1948, výstřižek.

²³⁶ *Tamtéž.*

s úsilím boje za inteligentní, myslící ženu. V redakci hlídky pracovala sama, ale upozorňuje především na to, že bez vedení, jež jí ponechalo volnou ruku, by takto na výši přílohu neudržela. V Ženské hlídce se jí dle vlastních slov podařilo udržet v menšině kvalitní recepty, návrhů a střihy. Jejím cílem bylo především informovat čtenářky o politických, sociálních i hospodářských problémech, které se dotýkaly žen, nejen v republice, ale také v Evropě, či dalších částech světa. Za velmi pozitivní pak viděla děkované dopisy nejen žen, ale také mužů. Jak již bylo výše zmíněno, ráda by docílila toho, aby ženský tisk nemusel vůbec vycházet a byl by jednoduše tisk společný, jež by četli muži i ženy. Obsah listu přizpůsobovala tedy Grimichová ženě, kterou považovala za „ideální“. Neměla to být žena žijící pouze pro svoji domácnost, ale sebevědomá žena pracující, jež chce působit ke zvýšení úrovně celého národa, ne se jen školit a při nejbližší příležitosti se všeho vzdát a dále pracovat pouze pro svoji rodinu. Tyto ženy pak podle Grimichové nejsou autoritářské, protože se musely vypořádat se svými nadřízenými a naučily se tedy s lidmi lépe vycházet. Taková žena je schopna šetřit časem a také penězi, jelikož si byla plně vědoma, kolik práce je nutno vynaložit k jejich získání.²³⁷ Tento přístup je Miloslavě vlastní, protože sama žila téměř po celý život a musela si vydělávat na život nejen svůj, ale také svého syna, přitom byla po celou dobu veřejně činná. Považovala sama sebe za prototyp takto vymezené ideální ženy.

Zájem o četbu i samotnou literaturu je u Grimichové možno vysledovat až k jejímu dětství. Již v době první republiky se zabývala také recenzní činností pro Družstevní práci.²³⁸ Po druhé světové válce se snažila vymýtit „literaturu brakovou“ a rozšířit dle ní kvalitní četbu mezi široké vrstvy žen. To nám ukazuje také článek *O dívčí a ženské romány*²³⁹ z poloviny června 1948, jež jí byl otištěn v týdeníku pro politiku a kulturu Směr, vydávaného politickým klubem sociální demokracie. V článku navazuje na přání Břetislava Truhláře, aby zmizely dívčí romány z trhu stejně jako další braková literatura. Jednalo se především o románky uveřejňované na pokračování v různých periodících. Sama Grimichová

²³⁷ NA, f. MG, kart. 12, sign. 49, i. č. 603, Ženská hlídka, Právo lidu, výstřižek.

²³⁸ Viz kapitola 3.3.

²³⁹ M. GRIMICHOVÁ, *O dívčí a ženské romány*, Směr 1(20), 1948, s. 2-3.

na rozdíl od Truhláře nechtěla tyto díla úplně zrušit, ale změnit jejich obsah. Je podle ní třeba nahradit plytké románky bez nápadu, často ještě dle jejich vlastních průzkumů pouze upravená a zjednodušená díla jiných zahraničních spisovatelů, době přizpůsobenými romány. Jednat by se mělo především o díla sociálně realistická, zpodobňující ženy v takových pozicích, v nichž by byly plnohodnotnými členkami socialistické společnosti. Vynikla by zde také výchovná role, která by podle Miloslavy měla být na jednom z prvních míst. Hrdinkami těchto románů by tedy již neměly být dcery z dobrých rodin, ale ženy výdělečně činné. Miloslava již několik příkladů těchto pokrokovějších děl nalezla. Stále však vidí potřebu se v této oblasti posunovat. Je nutné docílit toho, aby v těchto dílcích ženy neztrácely své manžele v důsledku jejich pracovního vyčerpání a nebyla zde nadále popisována jako ideál žena příživnice, která pod záminkou ochrany rodiny a dítěte není výdělečně činná. Proto navrhovala zřídit komisi, jež by se zabývala právě schvalováním děl z výše zmíněných aspektů. Jednalo se vlastně o uplatnění cenzury v této oblasti. Kromě toho požadovala také získat pro práci na románech spisovatele na vyšší úrovni, kteří budou schopni je vhodně napsat, nebo dokonce i překladatele, kteří je správně přeloží, protože podle Grimichové „by bylo lépe překládat kvalitní díla, než podporovat domácí brak, který brání uskutečnění socialismu v kulturní linii“.²⁴⁰

Jako poslední v tomto oddílu uvádím článek z listopadu 1948 s názvem *Republika ženám a ženy republice*²⁴¹, kde komparuje postavení žen před první světovou válkou, za první republiky a jejich postavení soudobé. Akcentuje zde několik důležitých momentů – již od počátků kapitalismu žena jako levnější výrobní síla mohla vítězit v továrnách, ale žena středostavovská měla kromě povolání poštovních úřednic, učitelek, či prodavaček své místo určené v manželství. Změnu pak přinesl rok 1918, ale stále se jednalo spíše o teoretickou rovnoprávnost. Tu praktickou však ženy mají až od roku 1945, kdy získaly rovnoprávnost mzdovou a „byla jim zpřístupněna všechna místa, ať v zaměstnání,

---

²⁴⁰ *Tamtéž.*

²⁴¹ NA, f. MG, kart. 8, sign. 35, i. č. 603, *Republika ženám a ženy republice*, Národní osvobození, 14. 10. 1948, výstřížek.

či politickém životě“.²⁴² Cílem článku je tedy opět zdůraznit, že v roce 1948, kdy článek vznikl, se mají ženy nejlépe v historii a to se pak bude ještě zlepšovat. Ženy se totiž plně začlenily do dvouletky a jejich spolupráce se očekává v pětiletce, kdy jim bylo přislíbeno dokončení racionalizace celé domácnosti.

2.3 DALŠÍ ŽURNALISTICKÁ ČINNOST

Mimo ženské otázky se Grimichová v době své novinářské kariéry dotkla mnoha dalších okruhů témat. Na prvním místě je třeba zmínit články politické, dále pak pracovala s otázkami hospodářskými, sociálními, náboženskými, zabývala se recenzní činností i články cestopisnými.

Miloslava obvykle i ve svých obecně politicky zaměřených člancích alespoň zmínkou připomíná roli žen v daném problému, či situaci. Stejně tak je tomu i v článku *Jednotná fronta a dělnická vláda*, který byl otištěn na začátku 20. let 20. století v deníku Rovnost.²⁴³ Její článek se v hlavních myšlenkách shoduje s článkem Karla Kreibicha, vydaném v květnu 1921.²⁴⁴ Grimichová se v něm vyjadřuje k myšlence společné vlády dělnických stran se stranou komunistickou. Cílem článku je odůvodnit zvolení právě této taktiky. Jako jednu ze základních příčin vidí konec války, kdy obyvatelstvo nechtělo další zápasy a tak boj s buržoazií musel být ponechán na pozdější dobu, podle Miloslavy však již mnohem méně příhodnou, jelikož buržoazie opět posílila a dostala se do vládnoucí pozice. III. sjezd proto přichází s taktikou jednotné proletářské fronty, přičemž udává, že je možné v ní pracovat „*k uspokojení hospodářských požadavků pracujících mas jakkoliv, ale ne v rozporu se zásadními hledisky komunismu*“²⁴⁵. Je tedy třeba, aby vládla dělnická vláda. V době vzniku článku se Grimichová podle svých slov může pouze domýšlet, „*jak by taková dělnická vláda vypadala a zda by do ní komunisté vstoupili, či ji pouze podporovali... protože tato myšlenka je zatím ve fázi propagandy*“²⁴⁶. Ať již bude vláda

---

²⁴² *Tamtéž.*

²⁴³ NA, f. MG, kart. 5, sign. 17, i. č. 603, *Jednotná fronta a dělnická vláda*, strojopis, připsáno Rovnost 1921 nebo 1922.

²⁴⁴ Karel KREIBICH, *Něco o jednotné frontě a o dělnické vládě*, Rudé Právo 31. 5. 1921.

²⁴⁵ NA, f. MG, kart. 5, sign 17, *Jednotná fronta...*

²⁴⁶ *Tamtéž.*

ustanovena revolucí, či ústavním způsobem, Miloslava zde předesílá, že důsledkem dělnické vlády podle ní musí být občanská válka. A to z toho důvodu, že komunisté by museli požadovat okamžité zlepšení pro ně zásadních problémů, týkajících se především dělnictva a nezaměstnanosti. Uvažuje však pouze o cestě demokratické, přičemž předpokládá, že buržoazie se demokracii vzepře a pak bude muset být potrestána: „*Potom nezbude nic jiného než proti velezrádné buržoazii, vzpírající se demokratickým zákonům, použití litery zákona a to se vší bezohledností, zrovna tak jako to dělala buržoazie předtím vůči rebelům z řad pracujícího lidu.*“²⁴⁷ Dále určuje, které strany by mohly součástí dělnické vlády být – kromě sociální demokracie a dalších stran socialistických, pomýšlí také na drobné zemědělské dělníky a živnostníky. Komunistická strana se však podle ní musí stát vůdkyní a učitelkou proletariátu. Toho je nutno dosáhnout zvýšením výchovné činnosti ve všech jejích organizacích. I zde Grimichová jako několikrát později upozorňuje na fakt, že ženy nejsou správně vychovávány a jsou v současné době neschopny politicky pracovat, je tedy třeba povzbuzovat je v přemýšlení a ne „*se je na každé schůzi snažiti rozplakati*“.²⁴⁸ Zmínka o ženách jako důležité hybné síle, která je prozatím zanedbávána, se objevuje ve většině jejích článků především z doby první republiky.

Od svého vystoupení z Komunistické strany Československa v roce 1925 se Miloslava vyjadřovala k této straně velmi kriticky. Kupříkladu ve svém článku *O taktiku Komunistické strany*²⁴⁹ v periodiku *Nová svoboda* píše v roce 1927 o nadějích na to, že se stane Komunistická strana platnou součástí politického systému. Tyto naděje jsou vkládány do Bohumíra Šmerala, jenž se právě v době vydání článku vrací z Moskvy do republiky. Jeho návrat však podle Grimichové nebude mít žádné důsledky. Změny taktické roviny jsou spojeny i s personálními změnami, na posledním sjezdu KSČ bylo odstraněno levé křídlo v čele s poslancem Neurathem. Politika i taktika strany však podle ní zůstává nadále úplně stejná, a to rozvrátit republiku.

---

²⁴⁷ *Tamtéž.*

²⁴⁸ *Tamtéž.*

²⁴⁹ M. GRIMICHOVÁ, *O taktiku komunistické strany*, *Nová svoboda* 51(4), s. 2-5.

U příležitosti předvolební kampaně v roce 1935, napsala Grimichová rozsáhlý článek *Národní demokracie a volby*²⁵⁰, uveřejněný v *Právu lidu*. Cílem článku bylo osvětlit pohnutky této strany a především získat, co nejvíce jejich voličů. Považuje tuto stranu za ze všech nejnešťastnější, a to především kvůli jejímu spojení s Národní ligou Jiřího Stříbrného z roku 1925. Strana sice cílí na dělnictvo, ale podle Miloslavy jej zaštiťuje pouze proto, že k žádné další masové části obyvatelstva se nemůže dostat. Dělníky však tato strana považuje za „*lidi nižšího řádu, lůzu, spodinu, tuláky, či násilníky*“²⁵¹. Jejich odborová organizace Národní sdružení si pak má kupovat své členy, tím, že v určitých závodech získávají lepší plat. Ve zbytku článku pak popisuje různé příklady, kdy očividně členové Národní demokracie pracují proti dělnictvu, či dokonce celému státu. Své tvrzení vždy opírá buď o úryvky z projevů jejích členů, nebo z různých novinových článků. Jedná se o boj proti zákonu o osmihodinové pracovní době, který dělnictvo přivítalo s nadšením, proti ochraně nájemníků, obilnímu monopolu či dokonce entuziasmus Jaroslava Preisse a dalších členů pro nacistický režim v Německu, kam jezdívali i na dovolenou. Pro Grimichovou byla vždy velmi důležitou životní úroveň široké masy lidí, proto velmi negativně komentovala výroky národně demokratického redaktora Ladislava Pimperera o nutnosti udržet životní úroveň v určitých mezích, které jsou prospěšné pro hospodářský vývoj státu. Miloslava vidí možnost neustálého růstu životní úrovně v zrušení soukromého vlastnictví. Závěrem pak tedy sděluje svůj názor, že *Národně demokratická strana je stranou buržoazie a „není v ní místo pro dělníka a malého člověka, její politická činnost není určována ohledy na zájmy a potřebami pracujících vrstev.*“²⁵²

Podobně psala rovněž o dalších stranách, kupříkladu Československé straně lidové. Stěžejní však pro ni samotnou jistě bylo vymezení se k politice Komunistické strany Československa.²⁵³ Počátek kontinuálního úpadku strany vidí na podzim roku 1924, kdy se poprvé na schůzích výrazně angažují poradci

---

²⁵⁰ NA, f. MG, kart. 8, sign. 34, i. č. 603, *Národní demokracie a volby*, strojopis, 1935.

²⁵¹ *Tamtéž*.

²⁵² *Tamtéž*.

²⁵³ NA, f. MG, kart. 5., sign. 17, i. č. 603, *Komunistická strana v Čs. a volby*, strojopis, 1935.

z Moskvy, a následně na jaře 1925 v tzv. bubníkovské secesi, při níž i ona sama stranu opustila. Dalším problémem jsou pak podle ní samostatné rudé odbory, které požadovaly odstranění „*korupčního a zločinného gentského systému*“²⁵⁴, místo něj pak navrhovaly podporu státu ve výši poslední mzdy a to do té doby, dokud si dělník nenajde novou práci. To je podle Grimichové obrovský problém, protože v takovém případě by si nikdo práci nehledal. Jejich stanovisko k parlamentní činnosti je pak stále velmi negativní, což Miloslava kvituje s nepochopením, jelikož v korespondenci s Engelsem Marx vidí právě parlament jako skvělé agitační místo pro dělnické zájmy. Avšak komunisté hlasují proti všem projednávaným návrhům, a to bez ohledu na jejich prospěšnost dělníkům. Za celou dobu své existence pro ně tedy v parlamentu nic nevymohli. Největší díl práce podle Grimichové provedli především v otázce pomluv, urážení a špiclování. Tedy podle ní „*komunisté pouze naprázdno agitují, ale sociální demokracie reálně pracuje*“.²⁵⁵

Od roku 1930 kromě parlamentního zpravodajství psala pro *Ducha Času* také cestopisnou rubriku *Do světa*, kde zúročila své cestovatelské zkušenosti. Jednalo se o popisy jednotlivých zemí, které sama navštívila a do nichž nebylo příliš složité vycestovat. Příkladem je možno uvést tehdejší Jugoslávii.²⁵⁶ Důležitou součástí těchto článků bylo vždy porovnání cen, tedy v Jugoslávii se žilo dle Grimichové levně, či ještě levněji než u nás v republice, za drahé tam považovala pouze šaty, boty a další průmyslové výrobky. Dále pokračuje popisem přírodních krás i moderních výtvarků. Zmiňuje zde hory, lesy, či Bledské jezero, umělé lázně sportovního spolku v Lublani, ale především krásné pobřeží, které je podle ní mnohem zajímavější a krásnější než v Itálii. Nejrozsáhlejší část těchto článků je samotný popis její cesty a přístupu, či charakteru zdejších obyvatel. Přímo v Jugoslávii vyzdvihuje krásné výšivky a lidové kroje a upřímnou a veselou povahu, v níž vidí podobnost s naturelem slovenským.²⁵⁷

---

²⁵⁴ *Tamtéž.*

²⁵⁵ *Tamtéž.*

²⁵⁶ M. GRIMICHOVÁ, *Do světa II.*, *Duch Času* 32 (199), 1930, s. 2.

²⁵⁷ *Tamtéž.*

Zajímavý článek, který sklídl velkou pozornost, vyšel v Dělnické osvětě v roce 1932 s názvem *Kletba batismu*²⁵⁸. Upozornila na to, že mnoho lidí vidí v Tomáši Baťovi vzor pouze kvůli jeho velmi dlouhým pracovním hodinám. S tímto se však ona nemůže ztotožnit, spíše vyjadřuje obavy nad jeho osobním životem – kolik času trávil se svojí manželkou a synem, kolik knih přečetl, kolik navštívil koncertů, divadelních her, či výstav. Ona jej za svůj vzor považovat nemohla: „*neboť naším ideálem není svět, kde práce je sama sobě samoučelem, práci uznáváme pouze jako prostředek k uhájení živobytí.*“²⁵⁹ Ukazuje zde tedy znovu svůj názor, že bojuje za lepší život, který je ale nutno také prožít, nejen ho přežívat se svojí prací. Toto prohlášení vzbudilo ohlas především v regionu s Tomášem Baťou úzce spjatým. V periodiku Zlín byl opakovaně její článek rozebírán. Rozsáhlým soupisem Baťových volnočasových aktivit je zde osvětlen jeho osobní život, ale Grimichové je vyčítán hlavně její pohled na práci samotnou. Baťa zde dle nich svými prodlouženými pracovními hodinami opatroval pro své zaměstnance nutnou práci a tedy jejich živobytí a naplněný život. Tedy nad práci sobeckou položil svou práci pro druhé.²⁶⁰ Grimichová se však s možností obětování jednoho člověka pro druhého nemůže srovnat a stále si stojí za svou myšlenkou nutnosti žít plnohodnotný život i s volným časem, výlety a vším dalším, co k tomu patří.

Od začátku 30. let 20. století psala Miloslava recenze knih pro nakladatelství Družstevní práce. V tomto nakladatelství se vydávaly romány, cestopisy, detektivky, dětské knihy, ale také knihy politické, filozofické, či hospodářské. Především to byly knihy anglické, francouzské, ale v době před druhou světovou válkou doporučuje také mnoho knih italských a německých, jelikož sama chápe, že návaznost na tyto země bude vyžadována. Příkladem lze uvést některá díla, jež ve svých recenzích považuje za velmi kvalitní, ale také ta, jež k překladu rozhodně nedoporučuje. Za velmi zajímavé považuje povídky

---

²⁵⁸ NA, f. MG, kart. 11, sign. 48, i. č. 603, *Kletba Batismu*, Dělnická osvěta, 1932, výstřížek.

²⁵⁹ *Tamtéž.*

²⁶⁰ *Tamtéž*; A. CEKOTA, *Dvojitý názor na práci a zábavu*, Zlín 47(15), 1932, s. 2; M. SLOVÁK, *Názor na práci*, Zlín 48(15), 1932, s. 1.

Tullia Colsalvatica s názvem Rapsodia Prima a Seconda.²⁶¹ Jejich námětem jsou prostí lidé, žijící svůj každodenní život, Grimmichová je připodobňuje k Čapkovým Povídkám z jedné a z druhé kapsy. Z knih německých je možné uvést román Johannese Eirechwenga *Der Neffe des Maraohalls*²⁶², který taktéž hodnotí velice kladně. Je zde líčen zlom kariéry vojáka, jenž kvůli hýření přijde o svoje hodnosti, vrací se domů a stává se ševcem jako jeho otec. Přínos knihy vidí v nepřilíš pozitivním pohledu na Němce, který se v knize objevuje – autor boje líčí s velkým nadhledem a dokonce se dopouští ironických výpadů směrem k prušáckému drilu. Za skvěle podané tam považuje duchovní prostředí země, ať už německé, či francouzské. Kniha ji tak zaujala, že se sama nabídla k jejímu překladu. To se však neuskutečnilo. Díla, jež důrazně nedoporučila, se týkala především sovětského Ruska. Kupříkladu francouzský román *La grande fraude*²⁶³ od Maurice Larrouy. Ten dokonce označila za jeden z nejopováhlivějších hanopisů právě SSSR. Ve své recenzi dílu přiznává slušnou literární úroveň, avšak obsah je pro ni nepřijatelný. V knize je velmi detailně popsáno ovzduší v Rusku, které je naplněno velkým strachem. Hlavní hrdina zůstane v Rusku poté, kdy nestihne odplouvající loď a živí se tu jako dělník. Sovětská dívka Čuta se ho snaží převést na bolševickou víru pomocí opilství a svádění, on však do strany nechce a tak se stává vlastně vězněm. V Rusku není, co jíst, ani pít. Uzavře dohodu s ruským námořnictvem a s lodí se vydává na pomoc Španělům v občanské válce. Přijde však na to, že se jedná o past a i s Čutou, kterou si později vezme za ženu, se jim podaří utéct a zachránit se. Družstevní práce takovou knihu podle Grimmichové nemůže nikdy vydat, ani podporovat. Francouzské romány ale nezatrácuje. Je velmi nadšená sociálním románem Jeana Frévilla *Pain de briques*²⁶⁴, v němž zachycuje syrovou sociální skutečnost v jedné celé továrně při stávce se založenýma rukama. Autor podle ní skvěle vykresluje svět malých dělníků, stenotypistek, domovnic a dalších zaměstnanců podniku. Některé z jejích kritik jsou psány velice expresivně až nevybíravě. Příkladem

---

²⁶¹ NA, f. MG, kart. 5, sign 20, i. č. 603, Rapsodia prima, Rapsodia seconda, strojopis.

²⁶² NA, f. MG, kart. 5, sign 20, i. č. 603, *Der Neffe des Maraohalls*, strojopis.

²⁶³ NA, f. MG, kart. 5, sign 20, i. č. 603, *La grande fraude*, strojopis.

²⁶⁴ NA, f. MG, kart. 5, sign 20, i. č. 603, *Pain de briques*, strojopis.

může být kniha *Terra di lupi* od Marie Luisi Piumi, kde Grimichová shrnuje význam díla takto: „*Spisovatelka tedy dokázala (aspoň si to myslí), že se žena k jinému nehodí, než aby se ovíjela kolem nějakého mužského. Amen a odložte to!*“.²⁶⁵

Za druhé světové války jí bylo v TSNS kromě ženských otázek, rozebraných v předchozím oddílu, otištěno nejvíce zpráv z oblasti hospodářství, úkolů výroby a racionalizace. Nejprve ve svém článku z listopadu 1940²⁶⁶ upozorňuje na nutnost hospodářské přestavby, kdy vždy musí být kladen na první místo prospěch celku, tedy všech spoluobčanů. Řízeným hospodářstvím bude odstraněn bezohledný boj a nastolena lepší sociální spravedlnost. Úkoly tehdejší výroby o rok později popisuje v projevu vedoucího výboru NS Pouska²⁶⁷ a zdůrazňuje zde především možnost zlepšení postavení země, pokud bude mít co největší výrobnost. Té je možno dosáhnout především racionalizací, ale také přesností a dochvilností dělníků. Následně se pak jednalo především o články informující o postupu racionalizace v řízeném hospodářství, nejen v továrnách²⁶⁸, ale i maloobchodu²⁶⁹, či domácnostech²⁷⁰.

I přes výše zmíněnou nutnost podávat zprávy, které jsou vlastně míněním celého Národního souručenství, lze považovat za doklad možnosti širšího výběru redaktorů zprávu o soutěži mladých architektů.²⁷¹ Zde Grimichová popisuje soutěž, kterou vyhlásily Elektrické podniky pražské na nejmenší elektrizovaný byt. Ten měl být účelný nejen vztahem půdorysu a rozlohy, ale také vybavením důležitými elektrickými spotřebiči, a to v cenové relaci takové, aby si jej mohly dovolit osoby s ročním příjmem 30 000 K. Miloslavin osobní zájem je tam

---

²⁶⁵ NA, f. MG, kart. 5, sign 20, i. č. 603, *Terra di lupi*, strojopis.

²⁶⁶ M. GRIMICHOVÁ, *Nová hospodářská soustava*, TSNS, 23. 10. 1940, s. 1.

²⁶⁷ TÁŽ, *Úkoly naší výroby*, TSNS, 26. 9. 1941, s. 2.

²⁶⁸ TÁŽ, *Řízené hospodářství*, TSNS, 30. 9. 1941, s. 1; TÁŽ, *Změna hospodářského myšlení*, TSNS, 1. 5. 1942, s. 2; TÁŽ, *Hospodářství řízené a hospodářství volné*, TSNS, 3. 7. 1942, s. 1–2; TÁŽ, *Řízené hospodářství a nový názor na pracující i na podnikání*, TSNS, 13. 7. 1942, s. 1.

²⁶⁹ TÁŽ, *Řízené hospodářství v maloobchodu*, TSNS, 13. 10. 1941, s. 1–2.; TÁŽ, *Vyhledky racionalizace v obchodě*, TSNS, 9. 7. 1942, s. 1.

²⁷⁰ TÁŽ, *Souvislost mezi národním hospodářstvím a domácností*, TSNS, 17. 10. 1941, s. 1; TÁŽ, *Racionalizace a úspora pracovních sil*, TSNS, 24. 3. 1942, s. 1; TÁŽ, *Normalizace a typisace v domácnosti*, TSNS, 4. 7. 1942, s. 2.

²⁷¹ TÁŽ, *Mladí architekti a nejmenší byt*, TSNS, 3. 9. 1941, s. 2.

akcentován informací, že ze dvou druhých cen v této soutěži byla jedna udělena týmu jejího syna architekta Césara Grimicha a inženýra Tarasova.

Po válce psala Miloslava nadále i články politické. Jednalo se především o články vzpomínkové, retrospektivní, vždy při příležitosti výročí nějaké důležité události, jako bylo kupříkladu 30 let od 14. října 1918²⁷². Tedy ne od 28. října toho roku, jak by se zdálo více pravděpodobné. Právě v tomto dni byla v jejím náhledu proklamována dělnictvem samostatná Československá republika. Kořeny této potřeby však nachází již v roce 1915, kdy se tvořily tajné revoluční kroužky, a v květnu 1917, kdy při příležitosti svolání říšské rady ve Vídni vyšlo dělnictvo do ulic požadovat mír, samostatný československý stát a jídlo. Jednotu zde přinášely právě odborové organizace, které byly později téhož roku sloučeny v Socialistickou radu. Ta vyhlásila 14. října 1918 generální stávkou dělnictva proti válečným rekvizicím, politickým programem proslovů toho dne pronesených byla Washingtonská deklarace a již se mluvilo o nové Československé republice. Den byl ukončen vyhlášením stanného práva rakouskou vládou. Velkou chybou však podle Grimichové byl nedostatek odvahy provést převrat, ač k tomu dle jejího názoru byla doba zralá. Později již byla buržoazie připravena a tato chyba mohla být napravena až v únoru 1948. I přesto připisuje tomuto datu velký důraz a to proto, že „*socialistický 14. říjen urychlil také rozklad Rakouska a přispěl k tomu, že 28. říjen už pak nemusil být probíjován zbraněmi, nýbrž mohl se stát svátkem osvobození.*“²⁷³

Dalším tématem, kterému se Miloslava Grimichová věnovala, byla otázka náboženství. Grimichová byla sice pokřtěnou katoličkou a v kostele se také v roce 1912 vdávala, ale již po svém rozvodu z církve vystoupila.²⁷⁴ Od té doby lze nalézt narážky na náboženskou sféru náboženství v mnoha jejích člancích. Uceleněji se tímto tématem zabývala v době svého členství v KSČ a nadále pak narázově až do konce své redaktorské činnosti. U moderního člověka je podle ní naprosto přirozené odvracení se od náboženství. Člověk ovládá přírodu ne skrze

---

²⁷² NA, f. MG, kart. 12, sign. 50, i. č. 603, 14. říjen 1918, Národní sjednocení, 14. 10. 1918, výstřižek.

²⁷³ *Tamtéž.*

²⁷⁴ Manželství rozloučeno v roce 1923. NA, f. MG, kart. 1, sign. 1, i. č. 603.

víru v Boha, ale právě jí navzdory. Církev rafinovaně využívají touhy po věčném životě, podle Grimichové „*je však nebe prázdné*“²⁷⁵ a věčný život by měli lidé vidět ve svých dětech, ve kterých budou žít jejich myšlenky navždy. Nejen, že tedy považuje za lépe vyhovující styl života ateismus, píše také o nutnosti boje s náboženstvím. A to ve dvou rovinách – boj s církví a s náboženskými předsudky. Cílem boje s církví je úplná odluka církve od státu, náboženství ať je soukromou záležitostí občana a nebrání mu účastnit se boje za svá práva. Na druhou stranu jej však odsuzuje a tvrdí, že náboženství potřebují pouze slabí lidé. Boj s předsudky pak chápe ve smyslu vzdělávacím. „*Lidé se utíkají k Bohu, protože neznají příčiny událostí, vzniku krizí, nezaměstnanosti a dalších zákonů výroby. Tyto informace však v komunistické společnosti již nejsou žádným tajemstvím.*“²⁷⁶ Lidé tedy nemusejí mít strach z nevědomosti a náboženství podle Grimichové společně s dalším vzděláváním přirozeně samo zemře. Velmi důležitá v tomto směru musí být odluka církve od školy, kde je třeba nejmladší generaci učit nové morálce – ne náboženské, ale socialistické, laické morálce nenáboženského člověka – tedy žít tak, aby byl člověk prospěšným členem celé společnosti. Nejlépe lze tedy bojovat proti náboženství popularizací vědy a právě správnou výukou dětí ve školách, kde je možné je „*vytrhnout z případných osidel náboženství především jejich matek a babiček.*“²⁷⁷ Za lepší nepovažovala ani církev Československou. Ta je podle ní méně agresivní pouze z toho důvodu, že je slabá a tak se snaží tvářit více přístupně.²⁷⁸ Její názory na tuto věc se sice shodovaly s pohledem marxistickým, ale z jejích osobních poznámek a některých dopisů je zřejmé, že ateistický přístup opravdu přijala za svůj a do konce života jej nepřehodnotila. Tento pohled na svět také korespondoval s ovzduším za první republiky, kdy zde byly zřejmé sekularizační tendence, a to i kvůli tzv. „*odrakouštění*“, kdy byla církev spojena s habsburským panovníkem, jako jedna ze základních opor zaniklé monarchie.

---

²⁷⁵ NA, f. MG, kart. 5, sign. 18, i. č. 603, Náboženství a socialismus, strojopis.

²⁷⁶ *Tamtéž.*

²⁷⁷ NA, f. MG, kart. 5, sign. 18, i. č. 603, Náboženství a morálka, strojopis.

²⁷⁸ NA, f. MG, kart. 5, sign. 18, i. č. 603, Teze o náboženství, strojopis.

V souvislosti s náboženským tématem se dostává také k úvahám o morálce. Mimo již výše zmíněný názor společnosti prospěšnému člověku, dospívá k tomu, že morálka není absolutní, ale vždy odpovídá určité době. Ve starověku bylo za morální považováno otrokářství, ve středověku poddanství a nevolnictví. V době nové pak vzniká morálka kapitalistická, kterou považuje vlastně za moderní otroctví, kdy jsou lidé hrozbou hladu nuceni ke spolupráci. Ideálem je však dle doby, kdy Grimichová zrovna článek psala, morálka socialistická, či komunistická, přičemž oba pojmy mají podle ní stejnou náplň – nekrást, ctít stáří a pracovat pro dobro rodiny, vlasti a státu.²⁷⁹

K těmto otázkám můžeme přiřadit také článek, jež napsala Grimichová pro časopis *Nová skutečnost*, což byla tiskovina Svazu občanů bez vyznání. Jednalo se o článek, představující význam Jana Husa pro soudobou společnost.²⁸⁰ Právě proto zde Hus není nahlížen ve smyslu náboženského sporu, ale v jeho neohroženosti a zapálení zastávat své přesvědčení. Svůj článek započala již informacemi o reformátorském hnutí před Husem, kde vidí počátek užívání zdravého rozumu proti nadpřirozenému. Po Husově upálení pak podle ní proběhla „sociální revoluce v náboženském hávu“.²⁸¹ Kalich se stal revolučním heslem. Dále Grimichová dokazuje při líčení historických událostí následujícího vývoje husitských válek právě prvky sociální revoluce – boj proti boháčům, zrušení soukromého majetku, odstranění stavovských a poddanských rozdílů. Akcentuje zde tedy především prvky nenáboženské a socialistické, což bylo v souladu nejen s přesvědčením Grimichové, časopisu, v němž článek vyšel, ale také s pohledem tehdejšího komunistického vedení republiky.

Na začátku 50. let 20. století se pak již zabývá především články s praktickými tématy, kde řeší problémy, které se jí těsně dotýkají a nemusí při jejich tvorbě provádět rozsáhlejší výzkum. Aktivně se v té době vyjadřovala například k uspořádání moderních bytů. Věnovala se v nich nejen praktickým záležitostem, ale také utvoření příjemného prostředí pro život. Kupříkladu

---

²⁷⁹ NA, f. MG, kart. 5, sign. 18, i. č. 603, Náboženství a morálka.

²⁸⁰ NA, f. MG, kart. 11, sign. 47, i. č. 603, *Význam Jana Husa pro společnost*, *Nová skutečnost*, 1951, výstřížek.

²⁸¹ *Tamtéž*.

předsín²⁸² považovala za velmi důležitou součást bytu, jelikož tu vidí návštěvník první a utvoří si z ní o majitelích svoji představu. Neměla by tedy být skladem nepotřebných věcí, ale sloužit jako příjemné místo k odložení svrchního šatstva a bot. Jako součást doporučuje podle velikosti také skříně na šaty, stoleček s křesly, ubrusem a květinami. Tímto lze dle ní i z malé místnůstky vytvořit útulnou halu. Přebytné věci, jež nemají pro domácnost využití, není třeba skladovat, ale doporučuje je jednoduše spálit, či vyhodit. Článkem jistě nemířila jen k ženám dělnickým, protože zde také v souvislosti s moderními truhlářskými závody zmiňuje možnost nechat si vyrobit skřín, obsahující i skládací postel pro služebnou.

Dalším typem článků, které psala těsně před odchodem do důchodu, pak byly zprávy, jež upozorňovaly na problémy v jejím okolí. Blízko jejího domu v Schnirchově ulici v Praze se nacházelo dětské hřiště. To však bylo častým pohybem dětí bez rodičů velmi rychle poškozeno. Miloslava napsala článek o nutnosti zlepšení kázně u dětí.²⁸³ Poukazuje na skutečnost, že v okolí jejího domu žijí především rodiny, v nichž matka není zaměstnána a může se tedy věnovat péči o své děti. Situace však byla jiná, děti do noci pobíhaly samy po hřišti, ničily jej i okolní majetek a svým křikem rušily celou ulici. K vyřešení problému navrhuje kromě zlepšení výchovy dětí, také „*ustavení nejlepších žáků ve školách k hřištím přilehlým jako dohlážitelé nad ostatními dětmi*“.²⁸⁴ Děti by tedy dohlédly na své vrstevníky, a pokud by nastalo ničení majetku, předvedly by je před zodpovědné dospělé. Pro Miloslavu v jejím pozdním věku nebylo problémem takto vlastně poštvávat jednotlivé vrstevníky proti sobě a stavět je do podobné pozice jako byli dospělí v nomenklaturním systému.

---

²⁸² NA, f. MG, kart. 11, sign. 48, i. č. 603, Moderní předsín, strojopis, 1951.

²⁸³ NA, f. MG, kart. 8, sign. 35, i. č. 603, Více kázně u dětí, strojopis.

²⁸⁴ *Tamtéž.*

ZÁVĚR

Cílem práce bylo zprostředkovat činnost Miloslavy Grimichové – novinářky, političky a ženské aktivistky, žijící převážně v 1. polovině 20. století a veřejně působící především za první republiky a v nejbližších letech následujících po druhé světové válce.

První část práce je zaměřena na politický život Grimichové a její angažovanost ve spolcích a dalších organizacích. Miloslava Grimichová vstoupila na politickou scénu v roce 1918, krátce po vzniku Československé republiky, kdy se stala členkou Československé sociálně demokratické strany dělnické. V této straně se však přiklání k její levé části, marxistické levici, a účastní se odtržení levice od sociální demokracie, generální stávkou v prosinci 1920, bojů o Lidový dům a později také ustanovení samostatné Komunistické strany Československa v roce 1921. Miloslava se zde na základě svých velmi dobrých řečnických schopností profilovala především na schůzích a dalších setkáních. Byla členkou a později také předsedkyní agitačních výborů KSC pro práci mezi ženami a také členkou výkonného výboru strany v Brně. Za své projevy na schůzích, či v tisku byla také třikrát trestně stíhána. Svoji pozici ve straně však ztrácí v tzv. Votavově brněnské aféře. Jednalo se především o mocenský spor a Grimichová se v něm postavila na stranu Karla Votavy, s nímž ji pojil intimní vztah. Aféra byla smírně ukončena a Grimichová převelena do Prahy. Tam však nebyla komunistkami pozitivně přijata a z celonárodní politické scény se stáhla. KSC Miloslava opouští při tzv. bubníkovské secesi roku 1925. Již v lednu 1926 se navrací do ČSDSD a pokračuje především v agitační činnosti. I v sociální demokracii byla však mezi ženami neoblíbená, a tak se Grimichová nadále angažovala na mezinárodním spolkovém poli a později v zahraničních komisích. Tam byla díky svým jazykovým a redaktorským schopnostem potřebným článkem. Ve 30. letech 20. století se Miloslava připojila k mezinárodní ženské organizaci Women organization for world order, jež se zabývala především politickým a ekonomickým vzděláním žen. Sama Grimichová pro ně také přednášela a zpracovávala ankety o životě žen v republice. V přednáškách pak pokračovala také na letních internátních školách sociálně demokratických žen – odborářek na

Hořálce. První ročník se konal v roce 1937, tam Miloslava hovořila o výtěžné práci žen a tisku, propagaci a knihách. Druhý ročník již probíhal kompletně pod jejím vedením, kromě svých přednášek, také účastnice sama zkoušela a určovala další aktivity. Za druhé světové války se z veřejného života stáhla do ústraní. Ihned po jejím konci se Grimichová angažovala v Ústřední komisi žen Československé sociálně demokratické strany, především pak v sekci finanční, tiskové a zahraniční. Dále byla za sociální demokratky společně s Annou Jungwirthovou členkou výboru Národní fronty žen. V těchto organizacích se zabývala kromě akutních poválečných problémů především otázkami, které se jí bezprostředně týkaly. Jednalo se o zájmy výtěžně činných žen, zasadila se o zřízení samostatné sekce ÚKŽ zaměřené právě na ně. Dále pak bojovala za větší zastoupení žen v politice. V září 1945 byla v Paříži přítomna ustanovení Mezinárodní demokratické federace žen, jíž byla nadále také členkou. Za MDFŽ se účastnila jejích schůzí i sjezdů, kupříkladu v Paříži roku 1946, stejně jako zajišťovala písemný styk s touto organizací. Na začátku roku 1947 se účastnila příprav jednoho ze sjezdů i v Praze. Pracovala především na tiskových a propagačních záležitostech a zařizovala také prostory k veřejným schůzím v průběhu sjezdu. Při únorových událostech se postavila za příklon Rady československých žen k akčnímu výboru Národní fronty a byla členkou akčního výboru v Lidovém domě. Za svůj postoj získala Řád 25. února 1948. Poté se stává členkou předsednictva Akčního výboru RČŽ a později zde získává funkci místopředsedkyně zahraniční komise. Při sloučení ČSDSD s KSČ byla v červnu 1948 do KSČ přijata a nadále pracuje především v zahraniční komisi. Účastnila se sjezdu MDFŽ v Budapešti v roce 1948 i v roce 1949 v Moskvě. Po přetvoření Rady žen v Československý svaz žen byla nadále součástí jeho výkonného výboru a za něj také provedla svůj poslední a velmi kontroverzní celostátní počín v ženských organizacích. Plédovala totiž na podporu procesu se skupinou Milady Horákové na jaře roku 1950. Její přednášky byly zcela v souladu s linií KSČ i její propagandou. Později téhož roku byla ve svých funkcích nahrazena a její členství v ženských organizacích bylo oficiálně ukončeno. Miloslava však ještě nadále

působila ve spolku přátel žehu Krematorium a Československém Červeném kříži až téměř do své smrti.

Dalším dílčím cílem pak bylo postihnout žurnalistickou činnost Miloslavy Grimichové. Pracovala postupně v několika redakcích a přispívala také do různých dalších novin i časopisů. Svoji žurnalistickou kariéru započala v Rovnosti, kde působila především jako parlamentní a politická zpravodajka. Dále pak v Rudém právu, Hlasu pravdy, Duchu času, Právu lidu a jeho příloze Pestré Květy, či v týdeníku Světový obchod. V době druhé světové války pak pracovala v Tiskové službě Národního souručenství, kde bojovala také za zlepšení platů tamějších zaměstnanců, a později v Tiskovém oddělení Národní odborové ústředny zaměstnanecké. Po válce se vrací do redakce Práva lidu. Tam má na starosti především jeho ženskou hlídku. Dále také pracovala v Národním osvobození a nakonec v redakci časopisu Nová skutečnost Svazu občanů bez vyznání.

Následující část práce obsahuje rozebrané vybrané články Miloslavy Grimichové, z nichž je možné získat přehled témat, kterými se zabývala. Nejrozsáhlejší část její žurnalistické činnosti tvoří články se ženskou tematikou. Můžeme v nich najít několik společných rysů. Jedná se ve velké míře o díla agitačního charakteru, a to především v době jejího působení v Komunistické straně Československa. Ve svých člancích se drží oficiální linie strany, avšak neobává se kritiky různých událostí i postojů jejich členů. Ve 20. letech psala kupříkladu o způsobech získávání nových členek strany, Mezinárodním dni žen, či svém pohledu na otázku ženského hnutí v republice ve srovnání s postuláty Mezinárodní konference žen v Moskvě. Další výrazná vlna agitačních článků pak započala únorem 1948, kdy ve svých zprávách upozorňovala na „správné“ chování a jednání komunistických žen. Druhým typickým rysem, objevujícím se v její tvorbě, je využití statistik. Zpočátku využívala již statistiky zpracované, ale především po druhé světové válce si je již utvářela sama. Zde se jedná především o články týkající se života, pracovních zvyků i problémů výdělečně činných žen v různých odvětvích, otázce vdovství, či rozvodů. V těchto dílech se také objevuje další z výrazných rysů a to srovnání situace v republice s dalšími zeměmi Evropy.

Ještě za první republiky se zabývala také otázkou novelizace rozlukového zákona i nemanželskými dětmi. Kromě práce v tradičních tištěných médiích své žurnalistické schopnosti využila také v rozhlasu, kde před druhou světovou válkou uveřejnila několik svých rozhlasových scének, v nichž vysvětluje především opět sobě velmi blízkou otázku nutnosti pracovního zařazení ženy. Za války zde pak přednesla několik přednášek o významných německých ženách, pocházejících však z národnostně smíšených rodin. Po válce můžeme vedle výše zmíněných typických článků nalézt také zprávy týkající se nutnosti ženského tisku i rozšíření sociálně realistických děl v ženské literatuře. Poslední skupinou děl typických pro její poválečné působení jsou články rekapitulační, ve kterých shrnuje historii a úspěchy ženského hnutí a především posuny v zaměstnávání žen.

V poslední části jsou pak umístěny další práce Grimichové, jež se však ženské otázky primárně nedotýkají. První skupinou jsou články politické. I v nich však Grimichová často alespoň zmínkou na úlohu žen naráží. V těchto člancích především osvětluje důležité soudobé události. Od svého vystoupení z KSČ v roce 1925 pak píše množství z nich, v nichž se právě proti KSČ velmi kriticky vymezuje a je zde možné opět vysledovat agitační charakter, tentokrát však ve prospěch ČSDSD. Například při volební kampani v roce 1935 se vymezovala nejen proti KSČ, ale psala rozsáhlé články i o dalších významných stranách té doby. Po válce se pak jednalo především o články retrospektivní, vždy při příležitosti výročí významných událostí. Druhým okruhem jsou články náboženské opět jednoznačně s agitačním charakterem. Jako ateistka hovořila nejen proti římskokatolické církvi, ale i církvi československé. V souvislosti s tím psala také o svém pohledu na morálku, či význam Jana Husa pro soudobou společnost. Dále se zabývala také recenzemi francouzských, anglických, italských, či německých děl. Psala také články cestopisné a v pozdním věku přešla k praktickým tématům, jež jí byla blízká, a nebylo při nich třeba provádět rozsáhlejší výzkumy. Jednalo se především o rady pro lepší bydlení, či apelování na kvalitnější výchovu mládeže.

Miloslava Grimichová byla téměř po celý život výdělečně činná, od roku 1920 se věnovala cele především žurnalistickému zaměstnání. Rokem 1918

započala její stranická, či alespoň spolková organizovanost, a obě tyto svá pole působnosti se jí dařilo dobře kombinovat. Ona sama byla veřejnému životu jistě velmi oddána, o čemž svědčí také to, že se již po svém prvním rozvodu znovu nevdala a věnovala se nadále opravdu pouze své práci a spolkové a politické činnosti.

PRAMENY A LITERATURA

Prameny:

1. Archivní prameny

Národní archiv, fond Archiv Syndikátu novinářů Praha, kart. 6, i. č. 1308.

Národní archiv, fond Miloslava Grimichová, kart. 1-12, i. č. 603.

Národní archiv, fond Ministerstvo vnitra I – prezidium, Praha, kart. 93, sign. 225-93-5, i. č. 225.

Národní archiv, fond Policejní ředitelství Praha II – všeobecná spisovna – 1941 – 1950, kart. 2603, sign. G 929/7 grimmich Miloslava.

Národní archiv, fond Ústřední komise žen a Rada žen, i. č. 1261/1/17.

Národní archiv, fond Ústřední výbor KSČ (1921 – 1938), kart. 1 – 2, i. č. 1480/011.

Archiv ČSSD, fond Československá sociální demokracie (1920 – 1948), a. j. 153 – 156, i. č. 71.

2. Dobový tisk

Duch času 1932.

Národní osvobození 1928.

Nová svoboda 1925.

Právo lidu 1948.

Rudé právo 1921, 1924.

Směr 1948.

Tisková služba Národního souručenství 1940 – 1942.

Tvorba 1949.

Zlín 1932.

Žena 1923.

Literatura:

- BAHENSKÁ, Marie, Libuše HECZKOVÁ a Dana MUSILOVÁ, *Iluze spásy: české feministické myšlení 19. a 20. století*, České Budějovice 2011.
- BAHENSKÁ, Marie, Libuše HECZKOVÁ a Dana MUSILOVÁ, *Ženy na stráž! České feministické myšlení 19. a 20. století*, Praha 2010.
- BEDNÁŘOVÁ, Věra, *České ženské hnutí do roku 1948*, Český časopis historický, 2, 1991, s. 232–238.
- BUREŠOVÁ, Jana, *Proměny společenského postavení českých žen v první polovině 20. Století*, Olomouc 2011.
- BUREŠOVÁ, Jana, *Reflexe společenského postavení žen v komunistické ideologii a politice ve 20. a 30. letech 20. století v Československu*, in: Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu, sv. II, eds. Zdeněk KÁRNÍK - Michal KOPEČEK, Praha 2004, s. 41-61.
- BUREŠOVÁ, Jana, *Společensko-politická aktivita a veřejná činnost žen v období první ČSR*, in: Československo 1918-1938. Osudy demokracie ve střední Evropě, II. díl, Praha 1999, s. 393-400.
- Dějiny českého a československého sociálnědemokratického hnutí*, Miloš BARTA – Marek HRUBEC (eds.), Praha-Brno 2006.
- Dějiny žen aneb Evropská žena od středověku do 20. Století v zajetí historiografie*, Kateřina ČADKOVÁ – Milena LENDEROVÁ – Jana STRÁNÍKOVÁ (eds.), Pardubice 2006.
- FRANTA, Bohuslav, *Parlamentní právo žen*, Praha 1916.
- HAJN, Alois, *Ženská otázka v letech 1900-1920. Retrospektiva a kulturně historický dokument*, Praha 1939.
- KÁRNÍK, Zdeněk, *České země v éře První republiky 1918-1938*, Praha 2000, 2002, 2003.
- MALÍNSKÁ, Jana, *Do politiky prý žena nesmí – proč? Vzdělání a postavení žen v české společnosti v 19. a na počátku 20. století*, Praha 2005.
- MUSILOVÁ, Dana, *Z ženského pohledu. Poslankyně a senátorky Národního shromáždění Československé republiky 1918-1939*, České Budějovice, 2007.

MUSILOVÁ, Dana, *Ženské hnutí 1945-1948: naděje a zklamání*, in: Československo na rozhraní dvou epoch nesvobody, Zdeňka KOKOŠKOVÁ - Jiří KOCIAN, Stanislav KOKOŠKA (eds.), Praha 2005, s. 339-344.

NEČASOVÁ, Denisa, *Buduj vlast – posílíš mír! Ženské hnutí v českých zemích 1945–1955*, Brno 2011.

OLIVOVÁ, Věra, *Dějiny první republiky*, Praha 2000.

RUPNIK, Jacques, *Dějiny Komunistické strany Československa. Od počátků do převzetí moci*, Praha 2002.

ŠAFÁŘ, Bohumil, *Marxistická levice*, Praha 1923.

UHROVÁ, Eva, *Národní fronta žen a Rada československých žen – dva proudy ženského hnutí v českých zemích a jejich zájem o sociální a právní postavení žen*, In: Zdeněk KÁRNÍK – Michal KOPEČEK (eds.), *Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu*, sv. IV, Praha 2005, s. 88 – 113.

UHROVÁ Eva, *Ženy v KSČ a stávkové hnutí textilních dělnic v Čechách ve 20. letech*, in: *Bolševismus, komunismus a radikální socialismus v Československu*, sv. II, Zdeněk KÁRNÍK - Michal KOPEČEK (eds.), Praha 2004, s. 28 - 40.

Ženy a politika: (1890-1938), Marie BAHENSKÁ – Jana MALÍNSKÁ (eds.), Praha 2014.

Žena v českých zemích od středověku do 20. Století, Milena LENDEROVÁ – Božena KOPIČKOVÁ – Jana BUREŠOVÁ – Eduard MAUR (eds.), Praha 2009.

SEZNAM ZKRATEK

c. k. – císařsko-královský

ČsČK – Československý Červený kříž

ČSDSD – Československá sociálně demokratická strana dělnická

ČSŽ – Československý svaz žen

KSČ – Komunistická strana Československa

MDFŽ – Mezinárodní demokratická fronta žen

NFŽ – Národní fronta žen

NOÚZ – Národní odborová ústředna zaměstnanecká

NS – Národní souručenství

RČŽ – Rada československých žen

SSSR – Svaz sovětských socialistických republik

TSNS – Tisková služba Národního souručenství

ÚKŽ – Ústřední komise žen

ÚRO – Ústřední rada odborů

ÚV KSČ – Ústřední výbor Komunistické strany Československa

WOWO – Women's organization for world order